

Juha Stenbacka – Terttu Söderström

Palkanlaskenta

Sanoma Pro Oy
Helsinki

Tiedustelut

Sanoma Pro Oy, Helsinki

puh. 020 391 000

sähköposti: asiakaspalvelu@sanomapro.fi

www.sanomapro.fi

Kustantaja: Sanoma Pro Oy

Tämä aineisto on digitaalinen rinnakkaisversio tuotteesta
Palkanlaskenta ISBN 978-952-63-4258-0

48 kk lisenssi 978-952-63-4494-2

Toimitus: Birgitta Pohja

Ulkoasu: Hilkka Hyvärinen

Taitto: Hilkka Hyvärinen

Kansi: Mauri Uusitalo

© Juha Stenbacka, Terttu Söderström ja Sanoma Pro Oy

Kopiointiehdot

Tämä teos on digitaalinen oppikirja, joka on suojattu
tekijänoikeuslailla (404/61).

Palkanlaskenta on tarkoitettu oppikirjaksi taloushallinnon palkanlaskennan opintoihin. Kirjaa voidaan käyttää sekä nuorten että aikuisten koulutuksessa. Selkeän jaottelun ja havainnollisuutensa vuoksi se soveltuu hyvin myös itseopiskeluun.

Luonteeltaan kirja on käytännönläheinen ja varustettu yrityselämän esimerkeillä. Kirjan luvut kattavat palkanlaskennan toteuttamiseen liittyvät keskeiset aihepiirit, kuten palkan muodostumisen, palkasta tehtävät vähennykset, kustannusten korvaukset sekä työsuhteeseen, työaikaan ja vuosilomaan liittyviä asioita. Myös palkkakirjanpito ja yrittäjän palkka käsitellään omissa luvuissaan.

Jokaisen luvun lopussa on runsaasti erilaisia ja vaikeudeltaan eritasoisia sekä perinteisiä että *www*-tehtäviä. Suurin osa tehtävistä on tarkoitettu ratkaistaviksi kirjan sivuille.

Ainoa pysyvä asia on jatkuva muutos. Palkanlaskennassa tämä pätee erityisen hyvin: palkat, edut, maksut ja verotus muuttuvat vuosittain. Siksi palkanlaskentatehtäviin ryhtyessään on aina tärkeätä tarkistaa kulloinkin voimassaolevat säännökset.

Oppikirja on laadittu siten, että se on käyttökelpoinen riippumatta eri säännöksissä tulevaisuudessakin tapahtuvista muutoksista. Oppikirjan avulla on tarkoitus oppia palkanlaskennan peruskäytännöt sekä opastaa, mistä ajantasainen tieto on kulloinkin saatavissa.

Kirjan neljänteen painokseen on päivitetty tiedot vastaamaan helmikuussa 2016 voimassa olleita säännöksiä.

Kaikkien tehtävien ratkaisut on saatavissa Sanoma Pro:n verkkosivuilta osoitteesta www.sanomapro.fi.

Eri tahoilta saamistamme neuvoista ja kannanotoista esitämme vilpittömät kiitokset. Kiitämme myös Suomen tietokirjailijat ry:tä saamistamme apurahoista.

Huhtikuussa 2016

Tekijät

Sisällys

Alkusanat	3
1 Työsuhteen solmiminen	7
Työsopimus.....	7
Työehtosopimus (TES)	11
Palkkahallinto.....	14
Tehtäviä.....	16
2 Palkka	22
Rahapalkka.....	22
Palkanlisät.....	23
Luontoisedut	25
Autoetu.....	25
Ravintoetu.....	29
Asuntoetu.....	30
Puhelinetu.....	31
Palkanmaksukausi.....	31
Tehtäviä.....	34
3 Ennakonpidätys	46
Ennakonpidätyksen alainen palkka	46
Ennakonpidätys päätoimen palkasta.....	47
Kausilaskenta.....	49
Kumulatiivinen laskenta	50
Ennakonpidätys yhden tulorajan mukaan.....	52
Ennakonpidätys sivu- ja freelancer-tuloista	53
Ennakonpidätys portaikkoverokortin mukaan.....	54
Ennakonpidätyksen muuttaminen.....	55
Ennakonpidätys poikkeavalta palkkakaudelta.....	56
Työkorvaukset.....	57
Tehtäviä.....	60
4 Palkasta tehtävät muut vähennykset	69
Työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksu.....	69
Ulosotto	69
Ulosottopidätyksen laskentaperuste.....	70
Ulosmitattava määrä.....	70
Työantajan kuittausoikeus	72

	Jäsenmaksut	72
	Vähennysten etuoikeusjärjestys	72
	Palkkalaskelma	72
	Tehtäviä.....	74
5	Sosiaalivakuutusmaksut	79
	Työnantajan sosiaaliturvamaksu	79
	Ilmoittaminen ja maksaminen.....	80
	Työeläkevakuutusmaksu (TyEL)	82
	Sopimustyönantaja	82
	Tilapäinen työnantaja.....	83
	Tapaturmavakuutusmaksu	84
	Ryhmähenkivakuutusmaksu.....	84
	Työttömyysvakuutusmaksu.....	84
	Tehtäviä.....	86
6	Kustannusten korvaukset.....	91
	Työmatkakustannusten korvaukset	91
	Kilometrikorvaukset	91
	Päiväraha.....	92
	Yömatkaraha.....	94
	Ateriakorvaukset.....	94
	Matkalippu- ja majoittumiskorvaukset	94
	Muut korvaukset	94
	Matkalasku.....	95
	Verovapaat henkilökuntaedut.....	98
	Tehtäviä.....	101
7	Työaika	111
	Säännöllinen työaika	111
	Ylityö	112
	Vuorokautinen ylityö	112
	Viikoittainen ylityö	113
	Lisätyö	114
	Sunnuntaityö.....	115
	Ylityön ja sunnuntaityön palkka	116
	Tauko- ja lepoajat.....	118
	Arkipyhäkorvaukset.....	119
	Työajan lyhennysvapaat (pekkaspäivät)	119
	Sairausajan palkka	120
	Tehtäviä.....	122

8 Vuosiloma	133
Vuosiloman ansaitseminen	133
Täysi lomanmääräytymiskuukausi	134
Työntekijän oikeus vapaaseen	136
Vuosiloman ajankohta	136
Lomapalkka	137
Kuukausipalkkaisen lomapalkka	138
Tuntipalkkaisen lomapalkka (14 päivän sääntö)	139
Lomapalkkasopimuksen mukainen lomapalkka	141
Tuntipalkkaisen lomapalkka (35 tunnin sääntö)	142
Lomakorvaus	142
Lomaraha	143
Tehtäviä	145
9 Palkkakirjanpito	156
Palkkakortti	156
Palkkalista	158
Palkkasuoritusten yhdistelmä	159
Kirjanpitokirjaukset	160
Palkanmaksu	160
Sosiaalivakuutusmaksut	161
Tehtäviä	164
10 Yrittäjän palkka	179
Palkka ja yksityisotto	179
Yrittäjän eläketurva	180
Yrittäjän muu sosiaaliturva	181
Tehtäviä	182
Palkanlaskentaharjoitus 1	187
Palkanlaskentaharjoitus 2	189
Hakemisto	192
Liite: Kalenteri	194

Tässä luvussa käsitellään työsuhteeseen liittyvät perusasiat, kuten työsopimus, työnantajan ja työntekijän velvollisuudet sekä irtisanomisajat. Lisäksi tarkastellaan palkanlaskennan perustehtäviä yrityksessä.

Työsuhde syntyy, kun työntekijä sitoutuu tekemään työnantajalle työtä palkkaa vastaan sekä toimimaan työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Yrityksen palkkahallinnon tehtävänä on puolestaan huolehtia, että yrityksen palkanlaskennassa noudatetaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia sekä tehtyjä sopimuksia.

Työsopimus

Työsopimuslaki määrittelee työsuhteen perusehdot eli sekä työntekijän että työnantajan keskeisimmät oikeudet ja velvollisuudet.

Työntekijän ja työnantajan solmiman työsopimuksen myötä syntyy työsuhde. Työsopimus on aina syytä tehdä kirjallisesti, jotta työntekijä ja työnantaja voivat tarvittaessa tarkistaa sen, mitä tarkalleen ottaen on sovittu. Jos työsopimus kuitenkin tehdään suullisesti, se on yhtä pätevä kuin kirjallinenkin työsopimus.

Tavallisesti työsopimukseen kirjataan ainakin seuraavat asiat:

1. työsopimuksen osapuolet,
eli työntekijän ja työnantajan (yrityksen) nimet
2. työsuhteen alkamisajankohta,
eli ensimmäinen työpäivä
3. työn suorittamispaikka,
esimerkiksi yrityksen taloushallinto-osasto tai myyntitehtävissä maininta, että työtehtävät suoritetaan pääosin asiakkaiden luona
4. työtehtävien sisältö,
eli mitä työtehtäviä työntekijän odotetaan työssään tekevän, esimerkiksi tilitoimistossa kesätyössä olevalla voi lukea työsopimuksessa, että ”työtehtäviin kuuluu kirjanpitäjien avustajana toimiminen, arkistojen päivittäminen sekä muut toimistotyöt”

5. palkka sekä mahdolliset muut edut,
eli palkan suuruus ja palkan määräytymisperuste, muita etuja ovat yrityskohtaiset henkilökuntaedut, kuten esimerkiksi lounas- sekä kulttuuri- ja liikuntasetelit
6. palkanmaksukausi,
eli maksetaanko palkka esimerkiksi kuukauden viimeisenä päivänä vai kahden viikon välein
7. työaika,
esimerkiksi 7,5 tuntia päivässä viitenä päivänä viikossa tai kuusi tuntia kolmena päivänä viikossa
8. vuosiloma,
eli todetaan vuosiloman määräytyvän esimerkiksi vuosilomalain mukaan ja merkitään, jos on sovittu jotakin erityistä lomien pitämisaikakohdista
9. irtisanomisaika,
voidaan sopia työnantajan ja työntekijän välillä tai noudattaa yleisiä irtisanomisaikoja
10. noudatettava työehtosopimus,
eli työnantajajärjestön ja työntekijäjärjestön mahdollisesti solmima erillinen työehtosopimus.

Työsopimus on voimassa heti, kun työntekijä aloittaa sopimuksen mukaisen työnteon. Tällöin astuvat voimaan myös kaikki työntekijää ja työnantajaa koskevat velvoitteet ja oikeudet.

Työntekijän velvollisuutena on hoitaa työnsä huolellisesti ja tehokkaasti sekä noudattaa työnteossa työnantajan ohjeita ja työturvallisuusmääräyksiä. Työntekijän tulee myös huolehtia työhön liittyvien tietojen salassapidosta sekä käyttäytyä asiallisesti työtovereitaan kohtaan. Hänen tulee myös ilmoittaa työnantajalle niistä vioista tai puutteista, joita työympäristössä tai työvälineissä ilmenee. Työntekijä ei myöskään saa tehdä työnantajan tietämättä jollekin muulle taholle sellaista työtä, josta voisi aiheutua vahinkoa työnantajalle.

Työnantajan velvollisuuksia ovat esimerkiksi työntekijöiden tasapuolinen kohtelu, turvallisen työympäristön varmistaminen, työuran kehitystä tukeva toiminta sekä sen varmistaminen, että työntekijä tietää työnteon keskeiset säännöt, kuten työajat.

Työntekijöitä voidaan myös vuokrata. Tällöin työntekijä saa palkan- ja henkilöstövuokrausyritykseltä, vaikka itse työn tekeminen tapahtuu- kin toisessa yrityksessä. Vuokrahenkilöstöä käytetään yleisesti eri toi-

Sopijapuolet	TYÖSOPIMUS		
	Työnantaja Tilitoimisto Jämpti Oy Hämeentie 151, 00560 HELSINKI		Y-tunnus 1234455-3 Puh: 040-543 2100
	Työntekijän sukunimi ja etunimet Mäkinen, Hannele		Henkilötunnus 110488-1234
	Osoite Tuusulantie 45		Postinumero ja -toimipaikka 04200 KERAVA
	Puhelin 050-234 3542		Pankkiyhteys FI33 1096 3500 0023 45
Työsuhteen voimassaolo	Työsuhde alkaa <u>1.2.20xx</u> Työsuhde on voimassa ☒ toistaiseksi ☐ määräajan _____ Päätymispäivä _____		
	Määräaikaisuuden peruste		
Koeaika	4 kk		
Työnimeke	Palkanlaskija		
Pääasialliset työtehtävät ja työn pääasiallinen suorittamispaikka	Työtehtävät työsuhteen alkaessa Asiakasyritysten palkanlaskenta ja niihin liittyvät viranomaisilmoitukset, asiakaspalvelu.		
	Työn suorittamispaikka Yhtiön toimitilat osoitteessa Hämeentie 151, Helsinki		
Palkka ja palkanmaksu-kausi	Palkka työsuhteen alkaessa: Rahapalkka 2 161,00 € / kk		Muu palkka ja sen määräytymisperuste Ravintoetu: lounaskortti 8,50 € /työssäolopäivä
	Palkanmaksukausi Kuukausi		Palkanmaksupäivä Kuukauden 20. päivä
Työaika ja vuosiloma	Säännöllinen työaika 7,5 h/päivä, 37,5 tuntia/viikko Lounastauko ei sisälly työaikaan		Vuosiloma Vuosilomalain mukaisesti
Työehtosopimus	Voimassaoleva taloushallintoalaa koskeva työehtosopimus		
Muut ehdot	-----		
Allekirjoitukset	Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin sopijaosapuolelle Helsingissä 15.1.20XX		
	Työantajan allekirjoitus		Työntekijän allekirjoitus
	<u>Jari Aaltonen</u> Jari Aaltonen		<u>Hannele Mäkinen</u> Hannele Mäkinen

mialoilla tasaamaan väliaikaisia kiirehuippuja tai korvaamaan esimerkiksi sairauslomalle jäänyttä vakituista työntekijää sairausloman ajaksi.

Osa yrityksessä tapahtuvista työtehtävistä voidaan myös ulkoistaa. Tällöin toinen yritys hoitaa ennalta sovitut työtehtävät, ja tehtävät voidaan suorittaa joko tilaajayrityksen tiloissa tai muualla. Esimerkkejä tällaisista ulkoistuksista ovat esimerkiksi vahtimestari-, puhelinkeskus- ja ruokailupalvelut.

Työsuhteet voivat olla toistaiseksi voimassa olevia tai määräaikaista. Toistaiseksi voimassa olevat työsuhteet ovat voimassa, kunnes jompikumpi sopimusosapuoli sanoo työsopimuksen irti. Työntekijä voi irtisanoa sopimuksen esimerkiksi vaihtaessaan toisen työnantajan palvelukseen. Työnantaja voi irtisanoa sopimuksen esimerkiksi ”tuotannollisista ja taloudellisista syistä”, mikä voi johtua esimerkiksi yrityksen yhden toimipisteen sulkemisesta. Työsopimuslaissa on eritelty ne syyt, millä perusteella työsopimus voidaan irtisanoa.

Jos irtisanomisajasta ei ole erikseen työsopimuksessa sovittu, tulee työnantajan noudattaa seuraavia irtisanomisaikoja:

1. 14 päivää, jos työsuhde on jatkunut enintään yhden vuoden
2. yksi kuukausi, jos työsuhde on jatkunut yli vuoden mutta enintään neljä vuotta
3. kaksi kuukautta, jos työsuhde on jatkunut yli neljä mutta enintään kahdeksan vuotta
4. neljä kuukautta, jos työsuhde on jatkunut yli kahdeksan mutta enintään 12 vuotta
5. kuusi kuukautta, jos työsuhde on jatkunut yli 12 vuotta.

Jos irtisanomisajasta ei ole erikseen työsopimuksessa sovittu, tulee työntekijän noudattaa seuraavia irtisanomisaikoja:

1. 14 päivää, jos työsuhde on jatkunut enintään viisi vuotta
2. yksi kuukausi, jos työsuhde on jatkunut yli viisi vuotta.

Esimerkki

Taina on työskennellyt yrityksen toimistotehtävissä 4 vuotta 7 kuukautta. Eräänä päivänä työnantaja ilmoittaa, että suuren asiakkaan menettämisen takia henkilökuntaa joudutaan vähentämään. Taina kuuluisi näiden joukkoon. Tainan työ jatkuisi irtisanomisajan eli kaksi kuukautta.

Taina oli juuri edellisellä viikolla ollut toisen yrityksen työhaastattelussa, ja hänelle oli sanottu, että hän voisi aloittaa vaikka heti. Niinpä Taina päättikin sanoa itsensä välittömästi irti, joten hän pääsee aloittamaan uudessa työpaikassa jo kahden viikon kulu-
tua.

Määräaikainen työsuhde voidaan solmia vain, jos siihen on olemassa erityinen syy. Tällainen syy voi olla esimerkiksi toisen työntekijän poissaolosta aiheutuva sijaisuus. Tyypillinen esimerkitapaus on äitiysvapaan sijaisuus sekä työntekijän sairaus- tai muun loman aikainen sijaisuus. Jos työsopimus on määräaikainen, työntekijää ei voi irtisanoa ennen määräajan loppua ja vastaavasti työntekijä ei voi irtisanoutua ennen määräaikaisen työsopimuksen päättymistä. Määräaikaisten työsopimusten toistuva käyttö eli ketjuttaminen ilman perusteltua syytä ei ole sallittua.

Toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen työsopimus voidaan myös purkaa. Tämä tarkoittaa työsopimuksen lakkaamista välittömästi ilman irtisanomisaikaa. Syynä purkamiseen voi olla esimerkiksi työntekijän vakava epärehellisyys työnantajaa kohtaan.

Työsopimuksessa voidaan sopia, että työsuhteen alkuun liittyy koeaika. Se voi olla enintään neljän kuukauden pituinen. Koeaikana työsopimus voidaan purkaa ilman työsopimuksen päättämiseksi säädettyjä irtisanomis- tai purkuperusteita.

Palkka-asioita säätelevät useat eri lait sekä eri alojen työehtosopimukset. Keskeisimmät lait ovat työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki sekä ennakonperintälaki ja -asetus. Näiden lakien lisäksi Verohallitus antaa vuosittain erilaisia soveltamisohjeita, jotka koskevat esimerkiksi luontoisetujen verottamista.

Työehtosopimus (TES)

Työehtosopimuksella (TES) tarkoitetaan jonkin toimialan, esimerkiksi kaupan alan, rakennusalan tai majoitus- ja ravitsemusalan ammattiliiton ja saman toimialan työnantajajärjestön välistä sopimusta toimialalla noudatettavista yleisistä työehdoista. Yleisiä työehtoja ovat esimerkiksi palkkaus, työaika ja lomien määräytyminen. Työehtosopimus täydentää työlainsäädäntöä, jonka keskeisiä lakeja ovat työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki ja työehtosopimuslaki.

Työehtosopimuksessa määritellään vähimmäisehdot muun muassa seuraavista asioista: työaika, palkanmääräytymisperusteet, työpalkat, lisät, keskituntiansion laskeminen, sairausajan palkka, vuosilomien pitiuus, lomarahat ja irtisanomisajat.

Työehtosopimuksen tavoitteena on taata työrauha sopimuksen voimassaoloaikana eli välttää lakkoja ja muita painostuskeinoja sekä työsulkuja. Lakko tarkoittaa tilannetta, jossa työntekijät jäävät pois töistä painostaakseen työnantajaansa tai jotakin muuta tahoa haluamassaan asiassa. Lakon ajalta työnantaja ei maksa palkkaa. Muita työntekijöiden painostuskeinoja ovat esimerkiksi ylityökielto ja hakusaarto. Ylityökiellon aikana ammattiliittoon kuuluvat työntekijät kieltäytyvät tekemästä ylitoita. Hakusaarto tarkoittaa tilannetta, jossa työntekijäjärjestö vaatii jäseniltään, että he eivät hae jotakin tiettyä työpaikkaa tai jonkin tietyn yrityksen tarjoamia työpaikkoja. Työnantajan työsulku tarkoittaa toimenpidettä, jolla työntekijät suljetaan pois töistä ja heidän palkanmaksunsa keskeytetään.

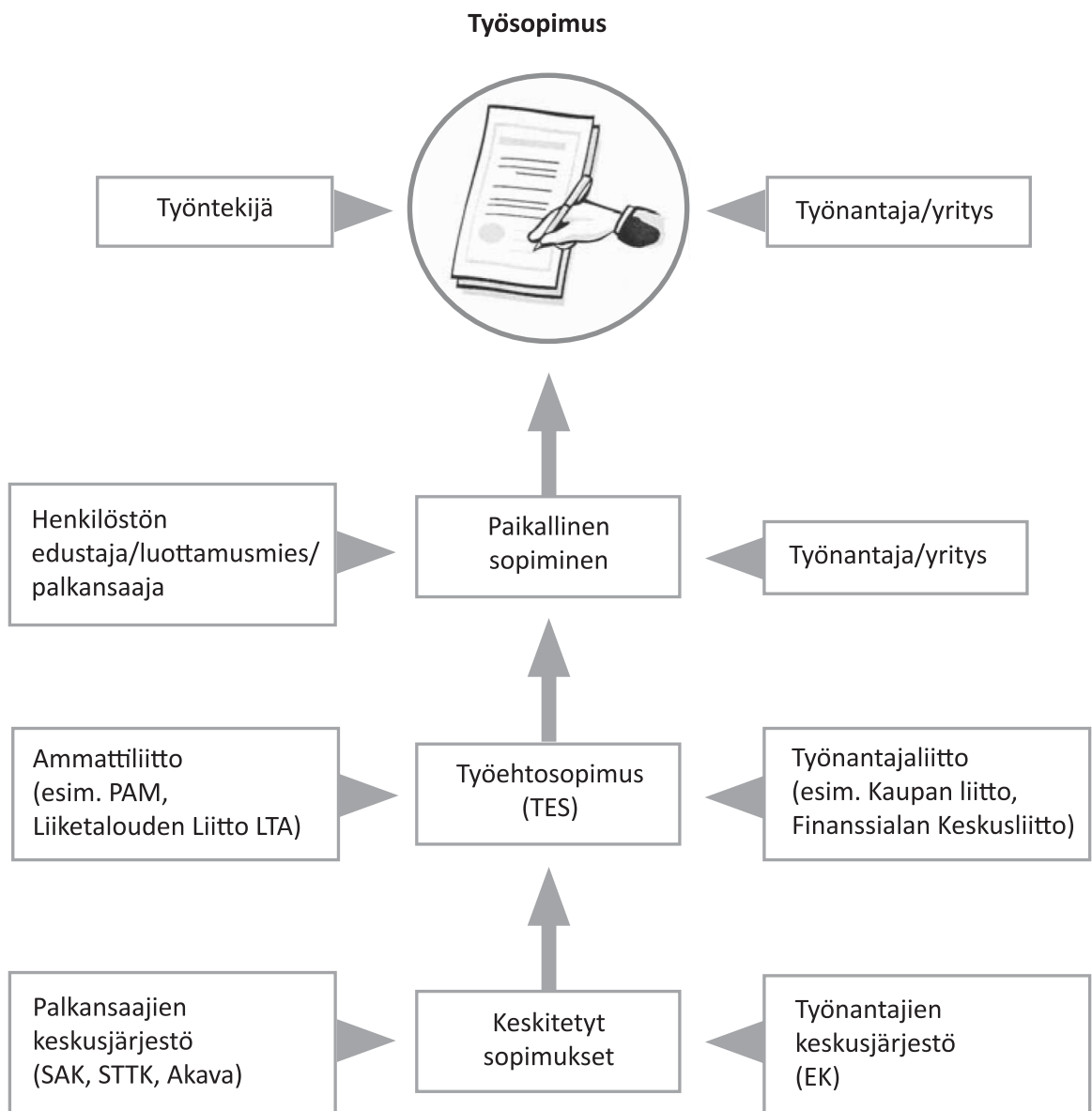
Työehtosopimus sitoo sopimuksen solmineiden ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen jäseniä. Sopimus on yleissitova, kun vähintään puolet jollakin toimialalla työskentelevistä työntekijöistä on työnantajaliittoon kuuluvien yritysten palveluksessa. Sopimuksen yleissitovuus tarkoittaa sitä, että myös työnantajajärjestöön kuulumattoman yrityksen on noudatettava työehtosopimusta. Käytännössä yleissitovuus siis turvaa työntekijälle toimialaliittojen välisen työehtosopimuksen määrittämät palkan ja muiden etuuksien minimiehdot silloin kun yleissitovuuden ehto toimialalla täyttyy.

Ammattiliiton ja työnantajajärjestön välisissä työehtosopimuksissa annetaan usein mahdollisuus myös paikalliseen sopimiseen. Paikallinen sopiminen tarkoittaa yksittäisillä työpaikoilla tapahtuvaa työehdoista sopimista, joka täydentää yleistä työehtosopimusta. Paikallisesti voidaan sopia tarkentavasti esimerkiksi työajoista, palkanosista, toimenkuvista ja kouluttautumisista. Paikallinen sopiminen tapahtuu yrityksen edustajan ja henkilöstön edustajan - yleensä luottamusmiehen - välisissä neuvotteluissa.

Yksityisellä sektorilla työnantajia edustaa yleensä jokin Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK:n) toimialaliitoista. Toimialaliittoa ovat esimerkiksi Kaupan liitto, Finanssialan keskusliitto sekä Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry. Työntekijöitä puolestaan edustaa jokin Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön (SAK:n), Toimihenkilökeskusjärjestö

STTK:n tai AKAVA:n jäsenliitoista. Näitä toimialaliittoja ovat esimerkiksi Palvelualojen ammattiliitto PAM, Liiketalouden liitto LTA ja Suomen Verotarkastajat ry.

Työehtosopimukset solmitaan määräajaksi, yleensä 2-3 vuodeksi. Jos työntekijäjärjestöt ja työnantajajärjestöt ovat eri mieltä uuden työehtosopimuksen työehdoista, voi valtakunnansovittelija sovittaa asiaa.

Palkkahallinto

Palkkahallinnossa hoidetaan henkilöstön palkkaukseen ja työsuhteisiin liittyviä asioita. Palkkahallinnon tehtävänä on huolehtia siitä, että

- palkkaukseen liittyviä laki- ja sopimusmääräyksiä noudatetaan
- palkat määritetään tehtävän ja työsuhteen mukaisesti mahdollisimman oikein
- palkat lasketaan ja maksetaan virheettömästi ja ajallaan
- palkkatilastointi vastaa ulkopuolisten asettamia määräyksiä sekä yrityksen omia tarpeita.

Yrityksessä palkanlaskennan tehtävänä on laskea kaikki yrityksen henkilökunnalle maksamat palkat. Pienissä yrityksissä palkanlaskennasta huolehtii yleensä sama henkilö kuin yrityksen muustakin taloushallinnosta, mutta hieman suuremmissa yrityksissä on jo erikseen oma palkanlaskija, joka huolehtii yrityksen koko henkilöstön palkkojen laskemisesta. Palkanlaskenta voidaan myös kokonaan ulkoistaa, jolloin esimerkiksi tilitoimisto hoitaa yrityksen kaikki palkanlaskentaan liittyvät tehtävät.

Palkkahallinnosta vastuussa olevan täytyy seurata aktiivisesti kaikkia laki- ja sopimusmuutoksia, jotka vaikuttavat palkkoihin ja erilaisiin kustannusten korvauksiin.

Tiesitkö?

Työntekijän työskennellessä yritykselle on kyseessä aina työsuhde. Valtiolle ja seurakunnille työskenneltäessä yleisin palvelussuhde on kuitenkin virkasuhde. Myös noin puolet kuntien työntekijöistä on virkasuhteessa, loput työsuhteessa.

Valtion virkamiesten ja kuntien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista sovitaan virkaehtosopimuksin. Kaikista työsopimuksissa soveltavista asioista ei kuitenkaan virkaehtosopimuksissa voi sopia. Esimerkiksi viranhaltijan kelpoisuusehdoista ja velvollisuuksista on säädetty erikseen.

Työ- ja virkasuhteen ero on viime vuosina kaventunut.

Tiesitkö?

Suomessa on runsaasti työvoiman vuokrausyrityksiä, jotka palvelevat sekä työnhakijoita että työnantajia. Kun työntekijä on välitetty työpäikälle vuokrausyrityksen kautta, on hänen työnantajansa vuokrausyritys eikä yritys, missä hän työsuorituksensa tekee. Monelle opiskelujen jälkeinen ensimmäinen työpaikka järjestyy vuokrausyrityksen kautta. Usein käy myös niin, että kun työntekijä on ollut jonkin aikaa vuokratyöntekijänä yrityksessä, hänet palkataan vakituiseksi. Siksi kannattaa aina ilmoittautua myös vuokratyövoiman välittäjälle samalla, kun hakee itsekin aktiivisesti työpaikkaa.

www.opteam.fi

www.clerical.fi

www.lisapalvelu.net

Tiesitkö?

Työsopimuslain mukaan työntekijä ei saa työsuhteen aikana ilmaista ulkopuolisille tai käyttää hyväkseen työnantajan liike- ja ammatillisalaisuuksia.

Tiesitkö?

Suomessa yleissitovia sopimuksia on noin 180 ja niiden piirissä on noin 90 prosenttia työntekijöistä. Luettelo yleissitovista työehtosopimuksista löytyy osoitteesta www.finlex.fi.

Tiesitkö?

Nollatuntisopimuksessa työntekijän työajaksi on voitu määritellä esimerkiksi 0–30 tuntia viikossa. Usein nollatuntisopimukset tarkoittavat vaihtelevia työtuntimääriä, mutta myös pitkäaikaiset jaksot ilman työtunteja ovat mahdollisia. Tämä on nollatuntisopimuksen ongelma työntekijän kannalta. Nollatuntisopimus voi olla työntekijälle ongelmallinen myös työsuhteen päättämistilanteessa ja esimerkiksi sairausajan palkkaa määriteltäessä.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Kaverisi toteaa, että vain kirjallisella työsopimuksella on lainvoima.		
2. Kuukausipalkan lisäksi toinen yleinen käytäntö on maksaa palkat kahden viikon välein.		
3. Irtisanomisaika on yhtä pitkä riippumatta siitä, kumpi osapuoli – työntekijä tai työnantaja – työsopimuksen irtisanoo.		
4. Työsopimus astuu voimaan vasta koeajan jälkeen.		
5. Vuokratyöntekijä on työsuhteessa siihen yritykseen, jonne hänet on vuokrattu työtä tekemään.		
6. Yrityksen toimitiloissa voi työskennellä usean eri työnantajan palveluksessa toimivia työntekijöitä.		
7. Toistaiseksi voimassa oleva työsuhde voidaan sanoa irti ilman irtisanomisaikaa.		
8. Kun työsuhde joudutaan purkamaan, irtisanomisaika riippuu työntekijän työsuhteen kokonaiskestosta.		
9. Työsopimuksen määräaikaaisuudelle täytyy aina olla erityinen syy.		
10. Jos määräaikaisia työsuhteita ketjutetaan, täytyy jokaiselle määräaikaaisuudelle löytyä erityinen syy.		

Harjoitustehtäviä

1

Täytä alla oleva opiskelija Sanna Sainion ja Jäätelökesä Oy:n välinen työsopimus. Tarkoituksena on, että Sanna työskentelee ensi kesä-, heinä- ja elokuun ajan myyjänä Jäätelökesä Oy:n irtojäätelökioskissa, joka sijaitsee paikkakunnan urheilukentän laidalla. Palkka on kiinteä kuukausipalkka 1 400 euroa kuukaudessa, ja se maksetaan kuukauden viimeisenä pankkipäivänä. Vuosilomakorvaus maksetaan elokuun palkanmaksun yhteydessä. Työaika on maanantaista perjantaihin kello 10.00–18.00. Myyntityön lisäksi Sannan tulee tilata tarvittaessa tukusta lisää jäätelöä ja työpäivän päätteeksi siistiä kioskin edusta mahdollisista roskista. Samoin kioskin sisätila tulee siistiä jokaisen työpäivän päätteeksi ja varmistaa sähkölaitteiden toimivuus.

TYÖSOPIMUS	
Sopijapuolet	Työnantaja
	Työntekijän sukunimi ja etunimet Henkilötunnus
	Osoite Postinumero ja -toimipaikka
	Puhelin Pankkiyhteys
Työsuhteen voimassaolo	Työsuhde alkaa _____ Työsuhde on voimassa _____ Päättyispäivä _____ ☐ toistaiseksi ☐ määräajan
	Määräaikaisuuden peruste
Koeaika	
Pääasialliset työtehtävät ja työn pääasiallinen suorittamispaikka	Työtehtävät työsuhteen alkaessa
	Työn suorittamispaikka
Palkka ja palkanmaksukausi	Palkka työsuhteen alkaessa: Rahapalkka Muu palkka ja sen määräytymisperuste
	Palkanmaksukausi Palkanmaksupäivä
Työaika ja vuosiloma	Säännöllinen työaika Vuosiloma
Työehtosopimus	
Muut ehdot	
Allekirjoitukset	Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin sopijaosapuolelle
	Työnantajan allekirjoitus Työntekijän allekirjoitus _____

3 Harri Salmi oli ennen opiskelujensa aloittamista työskennellyt useissa eri työpaikoissa.

a) Laske kuinka pitkiä työsuhteita hänellä on ollut:

Apulaisena K-kaupassa	1.6.–28.8.2012
	Työsuhteen kesto: ____ v ____ kk ____ pv
Lähettinä mainostoimistossa	7.9.–31.12.2012
	Työsuhteen kesto: ____ v ____ kk ____ pv
Myyjänä kenkäkaupassa	2.1.2013–31.5.2014
	Työsuhteen kesto: ____ v ____ kk ____ pv
Myyjänä Sokos-tavaratalossa	10.6.2014–14.8.2015
	Työsuhteen kesto: ____ v ____ kk ____ pv

15.8.2015 Harri aloitti opiskelunsa kauppaoppilaitoksessa.

b) Kuinka paljon Harrilla on yhteensä kertynyt työkokemusta ennen opiskelujen aloittamista?

Työsuhteiden kesto yhteensä: ____ v ____ kk ____ pv

4 Mitä tarkoitetaan allaolevilla asioilla? Vastauksia voit hakea myös internetin avulla:

a) Toistaiseksi voimassa oleva työsuhde?

b) Palkanmaksukausi?

c) Irtisanomisperuste?

d) Työsuhteen purkaminen?

e) Yrityksestä ulkoistettu työtehtävä?

1 Myrskyleipomo Oy joutuu irtisanomaan viisi työntekijää tuotannollisista ja taloudellisista syistä.

- a) Etsi esimerkiksi www-sivuilta tietoa irtisanomisajoista ja selvitä, kuinka pitkät ovat seuraavien henkilöiden irtisanomisajat:

	Irtisanomisaika
Hanna K. yhtiön palveluksessa 10 vuotta 3 kk	_____
Lauri O. palkattu yhtiöön vasta kolme viikkoa sitten	_____
Matias N. yhtiön palveluksessa 18 vuotta 7 kk	_____
Saara S. yhtiön palveluksessa 1 vuosi 2 viikkoa	_____
Olli A. yhtiön palveluksessa 6 vuotta 11 kk	_____

- b) Työnantajan irtisanomisilmoitusten jättämisen jälkeen yllättäen myös Sanna Laitinen ja Jari Jokinen ilmoittivat irtisanovansa itsensä. Sanna oli työskennellyt Myrskyleipomon palveluksessa 4 vuotta 2 kuukautta ja Jari 5 vuotta 9 kuukautta. Kuinka pitkään heidän tuli jatkaa töitään irtisanomisilmoitusten jättämisen jälkeen?

Sanna _____

Jari _____

- c) Lasketaanko irtisanomispäivä mukaan irtisanomisaikaan?

- d) Täytyykö irtisanomisaikana työskennellä normaalisti?

- a) Tutki internetin avulla, miten työvoiman vuokrausyhtiöt hankkivat vuokraamiaan työntekijöitä.
- b) Ota talteen itseäsi kiinnostavien työvoiman vuokrausyhtiöiden osoitetiedot sekä tieto siitä, millaisiin työpaikkoihin kyseinen yhtiö on erikoistunut:

www. _____

Työtehtävät:

www. _____

Työtehtävät:

www. _____

Työtehtävät:

- c) Oletko itse hakenut tai ajatellut hakea töitä työvoiman vuokrauspalveluyhtiön kautta?

Tässä luvussa käsitellään erilaiset palkkaustavat eli se, miten kokonaispalkka voi muodostua rahapalkasta ja erilaisista luontoiseduista. Lisäksi käsitellään erilaiset palkanmaksukaudet.

Palkka on korvausta työ- tai virkasuhteessa tehdystä työstä. Palkka voi koostua varsinaisesta palkasta, palkkioista, erilaisista palkanlisistä, bonuksista, provisioista ja ylityökorvauksista. Palkanlisiä ovat esimerkiksi vuorotyölisät, varallaololisät ja kielilisät.

Palkka maksetaan pääsääntöisesti rahana, jolloin puhutaan rahapalkasta. Palkkaa voidaan maksaa myös erilaisina luontoisetuina, kuten ravinto-, auto- tai muina etuina.

Rahapalkka

Rahapalkka voidaan maksaa aikapalkkana, suorituspalkkana tai jonkin muun sovitun perusteen mukaan.

Aikapalkkoja ovat esimerkiksi tuntipalkka tai kuukausipalkka, jolloin ne maksetaan ennalta sovitun työajan perusteella.

Suorituspalkka maksetaan työnantajan ja työntekijän yhdessä sopimasta työsuorituksesta, esimerkiksi toimistotilojen siivouksesta. Työntekijä tietää tällöin jo etukäteen, kuinka paljon saa palkkaa kustakin siivouskerrasta riippumatta siitä, onko siivouskohteessa vähän tai paljon siivottavaa.

Myös urakkapalkka on suorituspalkka. Työnantaja ja työntekijä sopivat jostakin työsuorituksesta ennakoon – esimerkiksi talon maalauksesta tai sadan tikkataulun valmistamisesta – ja tästä työsuorituksesta maksetaan kiinteä urakkapalkka. Palkka on tällöin sama riippumatta siitä, milloin työntekijä työn tekee tai kuinka paljon hän siihen lopulta aikaa käyttää.

Provisiopalkalla työskentelevän palkka muodostuu provisiokriteerien perusteella: provisio voidaan maksaa esimerkiksi sovittuna prosentimääränä palkanmaksukuukauden arvonlisäverottomasta kokonaismyynnistä tai saavutetun kokonaiskatetuoton perusteella.

Myös edellä mainittujen palkkaustapojen erilaiset yhdistelmät ovat mahdollisia. Myyjille voidaan maksaa esimerkiksi tietyn suuruinen kiinteä peruskuukausipalkka, jonka lisäksi myyjä saa provisiopalkkaa oman myyntinsä tai saavuttamansa katetuoton perusteella.

Esimerkki

Sari Aaltonen työskentelee myyjänä kenkäkaupassa. Hänen peruspalkkansa on 1 700 euroa/kk. Lisäksi hänelle maksetaan 2,5 %:n provisio hänen edellisenä kuukautena aikaansaamastaan myynnistä ilman arvonlisäveroa. Tiedot Sarin kokonaismyynnistä palkanlaskenta saa suoraan kassajärjestelmästä.

Sarin myynnit kuukausittain ja hänen ansaitsemansa palkat olivat tammi–maaliskuussa seuraavat:

Sarin joulukuun myynti (ilman alv:a)	16 450
tammikuun myynti (ilman alv:a)	10 246
helmikuun myynti (ilman alv:a)	13 674

Sarin palkka:

tammikuussa	$1\,700 + 2,5\% \times 16\,450 = 2\,111,25$
helmikuussa	$1\,700 + 2,5\% \times 10\,246 = 1\,956,15$
maaliskuussa	$1\,700 + 2,5\% \times 13\,674 = 2\,041,85$

Palkanlisät

Palkka voi koostua peruspalkan lisäksi erilaisista palkanlisistä. Tällaisia lisiä ovat esimerkiksi ylityölisät ja erilaiset olosuhdelisät, kuten iltalisä tai yölisä. Lisäksi voidaan maksaa esimerkiksi huonojen työolojen perusteella olosuhdelisää. Monilla aloilla maksetaan myös kielilisiä ja palveluvuosilisiä.

Esimerkki

Työntekijän saama palveluvuosilisä voi kasvaa sen mukaan, mitä pitempään työntekijä on ollut työssä. Palveluvuosilisiä voidaan maksaa esimerkiksi seuraavien tietojen perusteella:

palvelu-
vuosilisäkerroin

x

työssäolo-
kuukaudet
edeltävältä
vuodelta

x

keskimääräinen
tuntipalkka

=

palvelu-
vuosilisä

Palveluvuosilisäkerroin saadaan seuraavasta taulukosta:

Työssäolovuodet	Palveluvuosilisäkerroin
10 vuotta mutta ei 15 vuotta	2
15 vuotta mutta ei 20 vuotta	4
20 vuotta mutta ei 25 vuotta	6
25 vuotta tai enemmän	8

Työntekijän keskimääräinen tuntipalkka on 14,50 euroa, ja hän on ollut pysyvästi töissä palveluvuosilisän maksua edeltävät 12 kuukautta. Tällöin 16 vuotta työskennelleen henkilön palveluvuosilisä on:

4 x 12 x 14,50 = 696 euroa.

Työehtosopimuksen mukaisesti palveluvuosilisä maksetaan tässä tapauksessa joulukuun 1. päivää lähinnä olevana palkanmaksupäivänä.

Edellä mainittujen lisäksi palkaksi tulkitaan myös erilaiset palkkiot, esimerkiksi kokouspalkkiot, yhtiön työntekijöilleen myöntämät aloitepalkkiot ja työntekijöiden saamat bonukset.

Luontoisedut

Luontoisedulla tarkoitetaan työnantajan omistamaa tai vuokraamaa etuutta, jonka hän antaa työntekijän käyttöön. Auto-, ravinto-, asunto- ja puhelinetu ovat yleisimmät luontoisedut.

Kun rahapalkka ja luontoisedut lasketaan yhteen, saadaan työntekijän kokonaispalkka (bruttopalkka). Koska luontoisetu on osa työntekijän palkkaa, hänen on maksettava siitä veroa. Jotta vero pystytään laskemaan, luontoisedulle on määrättävä raha-arvo. Verohallitus vahvistaa vuosittain tavallisimpien luontoisetujen raha-arvojen määräytymisten perusteet. Muiden luontoisetujen raha-arvo on niiden käypä arvo, joka vastaa yleensä työnantajalle edusta aiheutuneita välittömiä kustannuksia.

Jos työntekijä maksaa työnantajalle luontoisedun koko raha-arvon, hänelle ei muodostu luontoisedusta verotettavaa tuloa.

Autoetu

Kun työntekijä tai hänen perheenjäsenensä saa käyttää työnantajan henkilö- tai pakettiautoa yksityisajoihinsa, on kyseessä verovelvollisen saama autoetu. Autoetu voi olla joko vapaa autoetu tai auton käyttöetu. Vapaassa autoedussa työnantaja maksaa kaikki autosta aiheutuneet kustannukset. Auton käyttöedusta on kyse, kun työntekijä maksaa vähintään auton polttoainekustannukset. Jos hän ajaa autolla myös työajoja, hänellä on tällöin oikeus saada työnantajalta korvaus maksamistaan polttoainekustannuksista työajojen osalta.

Autoedun arvo lasketaan auton uushankintahinnasta. Auton uushankintahinnalla tarkoitetaan automallin maahantuojaan tai sen puuttessa tukkuliikkeen ilmoittamaa automallin yleistä suositushintaa, joka on ollut voimassa auton käyttöönottokauden alussa. Suositushinnasta vähennetään vielä 3 400 euroa (2016). Autoedun arvoa laskettaessa otetaan huomioon myös autoon hankitut lisävarusteet autopuhelinta ja tavanomaisia talvirenkaita lukuun ottamatta. Autopuhelimen arvona käytetään matkapuhelinedun arvoa. Lisävarusteiden arvo lisätään uushankintahintaan siltä osin, kuin niiden yhteenlaskettu arvo ylittää 850 euroa.

Autoedun perusarvo saadaan, kun uushankintahinnasta lasketaan auton iän mukainen prosenttiosuus. Saatu arvo pyöristetään lähinnä alempaan 10 euroon. Kun tähän arvoon lisätään ikäryhmän mukainen kiinteä raha-arvo saadaan autoedun raha-arvo. Ikä lasketaan auton käyttöönottovuodesta. Vanhemmissa ajoneuvoissa perusarvo on pienempi kuin uusissa, mutta kiinteä raha-arvo ja kilometrikohtainen arvo suurempia. Tämä johtuu ajoneuvon takuuajan päättymisestä ja korjauskustannusten lisääntymisestä.

Autot jaetaan käyttöönottovuoden perusteella kolmeen ikäryhmään: A, B ja C. Uusimmat autot kuuluvat ikäryhmään A ja vanhimmat ikäryhmään C.

Autoetujen kuukausittaiset raha-arvot eri ikäryhmissä ovat vuonna 2016 seuraavat:

Ikäryhmä A (vuosina 2014–2016 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 270 eurolla tai 18 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 105 eurolla tai 7 sentillä kilometriltä.

Ikäryhmä B (vuosina 2011–2013 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 285 eurolla tai 19 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 120 eurolla tai 8 sentillä kilometriltä.

Ikäryhmä C (ennen vuotta 2011 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

0,9 % auton uushankintahinnasta lisättynä 300 eurolla tai 20 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

0,9 % auton uushankintahinnasta lisättynä 135 eurolla tai 9 sentillä kilometriltä.

Esimerkki

Myyntipääällikkö on saamassa työsuhdeautoksi uuden auton, johon hänellä on vapaa autoetu. Auton uushankintahinta määräytyy seuraavasti:

Maahantuojan ilmoittama suositushinta tälle autolle on 24 900 euroa. Autoon hankittiin lisäksi tavanomainen talvirengaspaketti 700 euroa sekä muina lisävarusteina metalliväri 950 euroa ja vetokoukku 1 000 euroa.

Autoedun arvo määräytyy seuraavasti:

Auto	24 900 – 3 400	21 500
Lisävarusteet	1 950 – 850	1 100
(tavanomaisia talvirenkaita ei huomioida)		
Auton uushankintahinta		22 600

$$1,4 \% \times 22\,600 = 316,40$$

Pyöristys	$316,40 - 6,40$	310
Kiinteä arvo		<u>270</u>
Autoedun arvo		580

Verotuksessa työntekijä voi vaatia autoedun arvon alentamista, jos hän on ajanut autolla yksityisajoa alle 18 000 kilometriä vuodessa. Tällöin autoedun arvoon ei lisätä kuukausittaista vakioeuromäärää vaan kilometreittäin määräytyvä arvo. Kilometritäistä arvoa voi käyttää vain, jos pitää ajopäiväkirjaa tai pystyy esittämään muun luotettavan selvityksen autolla ajetuista kilometrimääristä. Verotusta toimitettaessa autoedun arvoa voidaan korottaa, jos on ilmeistä, että vuoden aikana autolla ajettujen yksityisajojen määrä ylittää 18 000 kilometriä.

Esimerkki

Työntekijällä on vapaa autoetu ja hänen juuri uutena käyttöön saamansa auton uushankintahinta on 22 000 euroa. Kannattaako hänen ottaa 1,4 %:n päälle kiinteä 285 euron arvo vai ajopäiväkirjaan perustuva kilometritäinen arvo? Hänen arvioidaan ajavan vuodessa noin 14 400 km. Näillä tiedoilla autoetujen arvoiksi saadaan seuraavat arvot:

Vapaa autoetu, kiinteä kk-arvo:

$$1,4 \% \times 22\,000 = 308$$

Pyöristys	$308 - 8$	300
Kiinteä arvo		<u>270</u>
Autoedun arvo		570

Vapaa autoetu, ajoa n. 14 400 km/v eli 1 200 km/kk:

$$1,4 \% \times 22\,000 = 308$$

Pyöristys	$308 - 8$	300
$1\,200 \times 0,18 =$		<u>216</u>
Autoedun arvo		516

Laskelmien perusteella ilmenee, että hänen kannattaa mieluummin ottaa kilometrimäärään perustuva vapaa autoetu, vaikka se vaatiikin yksityiskohtaista ajopäiväkirjan pitoa.

Ajopäiväkirjaa käytettäessä on siitä käytävä ilmi kaikki autolla verovuonna kunakin päivänä ajetut kilometrimäärät.

Työajoista on ajopäiväkirjaan merkittävä päivittäin seuraavat tiedot:

- 1. ajon alkamis- ja päättymisajankohta
- 2. ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti
- 3. matkamittarin lukema ajon alkaessa ja päättyessä
- 4. matkan pituus
- 5. ajon tarkoitus ja
- 6. auton käyttäjä.

KAHVITUPA OY Ajopäiväkirja Ajoneuvo: HBC-123 Käyttäjä: Olli Koskinen								
20xx Pvm	Lähtö- aika	Osoite	Tulo- aika	Osoite	Mittarilukema		Kilometrit yhteensä	Ajon tarkoitus
					alussa	lopussa		
9.11.	08.10	Kahvitie 2, Helsinki	11.35	Aurantie 15, Turku	21 510	21 680	170	Tapaaminen, tj. Saario, Sieppo Oy
9.11.	15.05	Aurantie 15, Turku	18.20	Kahvitie 2, Helsinki	21 680	21 850	170	Paluumatka, tj. Saario, Sieppo Oy
10.11.	10.00	Kahvitie 2, Helsinki	10.35	Lentotie 17, Vantaa	21 850	21 876	26	Tavaratoimitus Lentoravintola Oy:lle
10.11.	11.15	Lentotie 17, Vantaa	11.50	Kahvitie 2, Helsinki	21 876	21 903	27	Paluumatka Lentoravintola Oy:lle
10.11.	12.15	Kahvitie 2, Helsinki	13.00	Kaaritie 5, Espoo	21 903	21 932	29	Tapaaminen, tj. Mäki, Rox Ky
10.11.	15.05	Kaaritie 5, Espoo	16.15	Kahvitie 2, Helsinki	21 932	21 960	28	Paluumatka, tj. Mäki, Rox Ky
12.11.	07.15	Kahvitie 2, Helsinki	10.20	Roninmäentie 5, Jyväskylä	21 960	22 233	273	Asiakasneuvottelu, Cafepub Oy
12.11.	14.10	Roninmäentie 5, Jyväskylä	18.20	Kahvitie 2, Helsinki	22 233	22 515	282	Paluumatka, Cafepub Oy
14.11.	07.30	Kahvitie 2, Helsinki	10.40	Sievintie 7, Helsinki	22 515	22 533	18	Materiaalin haku tukusta
14.11.	10.55	Sievintie 7, Helsinki	12.30	Latupohjantie 12, Helsinki	22 533	22 554	21	Materiaalin toimitus Seiterä Oy:lle
14.11.	12.50	Latupohjantie 12, Helsinki	13.30	Tuulitie 19, Espoo	22 554	22 568	14	Viallisen tuotteen vaihto Beta Oy:ltä
14.11.	14.30	Tuulitie 19, Espoo	15.20	Peltomäentie 7, Helsinki	22 568	22 586	18	Neuvottelut Antero Oy:n asiakkuudesta
14.11.	16.40	Peltomäentie 7, Helsinki	17.05	Kahvitie 2, Helsinki	22 586	22 607	21	Paluu Antero Oy:n neuvottelusta

Ravintoetu

Työantaja voi järjestää yrityksen työntekijöille ravintoedun työpaikkaruokailuna työpaikan omassa tai muun ruokalanpitäjän ylläpitämässä työpaikkaruokalassa, sopimusruokailuna yhdessä tai useammassa ravintolassa tai erilaisilla kohdennetuilla maksuvälineillä.

Työpaikkaruokailun ja sopimusruokailun raha-arvo saadaan, kun yhden aterian raha-arvo kerrotaan työntekijän kuukausittaisella aterioiden lukumäärällä. Vuonna 2016 ravintoedun arvo on 6,30 euroa aterial kohden.

Kohdennettuja maksuvälineitä ovat muun muassa arvosetelit eli muuhun kuin sopimusruokailuun liittyvät ruokailulipukkeet, maksukortit sekä erilaiset internet- ja mobiilimaksuvälineet. Ruokailulipukkeina voidaan käyttää lounasseteleitä tai ennakoon ladattavia lounaskortteja tai muita vastaavia maksutapoja, joita työntekijä voi käyttää niitä hyväksyvissä ruokailupaikoissa.

Lounasseteleiden nimellisarvot vaihtelevat palvelun tarjoajasta riippuen 7,50–10,20 euron välillä. Internetpalvelussa työnantaja voi ostaa maksuvälineen tarjoajalta työntekijäkohtaista saldoa, jota käyttäen työntekijä voi itse hankkia 6,30–10,20 euron arvoisen aterian internetsivustolla palvelua myyvältä palveluntarjoajalta. Mobiilimaksamisessa maksuvälineenä toimii esimerkiksi matkapuhelin, johon on ennakoon määriteltä lounasmaksu 6,30–10,20 euron välille.

Kohdennettujen maksuvälineiden raha-arvo on 75 prosenttia niiden nimellisarvosta, kuitenkin vähintään 6,30 euroa (2016). Siksi 6,30–8,50 euron nimellisarvoisten kohdennettujen maksuvälineiden raha-arvo on korkeampi kuin 75 prosenttia.

Esimerkki saatavilla olevien lounasseteleiden nimellisarvoista ja niitä vastaavista raha-arvoista:

Nimellisarvo

7,50 8,00 8,20 8,50 9,00 9,50 10,00 10,20

Raha-arvo

6,30 6,30 6,30 6,38 6,75 7,13 7,50 7,65

Esimerkki

Kuukaudessa on 21 työpäivää, ja työntekijä käyttää joka päivä lounassetelin. Jos lounassetelin nimellisarvo on 9,50 euroa ja raha-arvo 7,13 euroa, lisätään työntekijän rahapalkkaan lounassetelien raha-arvo $21 \times 7,13 = 149,73$ euroa.

Asuntoetu

Asuntoedun arvostamista varten Suomi on jaettu kuuteen eri alueeseen ja asuntoedun arvot on laskettu erikseen kullekin alueelle. Helsingin kaupungin eri osa-alueet on jaettu postinumeron perusteella viiteen näistä alueista. Esimerkiksi alueeseen Helsinki 1 kuuluvat asunnot, jotka sijaitsevat postinumeroalueella 00100, 00120, 00130, 00140, 00150, 00160, 00170 tai 00180.

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvot ovat keskuslämmitysasunnoissa seuraavat:

Alue	Edun arvo euroa/kk
Helsinki 1	273,00 + 12,00 neliömetriltä
Helsinki 2	267,00 + 10,90 neliömetriltä
Helsinki 3, Espoo, Kauniainen	233,00 + 9,80 neliömetriltä
Helsinki 4, Vantaa	187,00 + 9,80 neliömetriltä
Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Oulu, Tampere, Turku, kehyskunnat, muu Helsinki	176,00 + 8,20 neliömetriltä
Muu Suomi	152,00 + 7,30 neliömetriltä

Kehyskunnilla tarkoitetaan Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Kirkkonummen, Nurmijärven, Riihimäen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntia.

Esimerkki

Työntekijän käyttöönsä saama asunto sijaitsee Espoossa ja on kooltaan 48 neliömetriä. Tällöin asuntoedun arvoksi muodostuu:

$233,00 + 48 \times 9,80 = 703,40$ euroa.

Puhelinetu

Puhelinetu kattaa puheluista, tekstiviesteistä ja multimedialiviesteistä aiheutuvat kustannukset. Puhelinedun raha-arvo on 20 euroa kuukaudessa (2016).

Esimerkki

Liisan kiinteä kuukausipalkka on 2 000 euroa. Lisäksi hänellä on puhelinetu, ravintoetu työpaikalla ja 450 euron arvoinen autoetu.

Kun kuukaudessa oli 21 työpäivää, muodostui Liisan kokonaispalkka seuraavasti:

Rahapalkka		2 000,00
Luontoisedut:		
Autoetu	450,00	
Ravintoetu 21 x 6,30	132,30	
Puhelinetu	20,00	602,30
Kokonaispalkka		2 602,30

Kulloinkin voimassaolevat luontoisetujen raha-arvot voi tarkistaa osoitteesta www.vero.fi.

Palkanmaksukausi

Palkka maksetaan palkanmaksukausittain. Palkanmaksukausi voi olla kuukausi, puoli kuukautta, kaksi viikkoa tai viikko. Näissä tapauksissa voidaan joskus joutua laskemaan myös päiväpalkka tai tuntipalkka. Jos esimerkiksi kuukausipalkkainen työntekijä on poissa työstä eikä työnantaja ole velvollinen maksamaan hänelle palkkaa poissaolon ajalta, näiden päivien tai tuntien palkka vähennetään työntekijän kuukausipalkasta. Tällaista palkkaa kutsutaan osa-ajan palkaksi. Päiväpalkkaa tarvitaan myös silloin, jos työsuhde alkaa tai loppuu kesken palkkakauden.

Osa-ajan palkka saadaan kuukausipalkkalaiselle seuraavan kaavan avulla:

$$\frac{\text{kuukausipalkka} \times \text{kuukaudessa tehdyt työpäivät (tai työtunnit)}}{\text{kuukauden todelliset työpäivät (tai työtunnit)}} = \text{osa-ajan palkka}$$

Esimerkki

Uuden työntekijän työsuhde alkaa perjantaina kuukauden 5. päivä. Työntekijän kuukausipalkka on 1 980 euroa ja kyseisenä laskentakuukautena on 22 työpäivää.

Tällöin ensimmäisen kuukauden osa-ajan palkka on:

$$\frac{1\,980 \times 18}{22} = 1\,620 \text{ euroa.}$$

Seuraavana kuukautena hän haluaa pitää yhden palkattoman vapaapäivän. Kuukaudessa on 21 työpäivää. Tällöin kuukauden palkaksi muodostuu:

$$\frac{1\,980 \times 20}{21} = 1\,885,71 \text{ euroa.}$$

Seuraavan kuukauden aikana hän on eri aikoina yhteensä 25 tuntia poissa. Kun päivittäinen työaika on 7,5 tuntia ja kuukaudessa on 21 työpäivää, palkka muodostuu seuraavasti:

$$\text{Kuukauden työtunnit} = 21 \times 7,5 = 157,5$$

$$\text{Tehdyt työtunnit} = 157,5 - 25 = 132,5$$

$$\frac{1\,980 \times 132,5}{157,5} = 1\,665,71 \text{ euroa.}$$

Kuukauden todellisten työpäivien sijaan voidaan käyttää myös työehtosopimuksessa sovittua vakiojakajaa. Esimerkiksi tilitoimistoalalla se on 21.

Jos työntekijä työskentelee tuntipalkalla, hänelle on maksettava palkka ainakin kaksi kertaa kuukaudessa.

Provisiopalkka maksetaan yleensä normaalin palkanmaksun yhteydessä esimerkiksi kuukausittain. Jos palkka muodostuu pelkästään provisiosta, voi palkanmaksukausi olla enintään yksi kuukausi. Jos vain osa palkasta määräytyy provision perusteella, saa provisiopalkan palkanmaksukausi olla enintään 12 kuukautta.

Tiesitkö?

Yritys voi maksaa myyjilleen esimerkiksi 2 prosentin kielilisiä jokaisesta kielestä, jolla myyjä pystyy palvelemaan asiakkaita oman äidinkielen lisäksi. Myyjän täytyy suoriutua kielitestistä, ja läpäistyään sen hän saa kantaa nimikyltissä kyseisen kielen lippusymbolia. Esimerkiksi kolmen vieraan kielen hallinta voi siten tuoda 6 prosentin lisän normaaliin kuukausipalkkaan.

Tiesitkö?

Jos työnantaja on maksanut työntekijälle virheellisesti liian suuren palkka- tai muun rahasuorituksen, työntekijä on yleensä velvollinen palauttamaan tällä tavoin saamansa perusteettoman edun.

Tiesitkö?

Luottamusmies on kullakin työpaikalla ammattiliittoon kuuluvien työntekijöiden valitsema henkilöstön edustaja. Luottamusmiehen tehtävänä on valvoa työlainsäädännön, työsopimuksen sekä muiden työntekoon liittyvien sopimusten noudattamista. Luottamusmies myös edustaa työntekijöitä yrityskohtaisissa yhteistoimintaneuvotteluissa (yt-neuvottelut) ja työpaikkakohtaisessa paikallisessa sopimisessa. Yt-neuvottelut voivat olla lakisääteisiä (esim. irtisanomisneuvottelut tai osa-aikaistamiset) tai vapaaehtoisia (esim. työoloihin liittyvät neuvottelut).

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Vuorotyölisällä tarkoitetaan samaa asiaa kuin yli-työkorvauksella.		
2. Provisiopalkkaa ei voi enää saada, jos saa jo min- kä tahansa suuruisen kuukausipalkan.		
3. Verohallitus vahvistaa vuosittain eri luontois- etujen raha-arvot.		
4. Saman kokoisella ja saman ikäisellä asunnolla voi olla asuntoedussa eri verotusarvo sen mukaan, missä päin Suomea tämä asunto sijaitsee.		
5. Kun työntekijällä on luontoisetuna autoetu hän ei voi saada enää mitään muita korvauksia käyttäes- sään autoa työtehtäviensä hoitamisessa.		
6. Puhelinetuun sisältyy ainoastaan puheluiden kustannukset eikä siten esimerkiksi tekstivies- tien aiheuttamat kustannukset.		
7. Palkanmaksukausi voi olla enimmillään kaksi kuukautta.		
8. Provisiopalkkaa ei tarvitse maksaa kuukausittain, jos työntekijällä on muitakin palkkaeriä kuin pro- visiopalkka.		
9. Monilla aloilla maksetaan palveluvuosilisiä sen mukaan, kuinka pitkään on yrityksessä tai alalla työskennellyt.		
10. Autoedun raha-arvo ei vaihtelee sen mukaan, maksaako työnantaja polttoaineet vai ei.		

Harjoitustehtäviä

1

Yhdistä alla olevat kuvaukset erilaisista palkkaustavoista niitä vastaaviin palkkasuorituksiin:

Yritys sopii työntekijänsä kanssa, että tämä saa ennalta sovitun summan varastohallin katon maalaamisesta. Työajan työntekijä saa valita itse.

Kiinteä
kuukausipalkka
1 950 euroa/kk

Ulkopuolinen työntekijä siivoaa myyntikonttorin kaksi kertaa viikossa iltaisin. Palkka on ennalta sovittu kiinteä summa.

Provisiopalkka
1 810 euroa

Vakiosumma kuukauden pituudesta riippumatta.

50 euroa/kerta

Palkka on 10 % myynnistä. Myynti on 18 100 euroa.

Urakkapalkka
250 euroa

2

Eräs yrittäjä pohti tuntipalkka- ja urakkapalkkavaihtoehtoa seuraavassa tilanteessa:

Pitkään käyttämättömänä ollut varastohalli piti saada pikaisesti uudelleen käyttöön. Varastossa oli kuitenkin paljon vanhoja käyttökelvottomia tavaroita, jotka pitäisi saada pois uusien tavaroiden alta.

Tyhjennetyn varaston kunnostus maksaisi runsaan viikon kuluttua toteutettuna 1 200 euroa, mutta jos se voitaisiin tehdä jo ensi viikolla, olisivat kustannukset vain 800 euroa.

Yrittäjä laski, että varaston tyhjentämistyöhön kuluisi aikaa yhdeksi työntekijältä noin viikon verran. Työntekijän viikkotyöaika on 37,5 tuntia ja yhden työtunnin kustannus yritykselle noin 20 euroa.

Yrittäjä päätti ehdottaa kahdelle työntekijälleen seuraavaa urakkaa: Jos nämä ottaisivat urakan vastaan perjantaina klo 16 ja lupaisivat, että varasto on tyhjennetty maanantaiaamuun mennessä, hän maksaisi urakasta työntekijöille könttäsumman, jonka kustannukset yrittäjän näkökulmasta olisivat 500 euroa työntekijää kohden.

Pohdi laskelmien avulla, kannattiko yrittäjän tarjota urakkaa normaalin tuntityön sijaan?

3

Silja työskenteli lasten vaatekaupassa ja hänen kiinteä kuukausipalkkansa oli 1 600 euroa/kk. Lisäksi hän sai 3 %:n provision edellisenä kuukautena aikaansaamastaan arvonlisäverottomasta myynnistä.

- a)
Siljan joulukuun myynti (ilman alv:a)	17 250
tammikuun myynti (ilman alv:a)	11 006
helmikuun myynti (ilman alv:a)	14 174

Laske Siljan saama palkka tammi-, helmi- ja maaliskuussa.

Palkka tammikuussa: _____
helmikuussa: _____
maaliskuussa: _____

- b) Myymälänhoitaja kysyi Siljalta maaliskuun lopulla, haluaisiko tämä siirtyä kokonaan provisiopalkkaiseksi myyjäksi. Provisio maksettaisiin tällöin katetuoton perusteella siten, että Silja saisi 30 % saavuttamansa myynnin katetuotosta.

Silja lupasi vastata myymälänhoitajalle seuraavana päivänä, ja niinpä hän teki illalla omat laskelmansa. Hän halusi verrata nykyistä tilannetta siihen, että olisikin saanut alkuvuoden provisiopalkkaa. Hän tiesi, että vaatekaupan saama katetuotto oli 50 % myynnistä.

Laske Siljan myynnin katetuotto kuukausittain sekä tästä katetuotosta muodostuva provisiopalkka:

Katetuotto

joulukuussa:	_____
josta provisiopalkka 30 % (maksetaan tammikuussa)	_____
tammikuussa:	_____
josta provisiopalkka 30 %	_____
helmikuussa:	_____
josta provisiopalkka 30 %	_____

Nykyisellä palkkaustavalla Silja ansaitsi kolmessa kuukaudessa yhteensä

ja pelkällä provisiopalkalla toimiessaan hän olisi ansainnut

Silja pohti illalla, kumman palkkausratkaisun hän hyväksyisi. Hän kirjasi taulukkoon molempien ratkaisujen hyvät ja huonot puolet:

Kiinteä kuukausipalkka + provisio:

Hyvät puolet	Huonot puolet

Puhdas provisiopalkka:

Hyvät puolet	Huonot puolet

Kumpaan ratkaisuun arvelet Siljan päätyneen? Perustele vastauksesi.

4 Saira työskentelee opiskelujensa ohessa itselleen sopivina aikoina tuotteiden hyllynsijoittelijana suuressa marketissa. Hänen tuntipalkkansa on 11,30 euroa. Aina töihin tullessa hänen täytyy kirjautua henkilökohtaisella kortilla töihin saapuneeksi ja vastaavasti kirjata itsensä ulos töistä lähtiessä. Palkka maksetaan siltä ajalta, jonka hän on ollut kirjautuneena töihin.

Opiskelijana Saira on sopinut, että hän saa työskennellä viikolla haluaminaan aikoina vähintään 20 tuntia ja enintään 40 tuntia klo 7.00–18.00 välisinä aikoina.

Alla olevassa luettelossa on Sairan kahden viikon työskentelyt. Laske paljonko Saira saa palkkaa tältä kahden viikon jaksolta, kun hän on työskennellyt seuraavina aikoina:

Viikko 14	Toteutunut työaika	
Ma 1.4.	7.11–12.34	_____
Ti 2.4.	9.23–12.57	_____
Ke 3.4.	12.02–17.44	_____
To 4.4.	8.36–14.31	_____
Pe 5.4.	8.12–11.19 ja 15.08–18.00	_____
Toteutunut työaika yhteensä viikolla 14		_____

Viikko 15	Toteutunut työaika	
Ma 8.4.	12.06–16.49	_____
Ti 9.4.	10.10–15.05	_____
Ke 10.4.	12.19–17.44	_____
To 11.4.	8.32–11.35 ja 15.38–17.54	_____
Pe 12.4.	9.30–11.19 ja 14.45–17.31	_____
Toteutunut työaika yhteensä viikolla 15		_____

Viikoilta 14 ja 15 maksettava palkka:

5

Yrityksessä on viisi työntekijää saamassa seuraavan palkanmaksun yhteydessä palveluvuosilisän. Laske heille jokaiselle tuleva palveluvuosisä, kun taustatiedot heistä ovat seuraavat:

Susanna: työskennellyt yhtäjaksoisesti 21 v 3 kk
keskituntipalkka 16,32 euroa
Harri: työskennellyt yhtäjaksoisesti 12 v 11 kk
keskituntipalkka 14,97 euroa
Tiina: työskennellyt yhtäjaksoisesti 18 v 8 kk
keskituntipalkka 21,49 euroa
Jyrki: työskennellyt yhtäjaksoisesti 25 v 2 kk
keskituntipalkka 19,32 euroa

Työssäolovuodet	Palveluvuosilisäkerroin
10 vuotta mutta ei 15 vuotta	2
15 vuotta mutta ei 20 vuotta	4
20 vuotta mutta ei 25 vuotta	6
25 vuotta tai enemmän	8

Susanna: _____
Harri: _____
Tiina: _____
Jyrki: _____

6

Matti Muttisen työsopimuksen mukainen kuukausipalkka on 1 700 euroa. Maaliskuussa hän on ansainnut ylitöillä 300 euroa. Matilla on luontoisetuna puhelinetu ja asuntoetu. Asunto sijaitsee Kotkassa. Sen pinta-ala on 75 m². Laadi Matin palkkalaskelma.

Rahapalkka _____
Luontoisedut _____
Puhelinetu _____
Asuntoetu _____
Kokonaispalkka _____

7 Jyväskylässä asuvan Eeva Salon rahapalkka on 1 800 euroa kuukaudessa. Luontoisetuina hänellä on asuntoetu ja ravintoetu. Asunnon pinta-ala on 60 m². Työnantaja on järjestänyt sopimusruokailun läheiseen lounasravintolaan ja maksaa kaikki ruokailusta aiheutuvat kustannukset. Kuukaudessa on ollut 20 työpäivää. Eeva on ollut kuukauden aikana työmatkalla 4 päivää. Laske kokonaispalkka.

Rahapalkka	_____
Luontoisedut	
Asuntoetu	_____
Ravintoetu	_____
Kokonaispalkka	_____

8 Pete Puron kuukausipalkka on 1 600 euroa. Hänellä on luontoisetuina autoetu ja ravintoetu. Auto on otettu käyttöön vuonna 2008. Maahantuojaan mukaan auton käyttöönottokuukauden suositushinta on ollut 30 000 euroa. Autoon hankittiin samalla kerralla myös tavanomaiset talvirenkaat ja 150 euron arvoinen vakionopeudensäädin. Ruokailua varten hän saa työnantajalta lounasseteleitä. Yhden lounassetelin nimellisarvo on 8,50 euroa. Tammikuussa oli 21 työpäivää. Laske ensin autoedun arvo ja sen jälkeen kokonaispalkka.

Rahapalkka	_____
Luontoisedut	
Autoetu	_____
Ravintoetu	_____
Kokonaispalkka	_____

9

Työntekijä saa käyttöönsä uuden auton, jonka maahantuoja ilmoittama käyttöönottoisuuden suositushinta on 34 995 euroa. Autoon ei ole hankittu mitään muita lisävarusteita kuin tavanomaiset talvi-
renkaat. Laske:

- a) Auton uushankintahinta:

- b) Vapaan autoedun raha-arvo:

- c) Auton käyttöedun raha-arvo:

10

Työntekijällä on vapaa autoetu, ja hänen juuri uutena käyttöönsä saaman auton uushankintahinta on 24 500 euroa. Nyt hän pohtii, kannattaako hänen ottaa 1,4 prosentin päälle kiinteä arvo vai ajopäiväkirjaan perustuva kilometrittäinen arvo. Hän arvioi ajavansa vuodessa noin 15 600 km. Laske:

- a) Vapaa autoetu, kiinteä kk-arvo: _____
Pyöristys _____
Kiinteä arvo _____
Autoedun arvo _____

- b) Vapaa autoetu, ajoa n. 15 600 km/v
eli 1 300 km/kk: _____
Pyöristys _____
1 300 x _____
Autoedun arvo _____

- c) Kumpi autoetu työntekijän kannatti ottaa?

Hanna Virta aloittaa työnteon apulaisena 25.5. ja työsuhde jatkuu 6.8. saakka. Hänen kuukausipalkkansa on 1 800 euroa.

Toukokuu							
Vko	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su
18					1	2	3
19	4	5	6	7	8	9	10
20	11	12	13	14	15	16	17
21	18	19	20	21	22	23	24
22	25	26	27	28	29	30	31

Elokuu							
Vko	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su
31						1	2
32	3	4	5	6	7	8	9
33	10	11	12	13	14	15	16
34	17	18	19	20	21	22	23
35	24	25	26	27	28	29	30
36	31						

- a) Paljonko hän saa palkkaa toukokuulta?
- b) Hanna on työssä vielä elokuun alussa neljä päivää. Paljonko hän saa palkkaa kyseisiltä päiviltä?
- c) Paljonko Hannalle maksetaan yhteensä palkkaa koko kesältä?

12 Työntekijän työaika on 6 tuntia päivässä ja kuukausipalkka 1 800 euroa. Hän on saanut työnantajalta luvan pitää tammikuussa vapaata omien asioiden hoitamista varten 6 tuntia. Laske tammikuun palkka. Kirjan lopussa on kalenteri.

13 Työntekijän kuukausipalkka on 2 500 euroa. Hän on pitänyt palkatonta vapaata helmikuussa 2 päivää. Laske helmikuun palkka käyttäen työehtosopimuksen vakiojakajaa 21.

1

Vertaile autoedun verotusarvoa eri-ikäisillä autoilla laskemalla autoedun verotusarvot seuraavissa tapauksissa. Apuna voit käyttää Verohallinnon laskuria osoitteessa www.vero.fi/autoetulaskuri.

Oletetaan, että kaikissa tapauksissa ajoneuvon suositushinta autoliikkeessä on ostohetkellä ollut 34 500 euroa ja talvirenkaiden lisäksi muita lisävarusteita siinä on 1 250 euron arvosta.

	Vapaa autoetu			Auton käyttöetu		
	Ikäryhmä			Ikäryhmä		
	A	B	C	A	B	C
Autoedun verotettava arvo/kk						
Yksityisajot 1 200 km/kk						
Yksityisajot 1 700 km/kk						

2

Vieraile www.edenred.fi-sivuilla ja etsi vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Kuinka nopeasti ravintolalle tilitetään rahat lähettämistään lounassteleistä?

- Asiakas maksaa lounaansa lounaskortilla. Kuinka suuri prosentuaalinen palkkio ravintolalta peritään?

- Asiakas maksaa lounaskortilla seuraavanhintaiset lounaat viikossa: maanantai 8,70, tiistai 8,20, keskiviikko 7,50, torstai 9,30 ja perjantai 10,10. Kuinka paljon ravintola saa näistä lounaista rahaa?

- Entä jos asiakas olisi maksanut käteisellä?

Tässä luvussa käsitellään ennakonpidätyksen toimittamista erilaisten verokorttien perusteella. Myös työkorvauksia käsitellään tässä luvussa.

Työnantaja pidättää työntekijän palkasta veron ennakonpidätyksen ja tilittää sen Verohallinnolle. Ennakonpidätystä peritään valtion-, kunnallis- ja kirkollisveroa sekä sairausvakuutusmaksua varten. Sairausvakuutusmaksussa on mukana sairaanhoito- ja päivärahamaksu. Päivärahamaksun työntekijä saa vähentää omassa verotuksessaan.

Ennakonpidätys on verojen ennakoperintää. Lopulliset verot selviävät seuraavana vuonna, kun verotus toimitetaan. Verohallinnolta saamastaan verotuspäätöksestä palkansaaja näkee, saako hän veronpalautusta vai joutuuko hän maksamaan lisää veroa eli jäännösveroa.

Ennakoperinnästä säädetään ennakoperintälaissa ja -asetuksessa. Verohallinto antaa lisäksi vuosittain soveltamisohjeita, jotka koskevat esimerkiksi päivärahojen ja kilometrikorvausten verottamista.

Ennakonpidätyksen alainen palkka

Ennakonpidätys lasketaan ennakonpidätyksen alaisesta palkasta. Ennakonpidätyksen alaista palkkaa on varsinainen rahapalkka, luontoisedut, erilaiset palkanlisät, bonukset ja provisiot. Jos palkkaa tms. maksetaan yrityksen työntekijälle, se on aina ennakonpidätyksen alaista. Vaikka työsuhdetta ei olisikaan, seuraavat henkilökohtaiset korvaukset ovat aina ennakonpidätyksen alaisia:

- kokouspalkkiot
- palkkiot luottamustehtävistä
- palkkiot esitelmien ja luentojen pitämisestä
- avoimen ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen palkka
- hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan palkkio.

Luettelo on tyhjentävä, mikä tarkoittaa, että muut työsuhteesta riippumattomat palkkiot eivät ole ennakonpidätyksen alaisia. Esimerkiksi tilintarkastajalle maksettu palkkio ei ole ennakonpidätyksen alaista, koska tilintarkastaja ei voi olla työsuhteessa tarkastettavaan yritykseen (ti-

lintarkastajan riippumattomuus) eikä tilintarkastajan palkkiota ole edellä olevassa luettelossa.

Vaikka ennakonpidätys lasketaan ennakonpidätyksen alaisesta kokonaispalkasta (bruttopalkasta), se kuitenkin vähennetään rahapalkasta. Ennakonpidätyksen ja muiden vähennättävien erien vähentämisen jälkeen saadaan nettopalkka.

Esimerkki	
Työntekijän kuukausipalkka on:	
Rahapalkka	2 000
+ Asuntoedun raha-arvo	500
Ennakonpidätyksen alainen kokonaispalkka (bruttopalkka)	2 500
Rahapalkka	2 000
– Ennakonpidätys 23 % kokonaispalkasta	– 575
Nettopalkka	1 425

Koska ennakonpidätys vähennetään rahapalkasta, ennakonpidätystä ei voida toimittaa, jos palkka on vain luontoisetupalkkaa.

Ennakonpidätys päätoimen palkasta

Työnantaja toimittaa ennakonpidätyksen työntekijän palkasta tämän verokorttitietojen perusteella. Verohallinto lähettää tiedot vuoden alussa työnantajille sähköisesti, työntekijät saavat paperiset verokortit. Jos työnantaja ei ole saanut työntekijän tietoja sähköisesti, hänen on pyydettävä työntekijältä paperinen verokortti. Jos työsuhde päättyy kesken verokortin voimassaoloajan, työnantajan on palautettava verokortti työntekijälle välittömästi, jotta tämä voi antaa sen seuraavalle työnantajalleen. Jos työnantaja ei saa lainkaan tietoja, ennakonpidätys on 60 prosenttia. Uudet verokortit otetaan käyttöön helmikuun alussa. Tammikuussa käytetään edellisen vuoden joulukuun lopun verokortin ennakonpidätystietoja.

Päätoimea varten on oma verokortti. Päätoimia voi olla samanaikaisesti vain yksi. Päätoimen verokortissa on kaksi veroprosenttia: perusprosentti ja lisäprosentti sekä palkkakauden tulorajat perusprosenttia varten. Tulorajat ovat kuukautta (30 pv), kahta viikkoa (14 pv), viikkoa (7 pv) ja päivää kohden (verokortin vaihtoehto A). Ennakonpidätys las-

ketaan perusprosentin mukaan palkkakauden tulorajaan asti. Tulorajan ylittävistä osasta ennakonpidätys lasketaan lisäprosentin mukaan. Päätoimen verokortissa on myös yhden tulorajan vaihtoehto, jota käytetään ennakonpidätyksessä työntekijän pyynnöstä. Siinä tuloraja on helmi-kuun alusta joulukuun loppuun (verokortin vaihtoehto B).

VEROKORTTI PÄÄTOIMEN
PALKKATULOA VARTEN 2016
SKATTEKORT FÖR LÖN AV
HUVUDSYSSLA 2016
Verotuskunta Beskattningskommun
165 JANAKKALA
Henkilötunnus Personbeteckning

Esimerkki Essi

Ennakonpidätysprosentit 1.2.2016 alkaen Förskottsinnehållningssatserna fr.o.m. 1.2.2016			
Palkkaa varten För lön		Merityötuloa varten För sjoarbetsinkomst	
Perusprosentti Grundprocent	Lisäprosentti Tilläggsprocent	Perusprosentti Grundprocent	Lisäprosentti Tilläggsprocent
16,0	41,5		

Työnantaja toimittaa ennakonpidätyksen vaihtoehdon A mukaisesti, jos työntekijä ei ole vaatinut yhden tulorajan käyttämistä (vaihtoehto B). Perusprosentti ja lisäprosentti ovat samat riippumatta siitä, kumpaa vaihtoehtoa käytetään.

Arbetsgivaren verkställer förskottsinnehållningen enligt alternativ A, förutsatt att arbetstagaren inte begärt att en enda inkomstgräns ska tillämpas (alternativ B). Grundprocenten och tilläggsprocenten är desamma oberoende av vilket alternativ du väljer.

A Työnantaja toimittaa ennakonpidätyksen palkkakauden tulorajan mukaan. Arbetsgivaren verkställer förskottsinnehållningen enligt en enda inkomstgräns.					
Palkkakauden tuloraja Löneperiodens inkomstgräns				Laskennallinen tuloraja ATK-järjestelmä varten Kalkylerad inkomstgräns för datasystem	
kuukaudessa per månad	kahdessa viikossa per två veckor	viikossa per vecka	päivässä per dag	Merityötulo päivässä Sjoarbetsinkomst per dag	
2 058,33	950,00	475,00	67,86		24 700,00

☐

B Haluan, että työnantaja toimittaa ennakonpidätyksen yhden tulorajan mukaan. Valintaa ei voi vaihtaa kesken vuoden. Jag väljer förskottsinnehållningen enligt en enda inkomstgräns. Alternativet kan inte bytas mitt under året.

22 724,00

Tuloraja ajalle 1.2. - 31.12. Tarkista, että tuloraja kattaa myös lomarahen. Työnantaja käyttää tammikuussa edellisen vuoden verokorttia. Inkomstgränsen för tiden 1.2. - 31.12. Kontrollera att inkomstgränsen täcker också semesterpenningen. I januari använder arbetsgivaren skattekortet för det föregående året.

Työnantajan merkinnät maksetuista palkoista 1.2.2016 alkaen Arbetsgivarens anteckningar om de utbetalda lönerna fr.o.m. 1.2.2016			
Ajalta För tiden	Työnantajan nimi Arbetsgivarens namn	Ennakonpidätyksen alaiset palket Förskottsinnehållningspliktiga löner	

Veronumero/Skattenummer 123456789012

☐ Tiedot annetaan erillisellä liitteellä tai lomakkeella 5049. Lisätietoja vero.fi
☐ Uppgifterna ges i en särskild bilaga eller med blankett 5049r. Ytterligare information skatt.fi

Jos ennakonpidätys toimitetaan A-vaihtoehdon mukaan, laskennassa voidaan käyttää joko kausilaskentaa tai kumulatiivista laskentaa.

Kausilaskenta

Kausilaskennassa ennakonpidätys lasketaan erikseen jokaiselta palkka-kaudelta. Jos palkkakausi on kuukausi, myös tuloraja on kuukauden tu-loraja. Perusprosenttia käytetään palkkakauden tulorajaan asti. Tulo-
rajan ylittävään osaan käytetään lisäprosenttia. Muiden palkkakausi-
en palkkoja ja ennakonpidätyksiä ei oteta huomioon. Tämä vaihtoehto on
tarkoitettu käsin tehtävää, muilla kuin palkanlaskennan atk-ohjelmilla
hoidettavaa palkanlaskentaa varten.

Esimerkki

Essin verokortin (edellisellä sivulla) perusprosentti on 16 ja li-
säprosentti 41,5. Kuukauden tuloraja on 2 058,33. Essin helmikuun
palkka on 2 200 euroa ja maaliskuun palkka 1 900 euroa.

Helmikuun ennakonpidätys:

perusprosentin mukaan	$16\% \times 2\,058,33$	329,33
lisäprosentin mukaan	$41,5\% \times (2\,200 - 2\,058,33)$	<u>58,79</u>
		388,12

Maaliskuun ennakonpidätys:

perusprosentin mukaan	$16\% \times 1\,900$	<u>304,00</u>
		692,12

Essin palkka kahdelta kuukaudelta oli 4 100 euroa ja ennakonpi-
dätys 16,9 prosenttia.

Jos palkat ovat palkkakausittain suhteellisen tasaisia, esimerkiksi sään-
nöllisiä kuukausipalkkoja, perusprosentti yleensä riittää.

Kausilaskennassa lomarahen ja lomatapaluurahan ennakonpidätys
lasketaan perusprosentin mukaan.

Kumulatiivinen laskenta

Kumulatiivisessa laskennassa otetaan huomioon myös aikaisempien kausien luvut saman verokortin voimassaoloajalta. Näin ennakonpidätys tasoittuu, vaikka tulot vaihtelisivat palkkakaussittain.

Ennakonpidätys lasketaan kumulatiivisesta tulosta. Se saadaan siten, että työntekijän palkkaan lisätään palkat, jotka hänelle on maksettu aikaisemmin saman verokortin voimassaoloaikana. Tulorajana käytetään samaa ajanjaksoa, jolta palkatkin ovat (kumulatiivinen tuloraja). Kumulatiiviseen tulorajaan saakka ennakonpidätys lasketaan perusprosentin mukaan ja ylimenevästä osasta lisäprosentin mukaan. Kun näin saadusta kumulatiivisesta ennakonpidätyksestä vähennetään aikaisempien palkkakausien ennakonpidätys, saadaan palkkakauden ennakonpidätys.

Päätoimen verokortissa on vuosituloraja atk-palkanlaskentaa varten. Ohjelma laskee vuositulorajan ja veropäivien perusteella eripituisten palkkakausien tulorajat. Veropäivät ovat laskennallisia päiviä, joita vuodessa on 364. Kun 364 jaetaan 12:lla, muodostuu kaikkien kuukausien veropäiviksi 30,33. Jokaisessa kuukaudessa on siten, kuukauden pituudesta riippumatta yhtä monta veropäivää. Puolessa kuukaudessa veropäiviä on 15,16, kahdessa viikossa 14 ja viikossa 7. Palkkakauden tuloraja saadaan, kun vuosituloraja jaetaan 364:llä ja kerrotaan kauden veropäivillä. Jos vuosituloraja on esimerkiksi 35 000 euroa, kuukauden tuloraja on:

$$\frac{30,33 \times 35\,000}{364} = 2\,916,35$$

Esimerkki

Essin helmikuun alussa voimaan tulleen verokortin (sivu 48) vuosituloraja atk-palkanlaskentaa varten on 24 700 euroa. Perusprosentti on 16 ja lisäprosentti 41,5.

Helmikuun tuloraja on $\frac{30,33 \times 24\,700}{364} = 2\,058,11$

Helmikuun palkka on 2 200 euroa ja ennakonpidätys

perusprosentin mukaan	16 % x 2 058,11	329,30
lisäprosentin mukaan	41,5 % (2 200 – 2 058,11)	58,88
Helmikuun ennakonpidätys		388,18

$$\text{Helmi-maaliskuun tuloraja} \frac{60,66 \times 24\,700}{364} = 4\,116,21$$

Helmi- ja maaliskuun palkat yhteensä ovat $2\,200 + 1900 = 4\,100$

Koska kumulatiivinen palkka on pienempi kuin kumulatiivisen tuloraja, perusprosentti riittää.

Ennakonpidätys helmi- ja maaliskuun palkoista (kumulatiivinen ennakonpidätys) on

$$16\% \times 4\,100 = 656$$

Kun kumulatiivisesta ennakonpidätyksestä vähennetään aikaisemmat pidätykset, saadaan palkkakauden ennakonpidätys.

Kumulatiivinen ennakonpidätys	656,00
Aikaisemmat pidätykset	<u>- 388,18</u>
Maaliskuun ennakonpidätys	267,82

Ennakonpidätys kahdelta kuukaudelta on yhteensä 656 euroa. Se on 16 % saman ajanjakson palkoista.

Kumulatiivisessa laskennassa ennakonpidätykset kattavat vuoden ennakonpidätystarpeen, jos vuosituloraja on vuosituloihin verrattuna riittävä.

Kumulatiivinen laskenta katkaistaan vuoden vaihteessa ja aloitetaan alusta seuraavan vuoden alussa. Katkaisu tehdään myös silloin, kun uudet verokortit otetaan käyttöön tai palkansaaja toimittaa työnantajalle muutosverokortin. Kumulatiivista laskentaa voidaan soveltaa vain saman työnantajan maksamiin palkkoihin.

Kumulatiivisessa laskennassa lomaraha ja lomaltapaluu- raha lisätään kertyneisiin palkkoihin.

Ennakonpidätys yhden tulorajan mukaan

Verokortin B-vaihtoehdossa on vain yksi tuloraja, joka on laskettu verokortin koko voimassaoloajalle. Ennakonpidätyksessä käytetään perusprosenttia tähän tulorajaan saakka. Jos tuloraja ylittyy, käytetään pelkästään lisäprosenttia koko loppuvuoden ennakonpidätyksissä.

Esimerkki

Työntekijän verokortin perusprosentti on 19 ja lisäprosentti 38. Tuloraja verokortin voimassaoloajalle 1.2.–31.12. on 22 000 euroa. Lokakuun loppuun mennessä työntekijä on ansainnut 20 000 euroa, joten ennakonpidätys on toimitettu koko ajan perusprosentin mukaan. Marraskuun ja joulukuun palkat ovat 3 000 euroa. Verokortin tuloraja ylittyy marraskuussa 1 000 eurolla. Siitä ja loppuvuoden palkoista ennakonpidätys toimitetaan lisäprosentin mukaan. Ennakonpidätykset ovat:

Helmi–lokakuussa				
Perusprosentin mukaan	19 %	20 000 eurosta		3 800
Marraskuussa				
Perusprosentin mukaan	19 %	2 000 eurosta	380	
Lisäprosentin mukaan	38 %	1 000 eurosta	<u>380</u>	760
Joulukuussa				
Lisäprosentin mukaan	38 %	3 000 eurosta		<u>1 140</u>
Yhteensä				5 700

B-vaihtoehdossa työnantajan on merkittävä maksamansa palkat verokorttiin tai erilliseen laskelmaan. Jos työntekijä vaihtaa työpaikkaa verokortin voimassaoloaikana, uuden työnantajan on laskettava uusi tuloraja, jossa on otettu vähennyksenä huomioon verokorttiin merkityt, aikaisempien työnantajien maksamat palkat.

Milloin työntekijän kannattaa valita vaihtoehto A?

- jos hän on saman työnantajan palveluksessa säännöllisessä työssä koko vuoden ja/tai
- hänen palkkansa kertyy tasaisesti koko vuoden ajalta.

Milloin työntekijän kannattaa valita vaihtoehto B?

- josta hän on työssä vain osan vuotta
- josta hänellä on useampia työnantajia ja tulot vaihtelevat huomattavasti.

Josta B-vaihtoehdon valinnut on arvioinut tulonsa liian alhaisiksi verokortin tulorajaa verrattuna, lisääproaentti voi kaavata loppuvuoden ennakonpidätystä huomattavasti.

Kerran valittua vaihtoehtoa ei voi vaihtaa verovuoden aikana. Muutoa onniatuu vain aiten, että työntekijä hakee muutoaverokortin ja toimittaa sen työnantajalle.

Ennakonpidätys sivu- ja freelancer-tuloista

Päätoimen lisäksi työntekijällä voi olla sivutuloja yhdestä tai useammasta sivutoimesta. Näitä sivutuloja varten hänellä on sivutuloverokortti, joka on päätoimen verokortin alustava. Siinä on vain yksi veroprosentti, ja se on sama kuin pääkortin lisäveroprosentti. On myös sivutuloverokortteja, joissa on erikseen peruaprosentti ja lisäproaentti.

Esimerkki Essi

SIVUTULOVEROKORTTI 2016
SKATTEKORT FÖR BIKOMSTER 2016

Voimassa 1.2.2016 alkaen
Gäller fr.o.m. 1.2.2016

Sivutulon ennakonpidätysprosentti on 41,5 % 165 JANAKKALA

Förskottsinnehållningen på bikomst ska verkställas enligt

Veronumero/Skattenummer 123456789012

Työntekijän pitää esittää verokortti tai sen kopio työnantajalle, jos työnantaja ei ole saanut Verohallinnolta ennakonpidätystietoja sähköisesti. Ennakonpidätystietojen puuttuessa on ennakonpidätys toimitettava 60 % suuruisena.

Lisätietoja vero.fi
VEROH 5044a 11.2015

Arbetslagaren ska visa upp skattekortet eller en kopia av det till arbetsgivaren om arbetsgivaren inte skaffat förskottsinnehållningsuppgifter elektroniskt från Skatteförvaltningen. Om förskottsinnehållningsuppgifter inte finns att tillgå ska förskottsinnehållningen verkställas enligt 60 %.

Ytterligare information skatt.fi

Työntekijällä voi myös olla useita työpaikkoja muttei lainkaan päätoiminta. Näitä freelancereita varten on freelancer-verokortti. Siinä on vain yksi veroprosentti eikä lainkaan tulorajoja.

Sivutuloverokortti ja freelancer-verokortti ovat näyttökortteja. Niitä ei tarvitse antaa työnantajalle. Työntekijä voi vain näyttää kortin työnantajalle tai antaa tälle siitä kopion.

Ennakonpidätys portaikkoverokortin mukaan

Portaikkoverokortti on tarkoitettu henkilöille, joilla on ollut vähän tai ei lainkaan tuloja viimeksi toimitetussa verotuksessa. Portaikkoverokortissa on kolme tulorajaa ja niiden mukaiset ennakonpidätysprosentit.

Vuoden 2016 tulorajat ja ennakonpidätykset:

Tuloraja	Ennakonpidätys
0 – 1 210	Laskettu veroprosentti, yleensä 0 %
yli 1 210 – 17 300	Laskettu veroprosentti
yli 17 300	40 % (vakio)

(Kulloinkin voimassa olevat tiedot saat osoitteesta www.vero.fi.)

Tulorajat ovat kaikille samat, samoin ylin veroprosentti. Ensimmäiseen tulorajaan asti veroprosentti on nolla. Laskettuun veroprosenttiin vaikuttaa muun muassa palkansaajan kotikunnan veroprosentti ja hänen verovähennyksensä.

Esimerkki

Wernerin on saanut palkkaa toukokuussa 1 150 euroa, kesäkuussa 1 500 euroa ja heinäkuussa 2 100 euroa. Hänen portaikkoverokortissaan on seuraavat tiedot:

Tuloraja	Ennakonpidätys
0–1 210	0 %
yli 1 210 – 17 300	10 %
yli 17 300	40 %

Kertynyt palkka		Ennakonpidätys	
Toukokuu	1 150	0	
Kesäkuu	1 500	$10 \% \times (1\,500 - 60)$	144
Heinäkuu	<u>2 100</u>	$10 \% \times 2\,100$	<u>210</u>
Yhteensä	4 750		354

Wernerin tulot olivat vuodessa 4 750 euroa. Ennakonpidätyksen alaista siitä on $4\,750 - 1\,210$ eli 3 540 euroa. Ennakonpidätys on siitä 10 prosenttia eli 354 euroa.

Jos ennakoidut tulot ovat vuodessa yli 17 300 euroa, kannattaa portaikkoverokortin tilalle hankkia toisenlainen verokortti, jota käyttäen ennakonpidätys vastaa paremmin lopullista veroa.

Portaikkoverokortti annetaan työnantajalle. Jos työnantaja vaihtuu kesken vuoden, hänen on merkittävä maksamansa palkat verokorttiin, jotta seuraava työnantaja voi ottaa huomioon aikaisemmat palkat ennakonpidätyksen laskennassa.

Ennakonpidätyksen muuttaminen

Jos työntekijän veroprosentti on tuloihin nähden liian suuri, hän voi hankkia itselleen muutosverokortin. Muutosverokortin voi tilata tai tulostaa osoitteesta www.vero.fi/verokortti, pyytää puhelimitse tai hakea verotoimistosta. Se on toimitettava työnantajalle. Jos ennakonpidätysprosentti on tuloihin nähden liian pieni, muutosverokorttia ei tarvitse hankkia. Työntekijä voi vain ilmoittaa haluamansa suuremman prosentin työnantajalleen. Muutosverokortilla voidaan muuttaa myös verokortin tuloarajaa – joko nostaa tai laskea. Jos työntekijä hankkii muutosverokortin ajoissa vuoden alussa, se voidaan ottaa käyttöön jo tammikuun palkanmaksussa. Normaalisti uudet verokortit otetaan käyttöön vasta helmikuun alusta lähtien.

Verohallinto lähettää portaikkoverokortit vain kerran vuodessa. Muutosverokortin veroprosenttia ei voi muuttaa, eikä kadonneen muutosverokortin tilalle anneta uutta. Portaikkoverokortin korvaa verokortti, jossa on joko kausikohtainen tai vuotta koskeva tuloaraja.

Ennakonpidätys poikkeavalta palkkakaudelta

Jos palkka maksetaan normaalia palkkakautta lyhyemmältä ajalta esimerkiksi silloin, kun työsuhde alkaa tai päättyy kesken palkkakauden, käytetään tulorajana päiväkohtaista tulorajaa. Jos töissäolojaksoon sisältyy viikonloppu, työssäolopäiviin on lisättävä kaksi päivää veropäiviä laskettaessa. Veropäiviä on esimerkiksi viikossa seitsemän, mutta työssäolopäiviä tavallisimmin viisi.

Esimerkki

Sakari Salon työsuhde alkoi 21.11. Työpäiviä oli marraskuussa 21, Sakarilla 6. Sakarin kuukausipalkka on 2 100 euroa, joten 6 päivän palkka on

$$\frac{2\,100 \times 6}{21} = 600 \text{ euroa.}$$

Sakarin verokortin perusprosentti on 17 ja lisäprosentti 38. Ennakonpidätyksessä käytetään päivän tulorajaa, joka Sakarilla on 74. Koska työpäivien välissä on viikonloppu, veropäiviä on 8. Tuloraja 8 päivältä on $8 \times 74 = 592$ euroa.

Ennakonpidätys on

– perusprosentin mukaan	17 % x 592	102,40
– lisäprosentin mukaan	38 % x (600 – 592)	3,20
Yhteensä		105,60

Marraskuu							
Vk	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su
44							1
45	2	3	4	5	6	7	8
46	9	10	11	12	13	14	15
47	16	17	18	19	20	21	22
48	23	24	25	26	27	28	29
49	30						

Työkorvaukset

Työkorvaukset ovat työn tekemisestä maksettua korvausta jollekin muulle kuin yrityksen työntekijälle. Esimerkiksi remontin, tilojen siivouksen ja koneiden korjaukset voi hoitaa joku yrityksen ulkopuolinen henkilö tai yritys. Työkorvaukset eivät ole palkkaa.

Jos korvauksen saaja, joko luonnollinen henkilö tai yritys, on merkitty ennakkoperintärekisteriin, ei korvauksesta toimiteta ennakonpidätystä. Korvauksen saaja maksaa itse omat veronsa Verohallinnolta saamiensa ennakkoverolippujen perusteella. Ennakkoperintärekisteriin ilmoitautetaan siten, että tehdään ilmoitus Verohallinnon pitämään ennakkoperintärekisteriin.

Ennen työkorvauksen maksamista työn teettäjän on varmistettava, että korvauksen saaja todella kuuluu ennakkoperintärekisteriin, jotta ei itse joudu maksamaan veroa. Tarkistuksen voi tehdä esimerkiksi internetistä Y-tunnuksen perusteella osoitteesta www.ytj.fi tai puhelimitse Verohallinnon palvelunumerosta.

Jos työn suorittaja ei ole ennakkoperintärekisterissä, suorituksen maksajan on toimitettava suorituksesta ennakonpidätys seuraavasti:

1. Jos työn tekee luonnollinen henkilö joko omissa nimissään tai toimintanimenä, toimitetaan ennakonpidätys työn tekijän verokortin perusteella. Ilman verokorttia ennakonpidätys on 60 %.
2. Jos työn suorittaja on jokin yhteisö, esimerkiksi osakeyhtiö, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, ennakonpidätys on 13 % työkorvauksesta ja työhön liittyvistä välittömistä kustannuksista arvonlisäveron vähentämisen jälkeen.

Pidätysvelvollisuus ei liity tavarakauppaan, vaan nimenomaan työn tekemisestä maksettaviin korvauksiin.

Työkorvauksesta ei makseta sosiaaliturvamaksua, ei edes silloin, kun siitä toimitetaan ennakonpidätys. Tästä syystä maksajan on tärkeätä tietää, onko hän maksanut palkkaa vai työkorvausta.

Työnantajan on ilmoitettava ja maksettava ennakonpidätykset Verohallinnolle viimeistään pidätyksen toimittamista seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. Paperi-ilmoituksen on oltava perillä jo 7. päivänä. Työkorvausten ennakonpidätykset tilitetään samalla kuin palkkojen ennakonpidätys.

Esimerkki

Vanamo Oy on saanut laskun PC-Korjaus Koskinen Oy:ltä, joka ei kuulu ennakoperintärekisteriin. Vanamo Oy pidättää ennakonpidätystä 13 % laskun arvonlisäverottomasta arvosta 125 eurosta. Ennakonpidätys on 16,25 euroa.

PC-Korjaus Koskinen Oy		LASKU	
Vanamo Oy	Laskun pvm	5.9.20XX	
Tikkurilantie 3	Laskun tunniste	211	
00760 VANTAA	Maksuehto	14 pv	
	Toimituspäivä	4.9.20XX	
			Yhteensä
Tietokoneen korjaus	2 h	à 50 euroa	100,00
Varaosat			<u>25,00</u>
			125,00
Hinta ilman arvonlisäveroa			
Arvonlisävero 24 %			<u>30,00</u>
Verollinen hinta yhteensä			155,00
Kielotie 7	Puh: 050-535 455	Y-tunnus	Pankkiyhteys
00760 Vantaa		0876788-8	FI55 8080 8000 0065 43

Vanamo Oy:n maksu PC-Korjaus Koskiselle:

Laskun loppusumma	155,00
Ennakonpidätys	<u>- 16,25</u>
Maksettava määrä	138,75

Tiesitkö?

Jos ulkomaalainen asuu ja työskentelee Suomessa enintään kuusi kuukautta, hän on Suomessa rajoitetusti verovelvollinen. Hänen palkastaan ei pidätetä ennakonpidätystä, vaan lähdevero, joka on tavallisesti 35 % kokonaispalkasta. Työnantaja tilittää lähdeveron Verohallinnolle samaan aikaan kuin ennakonpidätyksetkin.

Lähdevero on lopullinen vero. Työntekijän ei tarvitse tehdä siitä veroilmoitusta, hän ei saa veronpalautusta eikä hän joudu maksamaan jäännösveroa.

Tiesitkö?

Kaikkien palkansaajien verokortissa on veronumero. Sitä käyttävät rakennustyömailla työskentelevät henkilöt, sillä heillä on pakko olla kuvallisessa henkilökortissa näkyvissä myös veronumerorekisteriin merkitty veronumero.

Tiesitkö?

Ennakkoperintälaki on ollut voimassa vuodesta 1943. Tätä ennen verot maksettiin yhdellä kerralla kerran vuodessa. Siirtymistä ennakonkantaan perusteltiin sillä, että ennakkoperinnän avulla rahat saadaan kerättyä tasaisemmin ja varmemmin koko vuoden kuluessa.

Tiesitkö?

Jos tulosi laskevat tai nousevat merkitsevästi, voit arvioida ennakonpidätysprosentin muutostarpeen helposti Verohallinnon verkkolaskurilla osoitteessa www.vero.fi/verolaskuri.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Ennakonpidätys vähennetään kokonaispalkasta.		
2. Yrityksen luottamusmiehen palkkiosta toimitetaan ennakonpidätys.		
3. Työntekijä näkee lopulliset verot verotuspäätöksestä.		
4. Ennakonpidätystä ei voida toimittaa, jos palkkana on vain asuntoetu.		
5. Henkilö on kahdessa kaupassa kassana yhtä monta tuntia kummassakin. Hän antaa molemmille työnantajilleen päätoimen verokortin.		
6. Veropäiviä on viikossa aina yhtä paljon kuin työpäiviä.		
7. Ennakonpidätys voidaan laskea kumulatiivisesti vain silloin, jos työntekijän verokorttivaihtoehto on A.		
8. Kumulatiivisessa laskennassa ennakonpidätys lasketaan yhden palkkakauden tulorajan mukaan.		
9. Helmikuun ennakonpidätykset on tilitettävä Verohallinnolle maaliskuun 10. päivään mennessä.		
10. Jos osakeyhtiö ei ole ennakoperintärekisterissä, sille maksettavasta työkorvauksesta vähennetään 13 %:n ennakonpidätys.		

Harjoitustehtäviä

1

Merkitse rasti niiden erien kohdalle, jotka ovat ennakonpidätyksen alaisia palkkoja.

	Ennakonpidätys
Kokouspalkkio asunto-oy:n hallituksen jäsenelle	☐
Ylityökorvaus	☐
Lomarahaa	☐
Provisio puhelinmyyjälle	☐
Luottamusmiehen palkkio	☐
Palkkio tilintarkastuksesta	☐
Yhtiömiehen palkka kommandiittiyhtiössä	☐
Matkapuhelinetu	☐
Ulkopuoliselle luennoitsijalle maksettu palkkio	☐

2

Matti Mäen kuukausipalkka koostuu 2 400 euron rahapalkasta sekä 600 euron autoedusta. Ennakonpidätysprosentti on 24.

- a) Paljonko Matille jää ennakonpidätyksen vähentämisen jälkeen?

- b) Mihin veroihin ja maksuihin Matin ennakonpidätys käytetään?

3

Justuksen verokortissa on alla olevat tulorajat:

Kuukaudessa	Kahdessa viikossa	Viikossa	Päivässä	Laskennallinen tuloraja atk-järjestelmää varten
2 291,67	1 057,69	528,85	75,55	27 500,00

Justus saa palkan kerran viikossa. Hänen helmikuun ensimmäisen viikon palkkansa oli 500 euroa. Toisen viikon palkka oli ylitöiden vuoksi 600 euroa. Verokortin perusprosentti on 18 ja lisäprosentti 40. Laske ennakonpidätykset.

1. viikko

2. viikko

4

Miisan kuukausipalkka koostuu kiinteästä 1 500 euron rahapalkasta, matkapuhelinedusta (verotusarvo 20 euroa) ja hänen oman myyntinsä perusteella laskettavasta provisiosta. Joulukuussa provisio oli 280 euroa. Miisan perusprosentti on 18, lisäprosentti 40 ja tuloraja kuukaudessa 1 700 euroa. Laske, mikä on käteen jäävä osuus ennakonpidätyksen vähentämisen jälkeen.

5

Työntekijä saa palkan kahden viikon välein. Hänen verokorttinsa perusprosentti on 22 ja lisäprosentti 38. Verokortin vuosituloraja on 29 100 euroa.

Kolmen ensimmäisen palkkakauden palkat olivat 1 300 euroa, 1 000 euroa ja 900 euroa.

a) Laske ennakonpidätykset kumulatiivisesti.

	Kumulatiivinen tulo	Kumulatiivinen tuloraja
Kausi 1		
Kausi 2		
Kausi 3		

	Kumulatiivinen ennakonpidätys	Palkkakauden ennakonpidätys
Kausi 1		
Kausi 2		
Kausi 3		

b) Laske veroprocentti.

6

Risto Rastas on tehnyt erilaisia pätkätöitä, joista hän on ansainnut syyskuun loppuun mennessä 19 000 euroa. Lokakuun alusta lähtien hän saa vakinaisen työpaikan, josta hänelle maksetaan 2 600 euron kuukausipalkkaa. Verokortissa on B-vaihtoehto. Perusprosentti on 20 ja lisäprosentti 38. Verokortin tuloraja on 21 000 euroa. Laske koko vuoden ennakonpidätykset, tulot ja ennakonpidätysprosentti.

Mikko Matikka on myyntiedustaja. Mikon kuukausipalkka on sidoksissa hänen solmimiensa kauppojen määrään, joten hänen tulonsa voivat vaihdella eri kuukausina huomattavasti. Mikon verokortin tiedot ovat seuraavat:

Perusprosentti	30 %
Lisäprosentti	50 %
Tuloraja perusprosentille kuukaudessa	2 700
Tuloraja ajalle 1.2.–31.12.	29 700

Alla on Mikon palkat verokortin voimassaoloajalta. Ennakonpidätykset on jo osittain laskettu sekä kausittaisen tulorajan (vaihtoehto A) että yhden tulorajan (vaihtoehto B) mukaan.

a) Laadi taulukko valmiiksi.

	Palkka	Ennakonpidätysvaihtoehto A	Ennakonpidätysvaihtoehto B	Vuositulorajasta jäljellä
Helmikuu	2 800	860	840	26 900
Maaliskuu	2 100	630	630	24 800
Huhtikuu	2 500	750	750	22 300
Toukokuu	2 900	910	870	19 400
Kesäkuu	1 200	360	360	18 200
Heinäkuu	3 200			
Elokuu	4 600			
Syyskuu	1 900			
Lokakuu	3 500			
Marraskuu	1 400			
Joulukuu	4 000			
Yhteensä	30 100			

b) Laske kummankin vaihtoehdon ennakonpidätysprosentti.

c) Laske ennakonpidätykset kumulatiivisesti heinäkuun alusta lähtien. Käytä laskemisessa verokortin kuukausitulorajaa. Laske myös ennakonpidätysprosentti.

Kausi	Kumula- tiivinen tulo	Kumula- tiivinen tuloraja	Kumula- tiivinen ennakon- pidätys	Palkka- kauden ennakon- pidätys
Helmikuu	2 800	2 700	860	860
Maaliskuu	4 900	5 400	1 470	610
Huhtikuu	7 400	8 100	2 220	750
Toukokuu	10 300	10 800	3 090	870
Kesäkuu	11 500	13 500	3 450	360
Heinäkuu				
Elokuu				
Syyskuu				
Lokakuu				
Marraskuu				
Joulukuu				

Elina Valla on ansainnut opiskelun ohessa helmikuussa 1 000 euroa ja toukokuussa 690 euroa. Kesällä hän on kesäapulaisena kesäkuun alusta heinäkuun loppuun saakka. Kesäkuussa hän saa palkkaa 1 000 euroa ja heinäkuussa 1 200 euroa. Lokakuussa hän ansaitsee vielä 600 euroa.

a) Laske vuoden ennakonpidätykset. Portaikkoverokortin tiedot ovat:

Ennakonpidätysprosentit Förskottsinnehållningssatserna	Tulorajat Inkomstgränserna
0,0	0–1 210 euroa/euro
10,5	yli 1 210 euroa–17 300 euroon asti över 1 210 euro upp till 17 300 euro
40,0	yli/över 17 300 euroa/euro

Ajanjakso	Ennakonpidätys
Helmikuu	
Toukokuu	
Kesäkuu	
Heinäkuu	
Lokakuu	
Yhteensä	

b) Montako prosenttia Elinan palkasta on mennyt ennakonpidätystä?

Työntekijä aloitti työt 25.9. Kuukausipalkka on 2 800 euroa. Perusprosentti on 21 ja lisäprosentti 38. Päiväkohtainen tulo on 90 euroa. Laske työntekijän palkka ja ennakonpidätys syyskuulta. Kalenterin löydät kirjan lopusta.

10

Essi Tola aloitti työt Mylly-Makasiinissa 19.2. Hän saa 2 400 euron rahapalkan lisäksi lounaseteleitä, joiden nimellisarvo on 8,50 euroa. Essin verokortin perusprosentti on 18 ja lisäprosentti 38. Päivän tulo-raja on 85 euroa. Laske paljonko Essille jää ennakonpidätyksen vähentämisen jälkeen.

11

Pekan Valinta on maksanut erilaisista työsuorituksista alla olevan mukaiset maksut. Miten niistä pidätetään vero?

- a) Ville Tuisku on pudottanut lunta myymälärakennuksen katolta. Tuisku ei ole ennakoperintärekisterissä.
- b) Sinin Siivous Ky on laskuttanut siivoustyöstä 124 euroa, josta arvonlisäveron osuus on 24 euroa. Yritys on perustettu hiljattain, ja Sini on sen ainoa työntekijä. Yritystä ei ole ilmoitettu ennakoperintärekisteriin.
- c) Lasku Remontti Oy:ltä varastotilojen kunnostuksesta. Remontti Oy on merkitty ennakoperintärekisteriin.
- d) Pekkalan Putki Ky:ltä on tullut lasku putkitöistä. Putkiliikkeestä on ilmoitettu, että se kuuluu ennakoperintärekisteriin. Tarkistuksessa käy kuitenkin ilmi, että yritys on hiljattain poistettu rekisteristä.

1

Etsi internetistä ennakoperintälaki ja vastaa seuraaviin kysymyksiin.

- a) Mitä työnantaja voi tehdä, jos ennakonpidätys on virheellisesti liian suuri?

- b) Voiko palkansaaja vaatia ennakonpidätyksen korottamista, jos se on virheellisesti ollut liian matala edellisenä kuukautena?

2

Annika Laine on vuonna 1987 syntynyt espoolainen. Hän on saanut palkkaa syyskuun loppuun mennessä 21 900 euroa. Palkasta on pidätetty veroa 3 942 euroa. Loppuvuoden Annika joutuu tekemään lyhennettyä työviikkoa, joten hänen kuukausipalkkansa laskee 1 700 euroon.

- a) Selvitä Verohallinnon veroprosenttilaskurilla www.vero.fi/verolaskuri, kannattaako Annikan vaihtaa verokorttia. Annika kuuluu evankelis-luterilaiseen seurakuntaan ja hänellä on yksi alaikäinen lapsi. Hänellä on vain ne verovähennykset, jotka verotuksessa tehdään viran puolesta. Annikan verokortin perusprosentti on 18 ja lisäprosentti 39. Tuloraja perusprosentille on 2 450 euroa.
- b) Tee muutosverokorttihakemus verkossa olevan Paula Palkansaajan demon avulla www.vero.fi/verokortti. Käytä muuttuvina tulotietoina Annikan loppuvuoden palkkatietoja.

Tämän luvun aiheena ovat vähennykset, joita työntekijän palkasta tehdään ennakonpidätyksen lisäksi. Palkan muodostumisen työntekijä voi tarkistaa palkkalaskelmasta, jota myös käsitellään tässä luvussa.

Palkasta tehdään vähennykset tietyssä etuoikeusjärjestyksessä. Ensimmäiseksi vähennetään bruttopalkan perusteella määräytyvät pakolliset ja lakisääteiset maksut. Niitä ovat ennakonpidätys, työntekijän työeläkevakuutusmaksu (TyEL) ja työttömyysvakuutusmaksu.

Työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksu

Työeläkevakuutusmaksuilla rahoitetaan lakisääteisiä eläkkeitä, työttömyysvakuutusmaksuilla työttömyyspäivärahoja. Myös työnantajat rahoittavat näitä maksuja. Käytännössä työnantaja maksaa molempien osuuden samanaikaisesti ja vähentää työntekijän osuuden tämän palkasta jokaisen palkanmaksun yhteydessä.

TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksut määräytyvät prosentteina ennakonpidätyksen alaisesta kokonaispalkasta. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maksut vuosittain. Vuonna 2016 palkansaajan TyEL-maksu on 5,7 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiltä 7,2 prosenttia. Vuoden 2016 työttömyysvakuutusmaksu on palkansaajalle 1,15 prosenttia. (Viimeisimmät tiedot löydät esimerkiksi sivuilta www.palkka.fi.)

Ulosotto

Maksamaton velka voidaan ulosmitata palkansaajan palkasta oikeuden päätöksellä. Ulosmittauksen jälkeen ulosottomies lähettää velallisen työnantajalle maksukiellon, joka velvoittaa työnantajan pidättämään osan työntekijän palkasta ulosottona. Työnantajan on tilitettävä pidättämänsä määrä ulosottomiehelle palkanmaksupäivänä.

Ulosottopidätyksen laskentaperuste

Ulosmittaus lasketaan palkasta, josta on vähennetty ennakonpidätys, TyEL-maksu ja työttömyysvakuutusmaksu (= nettopalkka). Palkalla tarkoitetaan ennakonpidätyksen alaista palkkaa: rahapalkkaa, luontoisetuja, palkkioita, provisioita yms. Palkan lisäksi velallisella voi olla muitakin tuloja, joita voidaan ulosmitata. Ne on merkitty maksukieltoon. Työnantaja laskee ulosottopidätyksen nettopalkan ja muiden tulojen yhteissummasta.

Esimerkki

Villen työnantaja on saanut ulosottomieheltä Villeä koskevan maksukielлон.

Villen kuukausipalkka:

Rahapalkka	2 500,00
Asuntoedun raha-arvo	<u>500,00</u>
	3 000,00
Ennakonpidätys	- 680,00
TyEL-pidätys	- 171,00
Työttömyysvakuutuspidätys	<u>- 34,50</u>
Nettopalkka	2 114,50

Ulosottopidätyksen laskentaperusteena on Villen nettopalkka, joka sisältää rahapalkan lisäksi asuntoedun raha-arvon. Jos maksukiellossa olisi muitakin ulosmitattavia tuloja (esimerkiksi työttömyyspäivärahoja) ne lisättäisiin nettopalkkaan ulosmittauksen laskentaperustetta määrittäessä.

Ulosmitattava määrä

Velalliselle pitää aina jäädä palkasta vähintään suojaosuus. Se on rahamäärä, jolla velallisen ja hänen perheensä pitäisi selvitä seuraavaan palkkapäivään saakka. Suojaosuus kasvaa, jos velallisella on puoliso tai alaikäisiä lapsia, joiden tulot eivät ylitä suojaosuutta. Suojaosuudet vahvistetaan vuosittain. Vuonna 2016 velallisen suojaosuus

on 22,60 euroa päivältä ja huollettavan osuus 8,11 euroa päivältä. Suojaosuus lasketaan siten, että päiväkohtainen suojaraja kerrotaan palkkakauden päivillä, esimerkiksi viikkopalkkaisella työntekijällä 7:llä päivällä. Kuukausipalkkaisen suojaosuus lasketaan aina 30 päivältä. Viimeisimmät tiedot suojaosuudesta löydät sivuilta www.oikeus.fi.

Nettopalkka ja suojaosuus muodostavat tulorajan, jonka perusteella ulosottopidätys lasketaan.

Tuloraja	Ulosottopidätys
Nettopalkka ei ylitä suojaosuutta	Ei ulosmittausta
Nettopalkka ylittää suojaosuuden, mutta on enintään 2 x suojaosuus	$\frac{2}{3} \times (\text{nettopalkka} - \text{suojaosuus})$
Nettopalkka on suurempi kuin 2 x suojaosuus, mutta on enintään 4 x suojaosuus	$\frac{1}{3} \times \text{nettopalkka}$
Edellistä suurempia palkkoja varten on oma laskentakaava. Palkasta ulosmitataan kuitenkin aina enintään puolet.	

Esimerkki

Villen nettopalkka on edellisen sivun esimerkin mukaan 2 114,50 euroa. Villellä ei ole huollettavanaan alaikäisiä lapsia, joten päivän suojaosuus on 22,60 euroa ja kuukauden suojaosuus 30 x 22,60 eli 678,00 euroa.

Tulorajat ovat:

Suojaosuus	678,00
2 x suojaosuus	1 356,00
4 x suojaosuus	2 712,00

Koska Villen nettopalkka on suurempi kuin suojaosuus kerrottuna kahdella, mutta pienempi kuin suojaosuus kerrottuna neljällä, ulosottopidätys on nettopalkasta kolmasosa. Euroina ulosottopidätys on $\frac{1}{3} \times 2\,114,50$ eli 704,83. Tililleen Ville saa 909,67 euroa.

Epäsäännöllisesti maksettavista palkoista, esimerkiksi provisioista ja luentopalkkiosta, ulosmitattava määrä on $\frac{1}{3}$ nettopalkasta.

Työantajan kuittausoikeus

Työantajan kuittausoikeus tarkoittaa, että työnantajalla on oikeus vähentää työntekijän palkasta erääntyneitä ja riidattomia saamisia. Saamiset voivat liittyä esimerkiksi tiliostoihin, jotka työntekijä on tehnyt yrityksestä, tai varoihin, jotka hän on lainannut yritykseltä.

Jäsenmaksut

Jos työntekijä kuuluu johonkin ammattiyhdistykseen, hän voi valtuuttaa työnantajan perimään jäsenmaksun hänen palkastaan. Valtakirjan saanut työnantaja tilittää palkoista pidättämänsä maksut ammattiyhdistykselle. Mahdollista on myös maksaa jäsenmaksu suoraan ammattiyhdistykselle. Jäsenmaksut ovat ammattiyhdistyksittäin noin 1–2 prosenttia työntekijän kokonaispalkasta. Maksu voi olla myös kiinteä vuosimaksu.

Vähennysten etuoikeusjärjestys

Työntekijän rahapalkka ei välttämättä aina riitä kaikkien vähennysten tekemiseen, minkä vuoksi vähennykset tehdään rahapalkasta tietyssä etuoikeusjärjestyksessä. Järjestys on seuraava:

1. ennakonpidätys
2. työntekijän TyEL-maksu
3. työntekijän työttömyysvakuutusmaksu
4. ulosottopidätys
5. työnantajan kuittaus palkasta
6. muut vähennykset, esimerkiksi ammattiyhdistysjäsenmaksu.

Palkkalaskelma

Työantajan on annettava työntekijälle jokaisesta palkanmaksusta palkkalaskelma (palkkaerittely), josta työntekijä näkee, miten kauden palkka on muodostunut ja mitä vähennyksiä siitä on tehty. Palkkaerittelyyn on myös merkittävä sairausvakuutuksen päivärahamaksu. Se sisältyy ennakonpidätykseen, ja työntekijä saa vähentää sen omassa verotuksessaan. Palkkalaskelmasta työntekijä voi tarkistaa, että palkka on laskettu oikein ja että siitä on tehty kaikki pidätykset oikeanmääräisinä.

Palkkalaskelmassa on yleensä palkkakauden tietojen lisäksi myös aikaisemmat, saman vuoden palkkatiedot. Jos näin ei ole, työntekijälle on annettava koko vuotta koskevat tiedot seuraavan vuoden tammikuun 15. päivään mennessä. Työntekijä tarvitsee tietoja veroilmoitusta tarkistaes-

saan. Työsuhteen päättyessä tiedot on annettava välittömästi, jos työntekijä sitä vaatii.

Seuraavassa on työntekijän palkkalaskelma. Rahapalkasta on tehty vähennykset etuoikeusjärjestyksen mukaisesti.

Vipu-Varsi Oy		Palkkalaskelma		
Y-tunnus 3254132-8		Kausi 5	1.5.–31.5.20XX	
		Maksupvm 31.5.20XX		
10 Vaara Sandra				
Kielotie 55		Perus-%	Lisä-%	Tuloraja
01370 Vantaa		21	39	32 500
Henkilötunnus	Työssäolon alkupvm	Veropäivät	Kumul. vero	
031178-532H	1.10.20XX	151,65	2 730,00	

Palkkalaji	Selite	Määrä	Hinta	Euroa
1500	Kuukausipalkka			2 600
4210	Kokopäiväraha	2,00	40,00	80,00
8120	Kumul. ennakonpidätys			546,00
8240	TyEL-vähennys	5,70	26,00	148,20
8245	Työttömyysvak.vähennys	1,15	26,00	29,90
8251	Ulosmittaus			625,30
8252	Tiliostot			95,00
2560	Ay-jäsenmaksu (%)	1,00	26,00	26,00
Vähennykset yhteensä				1 470,40
Maksettava rahamäärä				1 209,60
Ennakkopidätyksen sisältämä päivärahamaksu 21,32				

Tiedot vuoden alusta					
Rahapalkka	Kust.korv.	Enn.al.ansio	Tulot yht.	Päivärahamaksu 106,60	
13 000,00	190,00	13 000,00	13 190,00		
Enn.pid.	TyEL	Tyött.vak.	Muut vähenn.	Vähenn. yht.	Maksettu
2 730,00	741,00	149,50	1 475,60	5 096,10	8 093,90

Tiesitkö?

Ulosottomerkintä pysyy rekisterissä kaksi vuotta. Ulosottomerkintä on julkinen, joten kuka tahansa voi pyytää todistuksen kenen tahansa ulosottorekisteristä. Ulosottomerkintä voi vaikeuttaa esimerkiksi lainansaantia, asunnonvuokrausta ja työpaikan saantia.

Tiesitkö?

Valtakunnallisesti toimiva Takuu-Säätiö auttaa taloudellisiin ongelmiin joutuneita yksityishenkilöitä. Auttamistapoina ovat taloudellinen neuvonta sekä järjestelylainojen takaaminen. Järjestelylaina tarkoittaa Takuu-Säätiön takaamaa pankkilainaa, jolla henkilö voi kerralla maksaa korkeakorkoiset kulutusluotot pois. Järjestelylainaa voivat saada myös ulosottomerkinnän saaneet henkilöt. Lisätietoja osoitteesta www.takuu-saatio.fi.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Työttömyysvakuutusmaksut sisältyvät ennakonpidätysprosenttiin.		
2. Luontoisedusta ei makseta TyEL-maksua, koska luontoisetua ei makseta työntekijälle rahana.		
3. Maksukielto tarkoittaa, ettei työnantaja saa maksaa työntekijälle palkkaa.		
4. Luontoisedun raha-arvo lisätään palkkaan, kun lasketaan ulosmitattavan summan suuruus.		
5. Ulosmittaus on tavallisesti 1/3 ulosmittauksen perustana olevasta palkasta.		
6. Ulosmittauksen perustana olevasta palkasta voidaan ulosmitata korkeintaan 50 prosenttia.		
7. TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksut vähennetään kokonaispalkasta.		
8. Työttömyysvakuutusmaksuprosentti suurenee siinä vuonna, kun työntekijä täyttää 50 vuotta.		
9. Provisioista ei voi tehdä ulosmittausta, koska niiden määrää ei pystytä laskemaan etukäteen.		
10. Suojaraja ulosmittauksessa on useimmiten sama kuin tuloaraja.		

Harjoitustehtäviä

- 1 a) Laske Ainon, Visan ja Evan palkat.

Nimi	Raha-palkka	Luontoisetu	Kokonais-palkka	Ennakon-pidätys	TyEL-pidätys	Työttömyys-vak.pidätys	Maksetaan
Noro, Aino	2 200,00	130,00					
Puro, Visa	2 400,00						
Ahl, Eva	2 250,00	150,00					
Yhteensä	6 850,00	280,00					

Ennakonpidätysprosentit ovat: Noro 21, Puro 21 ja Ahl 22.

- b) Montako prosenttia kokonaispalkoista maksetaan tileille?

- 2 Alli on kahden lapsen yksinhuoltaja. Hänen kuukausipalkkansa on 3 200 euroa. Ennakonpidätys on 25 prosenttia. Laske ulosottopidätys ja Allin tilille maksettava määrä.

3

Samulin rahapalkka on 2 000 euroa kuukaudessa. Luontoisetuna hänellä on autoetu, jonka verotusarvo on 700 euroa kuukaudessa. Ennakonpidätys on 22 prosenttia. Laske ulosottopidätys ja Samulin tilille maksettava määrä.

4

Kallen työnantaja on saanut Kallen palkkaa koskevan maksukiellon, johon on merkitty ulosmittaukseen kuuluvaa muuta tuloa 50 euroa. Kallella ei ole huollettavia perheenjäseniä. Hänen rahapalkkansa on 2 200 euroa, minkä lisäksi hänellä on matkapuhelinetu. Ennakonpidätysprosentti on 18 ja ammattiyhdistysjäsenmaksu 1,2 prosenttia. Laske ulosottopidätys ja Kallen pankkitilille maksettava määrä.

5

Moppe Oy:llä on kolme työntekijää: Kaisla, Fanni ja Frans. Kaislan rahapalkka on 1 800 euroa. Lisäksi hänellä on vapaa autoetu, jonka raha-arvo on 600 euroa. Fannin ja Fransin palkka on 2 200 euroa. Kaislan pidätysprosentit ja tuloaraja ovat 20/40/2 700 ja Fannin 19/38/2 580. Fannin palkasta tehdään ulosottopidätys. Maksukiellon mukainen suojaosuus on 678 euroa. Fransin verokortin tuloaraja 1.2.–31.12. on 26 000 euroa. Perusprosentti on 18. Hänen palkastaan pidätetään ay-jäsenmaksua 1 prosentti. Merkitse työntekijöiden palkkatiedot palkkalaskelmiin ja laske rahana maksettava summa.

MOPPE OY	1.3.–31.3.20xx	Maksupvm 31.3.20xx	
Lahti Kaisla		Holm Frans	
Rahapalkka	_____	Rahapalkka	_____
Luontoisetu	_____	Luontoisetu	_____
Ennakonpid. al. palkka	_____	Ennakonpid. al. palkka	_____
Ennakonpidätys	_____	Ennakonpidätys	_____
TyEL-maksu	_____	TyEL-maksu	_____
Työttömyysvakuutusmaksu	_____	Työttömyysvakuutusmaksu	_____
Ulosotto	_____	Ulosotto	_____
Ay-jäsenmaksu	_____	Ay-jäsenmaksu	_____
Rahasuoritus	_____	Rahasuoritus	_____
Luoto Fanni			
Rahapalkka	_____		
Luontoisetu	_____		
Ennakonpid. al. palkka	_____		
Ennakonpidätys	_____		
TyEL-maksu	_____		
Työttömyysvakuutusmaksu	_____		
Ulosotto	_____		
Ay-jäsenmaksu	_____		
Rahasuoritus	_____		

1

Osoitteesta <https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/maksukieltolaskuri> löytyy työnantajille ja palkanlaskijoille tarkoitettu oikeusministeriön ylläpitämä maksukieltolaskuri.

Laske ulosottopidätys seuraavissa tapauksissa, kun tiedetään, että

- palkansaajalla on huollettavanaan kaksi alaikäistä lasta
- hänen nettokuukausipalkkansa on:

a) 1 100 euroa

b) 1 500 euroa

c) 2 800 euroa

Tämän luvun aiheita ovat lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut, joilla rahoitetaan muun muassa sairausvakuutuksia ja työeläkkeitä. Muita aiheita ovat ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun ilmoittaminen ja maksaminen.

Jos yritys, kotitalous tai yksityishenkilö maksaa palkkoja, sen on osallistuttava sosiaalivakuutusten rahoittamiseen. Sosiaalivakuutusmaksut ovat lakisääteisiä, pakollisia maksuja. Ne lasketaan prosentteina ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Voimassa olevat sosiaalivakuutusmaksuprosentit löydät esimerkiksi vakuutusyhtiöiden sivuilta. Vuoden 2016 luvut ovat sivulla 85.

Sosiaalivakuutusmaksuja ovat

- työnantajan sosiaaliturvamaksu (sotu)
- työeläkevakuutusmaksu
- tapaturmavakuutusmaksu
- ryhmähenkivakuutusmaksu
- työttömyysvakuutusmaksu.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu

Sosiaaliturvamaksua kerätään sairausvakuutusmaksujen (sairaanhoidon- ja päivärahamaksujen) rahoittamiseksi. Työnantajan on maksettava sosiaaliturvamaksua 16–68-vuotiaiden, työsuhteessa olevien työntekijöiden palkkojen perusteella. Maksuvelvollisuus alkaa työntekijän 16-vuotispäivää seuraavan kuukauden alusta ja jatkuu sen kuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta. Jos eläkeläinen tekee ansio-työtä, hänenkin palkastaan on maksettava sosiaaliturvamaksua, kunnes hän täyttää 68 vuotta. Vuonna 2016 sosiaaliturvamaksu on 2,12 %.

Sosiaaliturvamaksua maksetaan vain ennakonpidätyksen alaisesta palkasta, ei esimerkiksi verottomista kustannusten korvauksista, kuten kilometrikorvauksista ja päivärahoista. Sitä maksetaan myös palkasta, josta ei syystä tai toisesta toimiteta ennakonpidätystä.

Esimerkki

Opiskelijalla on tuloja vain kesäloman ajalta. Kesäkuun palkasta ei mennyt ennakonpidätystä, koska portaikkoverokortin alin tuloraja ei ylittynyt. Sosiaaliturvamaksu on kuitenkin maksettava kaikista palkoista.

Tietyt henkilökohtaiset korvaukset, esimerkiksi kokous-, luento- ja esitelmäpalkkiot, ovat ennakonpidätyksen alaisia, vaikka saajan ja maksajan välillä ei olisikaan työsuhdetta. Sosiaaliturvamaksua niistä ei kuitenkaan tarvitse maksaa. Työkorvaukset eivät ole palkkaa, joten niistäkään ei makseta sosiaaliturvamaksua.

Esimerkki

Nixi Oy:n työtiloja kunnostaa maalari, joka ei ole ennakkoperintäkisterissä. Nixi Oy toimittaa ennakonpidätyksen maalarin verokortin perusteella. Sosiaaliturvamaksua sen ei tarvitse maksaa.

Sosiaaliturvamaksu määräytyy palkanmaksuvuoden mukaan. Jos esimerkiksi joulukuussa ansaittu ylityökorvaus maksetaan vasta tammikuussa, käytetään sosiaaliturvamaksuprosenttina tammikuussa voimassa olevaa prosenttia.

Ilmoittaminen ja maksaminen

Työnantajan on ilmoitettava kuukausittain ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut (työnantajasuoritukset) Verohallinnolle sähköisesti. Ilmoituksen on oltava perillä palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivänä. Työnantajasuoritukset on tilitettävä Verohallinnolle palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. Pienet työnantajat voivat halutessaan tehdä ilmoituksen neljännesvuosittain. Ilmoituksen voi tehdä paperilomakkeellakin. Paperi-ilmoituksen on oltava perillä kauden viimeistä palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 7. päivänä, tilityksen eräpäivä on 12. päivä. Esimerkiksi tammi-maaliskuun tiedot on ilmoitettava huhtikuun 7. päivään mennessä ja maksettava huhtikuun 12. päivään mennessä.

Lomake palautetaan osoitteeseen:

VEROHALLINTO
Kausiveroilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 5000
00053 VERO

KAUSIVEROILMOITUS K

Jos korjaatte aiemmin ilmoitettuja tietoja, ilmoittakaa vain muutosten määrät.

Kausiveroilmoitukseen ei saa liittää mitään liitteitä.

Verovelvollisen nimi (arvonlisäverovelvollinen / työnantaja)	010 Y-tunnus tai henkilötunnus
Vipu-Varsi Oy	1562221-2

ARVONLISÄVERON TIEDOT

46

050 Ilmoitusjakso	052 Kohdekausi	053 Vuosi
☒ Kuukausi ☐ Neljännesvuosi ☐ Vuosi	4	20XX
	euro	snt
Vero kotimaan myynnistä verokannoittain	8190	20
301 24 %:n vero		
302 14 %:n vero		
303 10 %:n vero		
305 Vero tavarastoista muista EU-maista		
306 Vero palveluostoista muista EU-maista		
318 Vero rakentamispalvelun ostoista (käännetty verovelvollisuus)		
307 Kohdekauden vähennettävä vero	3250	00
317 Alarajahuojennuksen määrä		
308 Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero (-)	4940	20
309 0-verokannan alainen liikevaihto		
311 Tavaroiden myynnit muihin EU-maihin		
312 Palveluiden myynnit muihin EU-maihin		
313 Tavarastot muista EU-maista		
314 Palveluostot muista EU-maista		
319 Rakentamispalvelun myynnit (käännetty verovelvollisuus)		
320 Rakentamispalvelun ostot (käännetty verovelvollisuus)		
Ei alv-toimintaa		
054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu
		057 Vuosi

K

TYÖNANTAJASUORITUSTEN TIEDOT

050 Ilmoitusjakso	052 Kohdekausi	053 Vuosi
☒ Kuukausi ☐ Neljännesvuosi	5	20XX
	euro	snt
601 Ennakonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset	9200	00
602 Toimitettu ennakonpidätys	2024	70
605 Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset		
606 Lähdevero palkoista yms.		
609 Sosiaaliturvamaksun alaiset palkat	9 200	00
610 Maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu	195	04
Ei palkanmaksua		
054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu
		057 Vuosi

Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeutettu täyttää

	euro	snt
315 Alarajahuojennukseen oikeuttava liikevaihto		
316 Alarajahuojennukseen oikeuttava vero		
Alarajahuojennuksen määrä (siirretään kohtaan 317)		

Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys	042 Puhelin

VEROH 4001/1 1.2016

K

Ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu ovat oma-aloitteisia maksuja, mikä tarkoittaa sitä, että maksajan on itse laskettava maksettava rahasumma. Verohallinnolla on oma-aloitteisten verojen seurantaan varten sähköinen verotilipalvelu. Jokaisella oma-aloitteisella verojenmaksajalla on siinä yksilöllinen verotili, jolle verojen ilmoittaminen ja maksaminen kirjautuvat. Maksaja käyttää maksuissa omaa, Verohallinnon antamaa viitenumeroa, joka on kaikissa maksuissa sama. Työnantaja vastaa siitä, että maksu on oikean suuruinen. Virheellisen maksun hän voi korjata seuraavassa maksussa.

Työeläkevakuutusmaksu (TyEL)

Yksityisen alan työnantajan on otettava työntekijälleen TyEL-vakuutus jostain eläkevakuutusyhtiöstä työntekijän tulevaa työeläkettä varten. Työnantajan on vakuutettava työntekijä, joka on 18–68-vuotias ja jonka kuukausiansio on vähintään tietty minimi (vuonna 2016 vähintään 57,51 euroa).

Myös työntekijä maksaa TyEL-maksua. Työnantaja pidättää sen työntekijän palkasta jokaisen palkanmaksun yhteydessä. Työnantaja maksaa molempien osuuden vakuutusyhtiölle. TyEL-maksu on keskimäärin 24,0 prosenttia. Siitä työntekijän osuus on 5,7 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiltä 7,2 prosenttia (vuonna 2016). Työnantajat voivat olla joko sopimustyönantajia tai tilapäisiä työnantajia. Valtaosa on sopimustyönantajia.

Sopimustyönantaja

Sopimustyönantaja on työnantaja, jonka

- palveluksessa on jatkuvasti ainakin yksi työntekijä
- määräaikaisten työntekijöiden kuuden kuukauden palkkasumma on yhtäjaksoisesti vähintään tietty, vuosittain vahvistettava määrä (vuonna 2016 raja on 8 238 euroa).

Sopimustyönantaja tekee vakuutus sopimuksen jonkin itse valitseman työeläkevakuutusyhtiön kanssa. Vakuutusyhtiö laskee vakuutusmaksut joko oman arvionsa tai työnantajan palkka-arvion perusteella. Työnantaja voi maksaa vakuutusmaksut kerran tai useamman kerran vuodessa ennakkomaksuina vakuutusyhtiön laskujen perusteella. Työnantaja saa valita maksuaikataulun. Vaihtoehtoisesti työnantaja voi ilmoittaa ja

maksaa vakuutusmaksut jälkikäteen kuukausittain kunkin kuukauden aikana maksettujen palkkojen perusteella.

Sopimustyönantajan on annettava vakuutusyhtiölle vuosi-ilmoitus kalenterivuoden aikana maksamistaan palkoista ja niiden perusteella maksetuista vakuutusmaksuista. Ilmoitus on annettava kalenterivuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Vuosi-ilmoituksen perusteella vakuutusyhtiössä lasketaan lopulliset eläkemaksut. Jos lopullinen maksu on suurempi kuin ennakot, työnantaja joutuu maksamaan lisämaksua ja korkoa lisämaksusta. Päinvastaisessa tapauksessa liikamaksu ja sille laskettu korko vähennetään kuluvan vuoden ennakkomaksuista.

Esimerkki

Puntti Oy on maksanut TyEL-maksuja 20 254 euroa. Ne on laskettu 82 000 euron palkka-arvion perusteella. Vuoden palkat ovat 95 000 euroa.

Koska maksetut palkat olivat suuremmat kuin palkka-arvio, työnantaja joutuu maksamaan lisämaksua:

Maksettava	24,0 % 95 000 eurosta	22 800
Maksettu	24,0 % 82 000 eurosta	– 19 680
Lisämaksu		<u>3 120</u>

Työntekijöiden palkoista on vuoden aikana pidätetty TyEL-maksua 5,7 prosenttia yhteensä 5 415 euroa. Kun se vähennetään vuoden lopullisista maksuista, jää jäljelle työnantajan osuus.

Lopullinen TyEL-maksu	22 800	24,0 %
Työntekijöiden osuus	– 5 415	5,7 %
Työnantajan osuus	<u>17 385</u>	18,3 %

Tilapäinen työnantaja

Tilapäisiä työnantajia ovat muut kuin sopimustyönantajat. Niitä ovat usein kotitaloudet ja pienet yritykset, joissa omistajalla on vain tilapäisesti vierasta työvoimaa. Tilapäisen työnantajan ei tarvitse tehdä vakuutussopimusta. Riittää, että hän ilmoittaa työntekijän henkilö- ja palkkatiedot eläkevakuutusyhtiölle kuukausittain. Ilmoittamisen voi tehdä puhelimitse, kirjeitse tai internetin välityksellä. Vakuutusmaksut on mak-

settava kuukausittain palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 20. päivään mennessä.

Tilapäisen työnantajan ei tarvitse antaa vuosi-ilmoitusta eikä vakuutusyhtiössä tehdä vuosilaskentaa kuten sopimustyönantajille. Tilapäisen työnantajan maksu on lopullinen. Häneltä ei peritä lisämaksua, eikä hänelle palauteta liikaa maksettua.

Tapaturmavakuutusmaksu

Työnantajan on vakuutettava työntekijä tapaturman varalta jossakin vahinkovakuutusyhtiössä. Vakuuttaminen koskee sekä työssä että työmatkalla sattuvia tapaturmia. Vakuutus korvaa myös työn aiheuttaman taudin (ammattitaudin). Tapaturmavakuutusta ei tarvitse ottaa, jos palkat ovat korkeintaan 1 200 euroa vuodessa. Vakuutusmaksu lasketaan ennakonpidätyksen alaisten palkkojen perusteella. Työn vaarallisuus vaikuttaa eniten vakuutusmaksuprosenttiin. Rakennusalalla se on suurin ja toimistoalalla pienin. Maksut vaihtelevat myös vakuutusyhtiöittäin.

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Ryhmähenkivakuutus on tapaturmavakuutuksen liitännäisvakuutus. Se on otettava, jos tapaturmavakuutus on otettava. Lisäksi edellytyksenä on, että työnantajaa koskevassa työehtosopimuksessa on sovittu asiasta. Ryhmähenkivakuutus on voimassa työntekijän työ- ja vapaa-aikana. Ryhmähenkivakuutuksessa työntekijät vakuutetaan kuoleman varalta. Edunsaajia ovat puoliso ja alle 18-vuotiaat lapset.

Työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysvakuutusmaksu on tapaturmavakuutuksen liitännäinen. Se on otettava, jos lakisääteinen tapaturmavakuutus on otettava. Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta alle 17-vuotiaille eikä yli 65-vuotiaille maksetuista palkoista. Työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitetaan työttömyyskorvaukset.

Työttömyysvakuutusmaksut maksetaan Työttömyysvakuutusmaksu-
rahastoon. Niitä maksavat sekä työnantaja että työntekijä. Käytäntö on
sama kuin TyEL-maksuissa. Työnantaja maksaa Työttömyysvakuutusra-
hastolle sekä omansa että työntekijän osuuden ja työntekijän osuuden
hän perii tämän palkasta jokaisessa palkanmaksussa.

Työttömyysvakuutusmaksu on TyEL-maksun tapaan vähennyskelpoi-
nen työntekijän verotuksessa.

Voimassa olevat sosiaalivakuutusmaksuprosentit löydät esimerkiksi
sivuilta yrityajat.fi ja eri vakuutusyhtiöiden sivuilta. Vuoden 2016 pro-
senttiluvut ovat seuraavat:

	Yhteensä	Työnantaja	Työntekijä
TyEL-maksu keskimäärin – 53 vuotta täyttäneiltä	24,00	18,30	5,70 7,20
Työttömyysvakuutusmaksu – jos palkat max. 2 044 500 ed. vuonna	2,15	1,00	1,15
– ylittävältä osalta	4,30	3,15	1,15
Tapaturmavakuutusmaksu	0,10–7,00		
Ryhmähenkivakuutusmaksu keskim.	0,07		
Sosiaaliturvamaksu	2,08		
Vakuutetun sairausvakuutusmaksu – päivärahamaksu – sairaanhoitomaksu (sisältyvät ennakonpidätys-%:iin)			0,82 1,30

Tiesitkö?

*Palkka.fi-palvelun avulla pientyönantaja voi hoitaa maksut ja ilmoi-
tukset verottajalle, vakuutusyhtiölle sekä ulosottoviranomaisille. Pal-
velussa on myös palkanlaskentaohjelma, jolla voi laskea tavanomaisia,
yksinkertaisia palkkoja. Palkka.fi-palvelu on maksuton.*

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Työnantajan sosiaaliturvamaksuilla rahoitetaan kansaneläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja.		
2. Joulukuun luentopalkkio maksetaan tammikuussa. Sosiaaliturvamus maksetaan maksuvuoden prosentin mukaan.		
3. TyEL-maksu voidaan maksaa myös toteutuneiden kuukausipalkkojen perusteella.		
4. Yli 16-vuotiaille on otettava TyEL-vakuutus.		
5. Kaikkien työnantajien on tehtävä vuosi-ilmoitus vakuutusyhtiölle.		
6. Työttömyysvakuutusmaksu pitää maksaa kaikista palkoista palkansaajan iästä riippumatta.		
7. Työnantajan ottama tapaturmavakuutus koskee työpaikoilla työtilanteissa tapahtuvia tapaturmia, mutta ei työmatkalla tapahtuvia tapaturmia.		
8. Työttömyysvakuutusmaksua maksaa myös työn tekijä.		
9. TyEL-maksu on 53-vuotiaalta suurempi kuin 52-vuotiaalta.		
10. Työnantajan TyEL-maksu on 17 000 euroa ja työntekijöiden 4 000 euroa. Tuloslaskelman eläkekulut ovat 21 000 euroa.		

Harjoitustehtäviä

1

Merkitse rasti niiden palkkojen ja muiden korvausten kohdalle, joista on toimitettava ennakonpidätys tai maksettava sosiaaliturvamaksu.

	Ennakon- pidätys	Sosiaaliturva- maksu
Rikulle kuukausipalkkaa 2 000 euroa – ja verottomia kilometrikorvauksia 210 euroa		
Liisalle kuukausipalkkaa 2 100 euroa – ja ylityökorvauksia 300 euroa		
Kesäapulaiselle 1 000 euroa, portaikkovero- kortissa ei ole aikaisempia palkkamerkintöjä		
Graafikot Ky:lle 600 euroa yrityksen logon suunnittelemisesta. Graafikot Ky on ennakkoperintärekisterissä.		
Liisalle 100 euroa joulukuun ylityökorvauksia – ja 100 euroa kokouspalkkiota		
Tilintarkastajalle laskun mukaan 200 euron palkkio tilintarkastuksesta		

2

Merkitse Soppalounas Oy:n työnantajasuoritusten tiedot kausiveroil-
moitukseen:

- Työntekijöiden kuukausipalkat ovat: rahapalkat 52 000 euroa ja luontoisetujen raha-arvot 3 000 euroa. Ennakonpidätykset ovat 12 900 euroa.
- Omistajalla on autoetu, jonka raha-arvo on 600 euroa.
- Tilintarkastajalle on maksettu 300 euron tilintarkastuspalkkio.
- Ulkopuoliselle henkilölle on maksettu 80 euroa kokouspalkkiota. Ennakonpidätys on 20 euroa.

050 Ilmoitusjakso		052 Kohdekausi	053 Vuosi
☐ Kuukausi	☐ Neljännesvuosi		
		euro	snt
601 Ennakonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset			
602 Toimitettu ennakonpidätys			
605 Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset			
606 Lähdevero palkoista yms.			
609 Sosiaaliturvamaksun alaiset palkat			
610 Maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu			
Ei palkanmaksua			
054 Kohdekausi-alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi-loppu	057 Vuosi

Yhdiätä nuolilla alla olevat aoiaalivakuutuamakaut niihin, jotka oal-
liatuvat makaujen makaamiaeen ja miten.

4

Yrityksen vuosipalkat ovat 150 000 euroa. Vakuutusmaksuja on maksettu 170 000 euron palkka-arvion perusteella. Vakuutusmaksuprosentit ovat:

	Työnantaja	Työntekijä	Yhteensä
TyEL	_____	_____	_____
Työttömyys- vakuutusmaksu	_____	_____	_____

Tapaturmavakuutus- ja ryhmähenkivakuutus yhteensä 1 %.

a) Täydennä alla oleva laskelma.

	TyEL-maksu	Työttömyys- vakuutus- maksu	Tapaturma- ja ryhmähenki- vakuutusmaksu
Maksettava	_____	_____	_____
Maksettu	_____	_____	_____
Lisämaksu/hyvitys	_____	_____	_____

b) Laske, paljonko on työnantajan osuus TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksuista. Tarkista että työnantajan osuus on oikean prosentin mukainen.

	TyEL-maksu	%	Työttömyys- vakuutusmaksu	%
Lopullinen maksu	_____	_____	_____	_____
Työntekijöiden osuus	_____	_____	_____	_____
Työnantajan osuus	_____	_____	_____	_____

1

Laadi TyEL-kuukausi-ilmoitus seuraavan ohjeen mukaan:

1. Mene sivulle www.tyvi.fi.
2. Klikkaa vasemmasta reunasta "Demo".
3. Valitse Varma-yhtiöltä "TyEL-kuukausi-ilmoitus".
4. Valitse yhtiölistasta Import-Export Finland.
5. Valitse palkanmaksukuukausi ja -vuosi.
6. Täytä palkkatiedot seuraavien henkilöiden osalta. Paina jokaisen henkilön tietojen jälkeen "Lisää tiedot lomakkeelle".

Nimi	Syntymäaika	Palkka	Osasto
Ari Aalto	12.10.1974	2 650,00	010
Aira Kuvaja	4.12.1966	3 750,60	001
Pekko Vahtero	1.2.1983	2 050,50	052

Tiedot täytettyäsi paina "Hyväksy ja lähetä".

Halutessasi tulosta lähettämäsi kuukausi-ilmoitus itsellesi.

Paina "Käytä ilmoitusta uuden pohjana".

Laadi seuraavan kuukauden TyEL-kuukausi-ilmoitus korjaamalla valmiiseen pohjaan riveittäin vain muuttuneet palkkatiedot:

Nimi	Palkka
Ari Aalto	2 385,11
Aira Kuvaja	3 896,69
Pekko Vahtero	2 097,45

Tiedot täytettyäsi paina "Hyväksy ja lähetä".

Halutessasi tulosta lähettämäsi kuukausi-ilmoitus itsellesi.

Tässä luvussa käsitellään ne kustannusten korvaukset, jotka voidaan maksaa työntekijälle verottomasti. Lisäksi käsitellään matkalaskun laadinta siten, että siitä ilmenee kaikki tarvittavat tiedot niin palkanlaskennan kuin kirjanpidonkin kannalta.

Työntekijälle voidaan korvata verottomasti työn tekemisestä välittömästi aiheutuneet kustannukset. Tällaisia ovat esimerkiksi työtehtävien hoitamiseen liittyvät muut kuin työpaikan ja asunnon väliset matkakustannukset sekä puhelin-, työtarvike-, edustus- ja työvaatekulut.

Työmatkakustannusten korvaukset

Työmatkakustannusten korvauksia ovat:

- kilometrikorvaukset oman auton käytöstä
- päivärahat
- yömatkarahat
- ateriakorvaukset
- matkalippukorvaukset
- majoittumiskorvaukset.

Näistä korvauksista Verohallinto antaa vuosittain verottomien korvausten enimmäismäärät. Kulloinkin voimassa olevat enimmäismäärät löytyvät osoitteesta www.vero.fi.

Kilometrikorvaukset

Jos työntekijä käyttää omaa ajoneuvoa työtehtävien hoitamiseen, työnantaja voi maksaa hänelle kilometrikorvausta. Verohallinto vahvistaa korvauksen suuruuden vuosittain, esimerkiksi vuonna 2015 se oli 44 senttiä kilometriltä. Jos työntekijällä on luontoisetuna auton käyttöetu, kilometrikorvaus on 12 senttiä kilometriltä. Jos autossa matkustaa myös muita työntekijöitä, verotonta summaa voidaan korottaa 3 senttiä kilometriltä matkustajaa kohden. (Myös jälkimmäiset luvut vastaavat 2015 tilannetta.)

Kilometrikorvausta ei makseta asunnon ja työpaikan välisistä matkakustannuksista.

Päiväraha

Päiväraha on korvausta työmatkan aiheuttamista ruoka- ja muiden elinkustannusten lisäyksestä. Päiväraha lasketaan matkavuorokausittain, ja vuorokausi on laskelmissa 24 tuntia. Matkavuorokausi alkaa, kun työntekijä lähtee matkalle joko työpaikaltaan tai kotoaan ja päättyy työntekijän palattua joko työpaikalleen tai kotiinsa.

Päiväraha voidaan maksaa, jos työn erityinen tekemispaiikka on yli 15 kilometrin etäisyydellä joko työntekijän varsinaisesta työpaikasta tai asuinpaikasta sen mukaan, kummasta paikasta lähtö on tapahtunut. Joka tapauksessa työn erityisen tekemispaiikan on oltava yli viiden kilometrin päässä sekä varsinaisesta työ- että asuinpaikasta.

Päiväraha on joko osa- tai kokopäiväraha. Osapäivärahaa maksetaan, jos työmatka on kestänyt yli kuusi tuntia ja enintään kymmenen tuntia. Vuonna 2016 kotimaan osapäiväraha oli 19 euroa. Osapäiväraha puollittuu, jos työntekijä saa matkan aikana yhden ilmaisen aterian. Kokopäiväraha maksetaan, jos työmatka on kestänyt yli kymmenen tuntia. Vuonna 2016 kotimaan kokopäiväraha oli 40 euroa. Kokopäiväraha puollittuu, jos työntekijä saa matkavuorokauden aikana vähintään kaksi ilmaista aterialla.

Kun matkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden vähintään kahdella tunnilla, maksetaan lisäksi osapäiväraha. Jos matkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden vähintään kuudella tunnilla, maksetaan tästä ajasta kokopäiväraha.

Esimerkki

Aira Kuvaja on lähtenyt työmatkalle 1.4. klo 8.00 ja palaa 3.4. klo 15.00, joten hän on ollut matkalla yhteensä 55 tuntia:

1. matkavuorokausi 24 h
2. matkavuorokausi 24 h
3. matkavuorokausi 7 h (eli klo 8.00–15.00 välinen aika).

Aira saa kokopäivärahaa yhteensä kolmelta päivältä. Kokopäiväraha kertyy myös viimeiseltä vajaan matkavuorokaudelta, koska sen pituus on yli kuusi tuntia. Jos vajaan matkavuorokauden pituus olisi ollut alle kuusi tuntia mutta yli kaksi tuntia, olisi Airalle maksettu osapäiväraha.

Ulkomaanpäiväraha määräytyy sen perusteella, mihin maahan työmatka suuntautuu ja mikä on työmatkan kesto. Verohallitus julkaisee vuosittain listan, josta ilmenee maittain verottoman päivärahan enimmäismäärät.

Päivärahan perustana oleva maa määräytyy aina sen mukaan, missä työntekijä matkavuorokauden päättyessä on. Jos työntekijä on matkavuorokauden päättyessä laivassa tai lentokoneessa, päiväraha määräytyy lähtömaan mukaan. Suomesta lähdettäessä päivärahan perustana oleva maa kuitenkin määräytyy sen maan mukaan, mihin kulkuväline Suomesta lähdön jälkeen ensiksi saapuu.

Jos viimeinen matkavuorokausi Suomeen palattaessa on yli kaksi tuntia, maksetaan lisäksi puolet viimeksi maksetusta ulkomaan päivärahas-
ta. Jos viimeinen matkavuorokausi ylittää kymmenen tuntia paluumat-
kan matkustusvälineessä (esim. lentokoneessa tai laivassa), maksetaan
viimeisin ulkomaan kokopäiväraha sen maan mukaan, mistä kulkuväli-
ne on lähtenyt liikkeelle.

Esimerkki

Aira Kuvaja matkustaa maanantaina klo 10.00 lähtevällä laivalla työmatkalle Saksaan, jonne saapuu seuraavana päivänä klo 12.00. Sitä seuraavana päivänä klo 12.00 hän siirtyy junalla Ranskaan, jonne saapuu klo 15.00. Sitä seuraavana päivänä Aira palaa len-
täten Suomeen klo 21.00. Päivärahojen perustana olevat maat mää-
räytyvät seuraavasti:

1. matkavuoro-
kausi:	(klo 10.00–10.00) Kokopäiväraha maksetaan laivan määränpäämaan mukaan eli maksetaan Saksan kokopäiväraha.
2. matkavuoro-
kausi:	Koska Aira on edelleen Saksassa klo 10.00, maksetaan Saksan kokopäiväraha.
3. matkavuoro-
kausi:	Aira on siirtynyt edellisenä päivänä Ranskaan, joten maksetaan Ranskan kokopäiväraha.
4. matkavuoro-
kausi:	Suomeen palatessa viimeinen matkavuoro-
kausi on kestänyt 11 tuntia ja Aira on ollut
10 tunnin rajan täyttyessä lentokoneessa.
Airalle maksetaan Ranskan kokopäiväraha.

Yömatkaraha

Yömatkarahaa voidaan maksaa silloin, kun päivärahaan oikeuttavasta matkavuorokaudesta vähintään neljä tuntia sijoittuu kello 21.00–7.00 väliselle ajalle ja työnantaja ei ole järjestänyt työntekijälle mitään majoitusta eikä myöskään ole maksanut muuta korvausta majoituksesta tai esimerkiksi junan makuupaikasta. Yömatkaraha on enintään 12 euroa (2016).

Ateriakorvaukset

Ateriakorvauksen työntekijä voi saada, jos hänelle ei makseta työmatkasta päivärahaa. Ateriakorvauksen enimmäismäärä yhdeltä aterialta on 10,00 euroa vuonna 2016. Yhdeltä päivältä voi saada enintään kaksi ateriakorvausta.

Matkalippu- ja majoittumiskorvaukset

Matkaliput ja hotelli- tms. majoittumiskorvaukset maksetaan työntekijälle kuitteja vastaan.

Muut korvaukset

Työntekijälle voidaan maksaa korvauksia myös oman puhelimen ja omien työtarvikkeiden käytöstä, edustuskuluista sekä normaaleista vaatteista poikkeavien työvaatteiden hankinnasta. Esimerkiksi puhelinkuluja voidaan korvata työntekijän laatimien erittelyjen perusteella.

Työntekijän omien tarvikkeiden käyttöä voidaan korvata tapauksissa, joissa tarvikkeiden hankinta normaalisti olisi työnantajan velvollisuus.

Edustuskuluja voidaan korvata, jos ne liittyvät työtehtävään ja työntekijälle on annettu oikeus edustaa yhtiötä. Työntekijän on tällöin selvitettävä tilaisuuden luonne, osallistujat, kustannukset ja ajankohta.

Työvaatekorvausta voidaan maksaa silloin, jos työnantaja vaatii jokapäiväisestä vaatetuksesta poikkeavaa pukeutumista. Tällaisia voivat olla esimerkiksi työtehtävän edellyttämät suojavaatteet tai muutoin sellaiset vaatteet, joille ei ole muuta käyttöä kuin varsinaisen työn yhteydessä. Myös tällaisten vaatteiden pesukustannukset korvataan.

Esimerkki

Promark Oy:n myyntiedustaja Sami Sipilä on tarjonnut lounaan Salpalinja Oy:n kahdelle työntekijälle. Hän on maksanut laskun käteisellä ja saadakseen summan laatii selvityksen Promark Oy:n taloushallintoon:

Ravintola SkyBar Mahlutie 17, 24100 Salo Y-tunnus 1234567-8 Lounaspöytä37,50 3 x á 12,50 Kahvi7,20 3 x á 2,40 Yhteensä44,70 Maksutapa: käteinen Alv 14 % Veroton Vero Verollinen 39,215,4944,70 21.09.20xx13:17:21 Kiitos käynnistä!	Markkinointitapaamisen 21.09.20XX yhteydessä tarjottu lounas Osallistujat: Sari Aaltonen, Salpalinja Oy:n ostopäällikkö Mauri Lieto, Salpalinja Oy:n ostaja Sami Sipilä, Promark Oy:n myyntiedustaja Kustannukset yhteensä 44,70 Salo 23.09.20XX Sami Sipilä Sami Sipilä
--	--

Matkalasku

Työntekijän on laadittava toteutuneista matkakustannuksistaan matkalasku, jota käytetään palkkakirjanpidossa tositteena. Siksi matkalaskun tulee täyttää sekä verolainsäädännön että kirjanpitolainsäädännön vaatimukset.

Matkalaskuun tulee merkitä seuraavat asiat:

- matkan tarkoitus: vierailtavan asiakkaan tai tapahtuman nimi
- matkan kohde: paikkakunta ja tarvittaessa myös maa
- matkustamistapa: kulkuneuvo ja mahdolliset mukana olleet muut saman yrityksen työntekijät
- matkan alkamis- ja päättymisajankohdat päivämäärin ja kellonajoin

- ulkomaanmatkojen matkalaskussa myös tieto siitä maasta, jossa matkavuorokausi on ulkomailla päättynyt
- korvausten perusteena käytetyt kilometrimäärät ja yksikköhinnat.

Liitteenä tulee olla tositteet ja mahdolliset muut selvitykset, joiden perusteella korvaukset maksetaan. Jos maksettu summa on pieni eikä tositetta ole mahdollista saada (esim. pysäköintimittareista), voi tositteen laatia itse ja varmentaa sen omalla allekirjoituksella.

Esimerkkitosite

Maksettu pysäköintimittariin pysäköintimaksua 2,50 euroa
Helsingissä Mannerheimintie 14 kohdalla 12.12.20XX klo
12.15 AdCopy Oy:hyn tehdyn neuvottelumatkan yhteydessä.

15.12.20XX

Sari Simola
Sari Simola

Työntekijä voi joissakin tapauksissa saada ennakkoa tulevan matkan kustannuksiin. Tällöin lopulliseen matkalaskuun merkitään myös saatu ennakko. Jos se on pienempi kuin lopulliset kustannukset, hyvitetään erotus työntekijälle. Päinvastaisessa tapauksessa työntekijän tulee palauttaa saadun ennakon ja lopullisten kustannusten erotus.

MATKALASKU

Nimi: _____ Päivämäärä: _____

Henkilötunnus: _____ Puhelin: _____

Matkan aihe: _____

Lähtöpäivä	Lähtöaika	Matkareitti	Paluupäivä	Paluu aika

Kotimaan päiväraha:

Ulkomaan päiväraha:

Kokopäiväraha:

Kokopäiväraha:

Osapäiväraha:

Osapäiväraha:

Yhteensä:

Yhteensä:

Yömatkaraha

Ateriakorvaus:

Kilometrikorvaukset:

Lisämatkustajat: _____

Matka: _____ km _____ €/km Yhteensä: _____

Kulukorvaukset:

Taksikulut: _____

Lento-, bussi-, juna- ja paikkaliput: _____

Kokous- ja neuvottelukulut: _____

Majoituskulut: _____

Matkalaskun yhteissumma:

- Saatu ennakko: _____

Maksetaan: _____

Tilinumero IBAN: _____

Allekirjoitus: _____

Hyväksyn: ____ / ____ 20____

Verovapaat henkilökuntaedut

Yritys voi antaa työntekijöilleen henkilökuntaetuja verovapaasti, kun edut ovat yrityksen kaikille työntekijöille samat ja raha-arvoltaan kohtuulliset. Verovapauden edellytykseksi riittää, että kaikki halukkaat voivat saada edun vaikka eivät sitä tosiasiallisesti käyttäisikään. Henkilökuntaedut eivät voi olla vastiketta tehdystä työstä, sillä edut eivät voi olla palkkaa.

Verovapaita henkilökuntaetuja ovat esimerkiksi yrityksen järjestämä terveydenhuolto sekä henkilökunta-alennukset yrityksen tuottamista tai myymistä tavaroista ja palveluista. Myös työnantajalta saadut kohtuulliset merkkipäivä- tai muut lahjat ovat verovapaita silloin, kun ne on saatu jonakin muuna kuin rahana. Merkkipäivälahjoista verovapaiksi katsotaan 1–2 viikon bruttopalkan arvoiset lahjat. Muista lahjoista, esimerkiksi joululahjoista, kohtuullisiksi ja siten verovapaiksi katsotaan enintään noin 100 euron arvoiset lahjat.

Yrityksen tukema tavanomainen ja kohtuullinen työntekijöiden virkistystoiminta, kuten urheilu-, kulttuuri- ja muu harrastustoiminta, on myös verovapaata, jos toiminta palvelee tavalla tai toisella työnantajan etua. Esimerkiksi työnantajan järjestämä liikuntapäivä kohtuullisine tarjoiluineen on työntekijöiden työkykyä ja sosiaalisia suhteita edistävä tapahtuma ja siten osallistujille verovapaa etu. Liikuntapalveluja voidaan ostaa myös yrityksen ulkopuoliselta taholta, jolloin maksu voidaan suorittaa palveluseleillä tai niin, että palvelun tarjoaja laskuttaa yritystä. Työntekijän esittämää kuittia vastaan maksettu palvelu sen sijaan on aina veronalaista tuloa työntekijälle.

Työnantajan järjestämä yhteiskuljetus asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla on myös verovapaa henkilökuntaetu. Yhteiskuljetuksia järjestetään esimerkiksi silloin, kun varsinainen työn tekopaikka on sivussa julkisen liikenteen palveluilta.

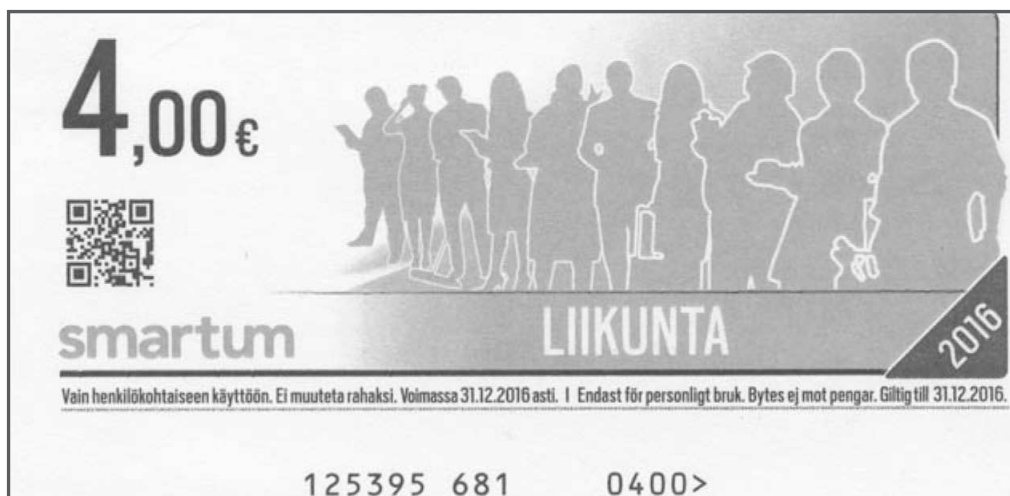
Työnantajan tilapäisesti järjestämä sairaan lapsen hoito ei ole veronalaista tuloa ajalta, jona työntekijällä olisi oikeus hoitovapaaseen. Tilapäisenä pidetään saman sairaustapauksen takia enintään neljän päivän pituista hoitajaksoa. Sairaam lapsen hoitoetu on verovapaata, vaikka etu ei olisikaan koko henkilökunnan käytössä.

Veronalaista tuloa ei myöskään synny, kun työnantaja on järjestänyt tietoliikenneyhteyden työntekijän kotiin työkäyttöä varten ja tätä yhteyttä käytetään myös yksityisiin tarkoituksiin, kuten henkilökohtaisten pankkiasioiden hoitamiseen.

Yrityksissä on tavanomaista, että henkilökunta saa oman yrityksen myymistä tuotteista kohtuullisen henkilökunta-alennuksen, esimerkiksi 15 %. Nämä henkilökunta-alennukset ovat verovapaita henkilökuntaetuja vain silloin, kun kaikki henkilökuntaan kuuluvat saavat saman alennuksen. Alennus voi olla enintään samansuuruinen kuin parhaimmille asiakkaille annetut alennukset.

Liikunta- ja kulttuuriseteli sekä näitä vastaava saldokortti ovat maksuvälineitä, joilla työnantaja voi tukea henkilöstön liikunta- ja kulttuuriharrastuksia. Työntekijä voi ostaa palveluita niistä paikoista, jotka nämä maksuvälineet hyväksyvät. Seteli ja kortti on aina henkilökohtainen. Ne ovat työntekijälle verovapaa etu vain, jos koko henkilökunnalla on mahdollisuus saada niitä käyttöönsä.

Työnantaja voi kustantaa liikunta- ja kulttuuriharrastuksesta aiheutuvia kustannuksia kohtuullisesti. Verotuskäytännössä kohtuullisen kustannuksen määräksi on hyväksytty enintään 400 euroa vuodessa työntekijää kohti. Käytännössä tämä tarkoittaa keskimäärin lähes kahta viikoittaista seteliä. Yritys voi myös edellyttää työntekijältä esimerkiksi yhden euron omavastuuosuutta jokaista saamaansa seteliä kohti.

Yhdistetyllä liikunta- ja kulttuurisetelillä ja vastaavalla saldokortilla voi maksaa liikunnan lisäksi erilaisten kulttuuritilaisuuksien, kuten näyttelyiden tai tapahtumien, sisäänpääsymaksuja niissä paikoissa, jotka ovat solmineet erillisen sopimuksen näiden vastaanottamisesta ja siten hyväksyvät ne maksuvälineeksi.

Asiakkaan maksaessa palveluita liikunta- ja kulttuurisetelillä ei saa koskaan antaa takaisin vaihtorahaa, vaikka palvelu maksaisikin vähemmän kuin setelin arvo.

Tiesitkö?

Yrityksen on varsin helppoa liittyä liikunta- ja kulttuurisetelien vastaanottajaksi. Ohjeet löytyvät osoitteesta www.smartum.fi. Liittyminen on maksutonta.

Tiesitkö?

Asiakkaan maksaessa liikunta- ja kulttuurisetelillä yritys ei saa koko summaa itselleen, vaan setelin arvosta peritään 4,5 %:n palvelupalkkio. Maksukortilla maksettaessa palvelupalkkio on 3,5 %.

Tiesitkö?

Liikunta- ja kulttuuriseteliä voi käyttää maksuvälineenä myös useissa elokuvateattereissa.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Oman auton käytöstä maksettava kilometrikorvaus on aina sama riippumatta siitä, kuinka monta työkaveria on samalla työmatkalla autossa mukana.		
2. Verohallitus vahvistaa kuukausittain kulloinkin voimassa olevat verottomien korvausten enimmäismäärät.		
3. Matkavuorokausi on aina sama kuin kalenterivuorokausi eli 00.00–24.00 välinen aika.		
4. Päiväraha voi olla erisuuruinen sen mukaan, kuinka kauan työmatka tiettyinä päivinä kestää.		
5. Työmatka toiseen kaupunkiin kestää yhteensä 11,5 tuntia. Perillä neuvottelujen jälkeen asiakas tarjoaa lounaan. Tämän vuoksi tältä päivältä maksetaan ainoastaan puolet kokopäivärahasta.		
6. Työmatka toiseen kaupunkiin kestää yhteensä 7,5 tuntia. Perillä neuvottelujen jälkeen asiakas tarjoaa lounaan. Tämän vuoksi tältä päivältä maksetaan ainoastaan puolet puolipäivärahasta.		
7. Myyntiedustaja lähti tapaamaan kahta asiakasta toiseen kaupunkiin tiistaina 5.4. klo 12.00. Toisen hän tapaa tiistai-ilta-päivänä ja toisen keskiviikkoamuna. Hän palaa takaisin yrityksen tiloihin keskiviikkona 6.4. klo 13.30. Tältä ajalta hänelle maksetaan ainoastaan yksi kokopäiväraha.		
8. Työntekijä lähtee työmatkalle Saksaan laivalla. Lähtöaika työpäikalta on klo 15.00, laivan lähtöaika Helsingistä klo 17.30 ja saapuminen Saksaan seuraavana päivänä klo 19.00. Työntekijälle maksetaan ensimmäisen matkavuorokauden maittaisena päivärahaa Saksan päiväraha.		
9. Työntekijä voi saada ateriakorvauksen ainoastaan siinä tapauksessa, että hänelle ei makseta osa- tai kokopäivärahaa.		
10. Matkalaskussa ei tarvitse mainita, kenen asiakkaan luona on käynyt. Pelkkä maininta ”Asiakastapaaminen” riittää.		

Harjoitustehtäviä

1

Laske, moneltako päivältä työntekijä saa päivärahaa seuraavissa tapauksissa:

- a) Työntekijä lähtee kotoaan maanantaina klo 8.00 työmatkalle Lahteen ja saapuu kotiin torstaina klo 16.00.

- b) Työntekijä lähtee työmatkalle työpaikaltaan tiistaina klo 16.00 Seinäjoelle ja saapuu kotiin keskiviikkona klo 17.00.

- c) Työntekijä lähtee työmatkalle Ruotsiin maanantaina klo 7.00 ja saapuu kotiin torstaina klo 19.00. Moneltako päivältä hän saa kotimaan päivärahaa ja moneltako päivältä ulkomaan päivärahaa?

Riina Rinne on Neulenuttu Oy:n palveluksessa Helsingissä. Hän lähtee esittelemään yrityksen tuotteita asiakkaille tiistaina 8.3. Lähtiesään hän nostaa yrityksen kassasta ennakkoa 150 euroa. Matka alkaa klo 6.00. Päivällä hänellä on asiakastapaamisia, ja illalla hän tarjoaa asiakkaille illallisen ravintolassa. Seuraavana päivänä hän saapuu työpaikalle klo 14.30. Palattuaan työpaikalle hän kirjoittaa matkalaskun sekä nostaa rahat yrityksen kassasta. Tositteita on kertynyt seuraavasti:

Lento Helsinki–Oulu–Helsinki	175,00
Taksikuitit	45,90
Hotellilasku	94,50
Ravintolaillallinen asiakkaille (edustusta)	274,50
Yhteensä	589,90

Laadi Riinalle matkalasku. Katso päivärahat verotiedotteesta www.vero.fi.

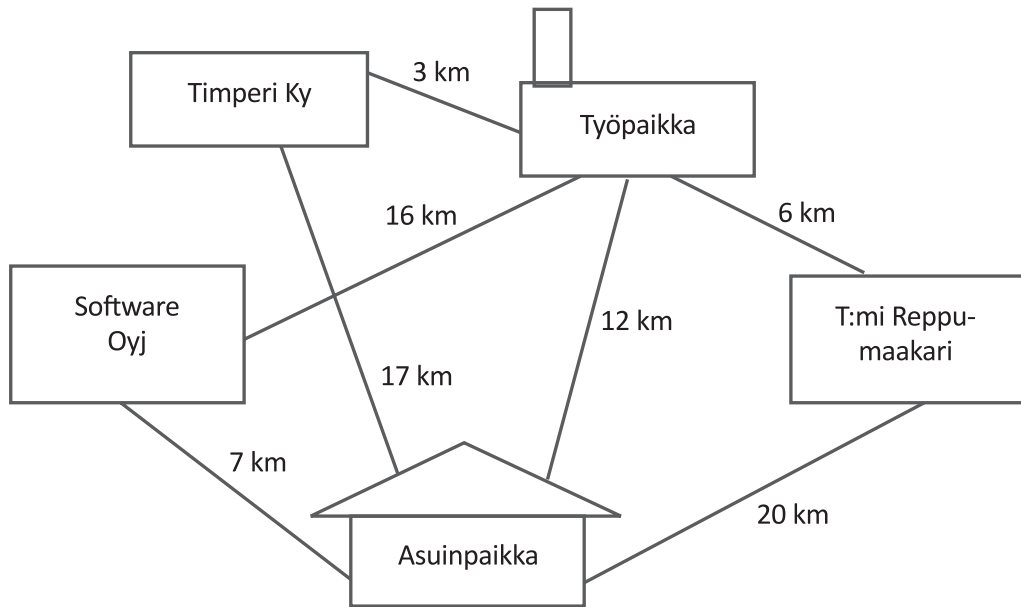
Matkalasku							
Nimi _____				Henkilötunnus _____			
Sähköpostiosoite _____ @ _____							
Osoite _____							
Pankkitili IBAN _____							
Matkan tarkoitus _____							
Matkus- tuspäivä	Alkoi klo	Päättyi klo	Matkareitti	Kulkuneuvo/ km	Matkakus- tannukset	Majoituskus- tannukset	Euroa
Yhteensä _____							
Erittelyt				Päiväraha	Vrk	Euroa/päivä	Yhteensä
Päiväys ja allekirjoitus _____				Yhteensä _____			
Päiväys ja hyväksyminen _____				Muut kustannukset _____			
Laskentatunniste _____				Liitteenä erittelyt _____			
				Yhteensä _____			
				- Nostettu ennakko _____			
				Maksetaan/Peritään takaisin _____			
Tili	Debet	Kredit	Euroa	Kp			

Katri Aaltonen toimii myyntihenkilönä ja kiertää runsaasti asiakkaidensa luona ympäri Eurooppaa. Laske Katrin kahden viikon päivärahat, kun hänen matkaohjelmansa oli alla olevan luettelon mukainen.

Päivärahatiedot löydät www.vero.fi-sivuilta. Kirjoita hakukohtaan ”ulkomaan päivärahat” ja saat listan voimassa olevista päivärahoista.

Viikko 1		Päiväraha
Maanantai	8.00	Lähtö kotoa Espoosta
	10.00	Lento Helsinki-Vantaan lentoasemalta Tukholmaan
Tiistai	10.00	Lento Tukholmasta Kööpenhaminaan
	18.00	Lento Kööpenhaminasta Osloon
Keskiviikko	15.00	Lento Oslost Lontooseen
Torstai	17.00	Lento Lontoosta Pariisiin
Perjantai	14.00	Junalla Pariisista Hampuriin
Lauantai	15.00	Lento Hampurista Helsinkiin
	18.50	Saapuminen Helsinki-Vantaan lentoasemalle
	19.30	Takaisin kotiin Espooseen
Koko viikon päivärahat yhteensä:		

Viikko 2		
Maanantai	8.00	Lähtö kotoa Espoosta
	10.00	Lähtö junalla Helsingistä Pietariin
Tiistai	12.00	Lento Pietarista Moskovaan
Keskiviikko	9.00	Junalla Moskovasta Vilnaan
Torstai	10.00	Bussilla Vilnasta Riikaan
Perjantai	9.15	Bussilla Riikasta Tallinnaan
Lauantai	11.00	Lautalla Tallinnasta Helsinkiin
	14.00	Saapuminen Helsinkiin
	15.30	Saapuminen kotiin Espooseen
Koko viikon päivärahat yhteensä:		

Soile asuu 12 kilometrin päässä varsinaiselta työpaikaltaan. Hän käy usein työskentelemässä asiakkaiden luona. Matkoihin hän käyttää omaa autoaan. Laske, paljonko Soilelle muodostuu päivärahoja ja kilometrikorvauksia seuraavissa tapauksissa:

- a) Maanantaina Soile vierailee Software Oy:ssä. Matka alkaa Soilen varsinaiselta työpaikalta klo 8.00 ja hän palaa sinne klo 18.30.

Päiväraha _____

Kilometrikorvaukset _____

Yhteensä _____

- b) Tiistaina Soile vierailee Timperi Ky:ssä klo 8.30–17.00. Hän lähtee vierailukäynnille kotoaan ja palaa myös kotiinsa.

Päiväraha _____

Kilometrikorvaukset _____

Yhteensä _____

- c) Keskiviikkona Soile vierailee T:mi Reppumaakarin luona klo 8.00–19.00. Hän lähtee matkaan kotoaan ja palaa takaisin kotiinsa varsinaisen työpaikkansa kautta. T:mi Reppumaakarin osastopäällikkö tarjosi Soilelle päivän aikana yhden lämpimän aterian.

Päiväraha _____

Kilometrikorvaukset _____

Yhteensä _____

5

Miksi työnantaja usein vaatii liikuntaseteleistä pienen omavastuuosuuden, esimerkiksi yhden euron jokaisesta neljän euron liikuntasetelistä, vaikka se ei säännösten mukaan olisi välttämätöntä?

6

Verotuskäytännössä on hyväksytty kohtuullisten liikunta- ja kulttuuri-kustannusten korvaamisen määräksi noin 400 euroa jokaista työntekijää kohden.

- a) Kuinka monta neljän euron arvoista liikunta- ja kulttuuriseteliä työntekijä voi tällöin vuodessa saada?

- b) Entä kun työnantaja määrää yhden euron omavastuun seteliä kohti?

7

Sisältyykö liikuntasetelin arvoon arvonlisäveroa?

Merkitse liikuntaseteleiden lukumäärät ja rahavirrat kuvion nuolien viereen, kun taustatiedot ovat seuraavat:

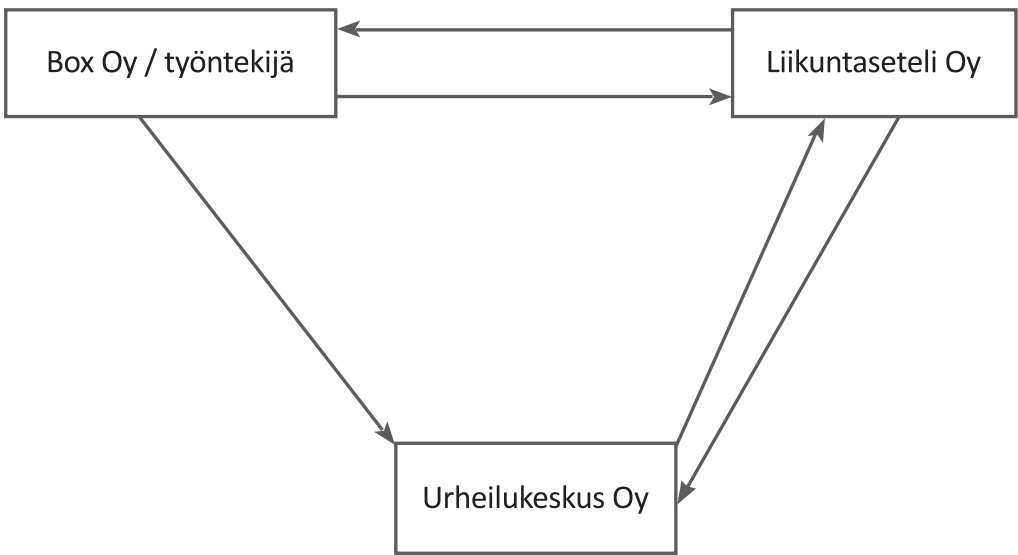
Box Oy:ssä on viisi työntekijää. Tammikuussa talouspäällikkö tilaa liikuntaseteleitä henkilökunnan keskuudessa kiertäneen listan perusteella. Kerralla saattoi tilata enintään 40 kpl liikuntaseteleitä. Tilaukset jakautuivat seuraavasti:

Aira K.	40 kpl
Soile M.	20 kpl
Susanna S.	35 kpl
Mari F.	30 kpl
Siiri L.	15 kpl

Tammikuussa seteleitä käytettiin Liikuntakeskus Oy:ssä seuraavasti:

Aira K.	5 kpl
Soile M.	4 kpl
Susanna S.	2 kpl
Mari F.	3 kpl
Siiri L.	4 kpl

Tammikuun lopulla Urheilukeskus Oy lähetti setelit Liikuntaseteli Oy:lle ja sai niitä vastaavan rahasuorituksen, josta oli vähennetty seteleiden palvelupalkkio 4,5 %.

9 Ohessa on osa matkalaskusta, jonka Kaisla Lahti on laatinut Tampe-
reelle tekemästään työmatkasta. Laske paljonko Kaislalle maksetaan
tilille palkkapäivänä, kun rahapalkka on 2 800 euroa ja autoedun raha-
arvo 600 euroa kuukaudessa. Ennakonpidätystiedot ovat 20/40/3 450.

Päivärahat	Kokopäiväraha	2	vrk	à 40,00
	Kokopäiväraha - 50 %		vrk	à
	Osapäiväraha		vrk	à
	Osapäiväraha - 50 %		vrk	à
	Ateriakorvaus		vrk	à
Kulu- korvaukset	Taksikustannukset			
	Lento-, linja-auto-, rautatie- ja paikkaliput	75,00		
	Majoitumiskustannukset			
	Kokous- ja neuvottelukustannukset			
	Puhelinkustannukset			
	Pysäköinti			
Maksu	Maksettava määrä yhteensä	155,00		
	./ Nostettu ennakko	100,00		
	Maksetaan pankkitilille / peritään takaisin	55,00		
	Pankkiyhteys IBAN	FI85 4055 2440 0721 61		
Allekirjoitus 18/3 20XX Kaisla Lahti				
Tark	Hyv		Maks	
Kp				

Palkkalaskelma:

1 Työntekijänne ilmoittaa hätääntyneenä, että hän on hukannut työmatkansa kuitit. Hän kertoi matkustaneensa viime maanantaina InterCity-junan aamuvuorolla Helsingistä Vaasaan. Paluumatkan Vaasa–Helsinki hän tuli lentäen samana iltana. Taksia hän käytti kahdesti: Vaasan keskustasta lentokentälle klo 17.30 (matkan pituus 13 km) ja Helsinki–Vantaan lentoasemalta Helsingin keskustaan klo 21.30 (matkan pituus 26 kilometriä). Selvitä internetin avulla edellä mainittujen matkojen hinnat.

Junalippujen hinnat: www.vr.fi

Lentolippujen hinnat: www.finnair.fi

Taksimatkat: www.lahitaksi.fi

InterCity junavuoro Helsinki–Vaasa _____

Lento Vaasa–Helsinki _____

Taksi Vaasassa _____

Taksi lentokentältä Helsinkiin _____

Matkakustannukset yhteensä _____

Asiakas Vaasassa tarjosi hänelle lounaan ja paluulennolla oli kahvitarjoilu wienerin kera. Kuinka suuri päiväraha työntekijälle maksetaan?

Perustelut vastauksellesi:

Laske seuraavasta viikon työmatkasta muodostuvat kilometrikorvaukset, kun maanantaina matkalla on mukana myös yksi työtoveri ja perjantaina kaksi työtoveria. Apuna voit käyttää esimerkiksi osoitetta: www.fonecta.fi.

Maanantai: Helsingin keskusta–Mikkeli–Joensuu

Tiistai: Joensuu–Kuopio–Jyväskylä

Keskiviikko: Jyväskylä–Saarijärvi–Seinäjoki

Torstai: Seinäjoki–Vaasa–Kristiinankaupunki

Perjantai: Kristiinankaupunki–Rauma–Uusikaupunki–Helsinki

Matkakorvaukset yhteensä kuluneelta viikolta:

Paljonko matkakorvauksia muodostuu, jos kyseessä olisikin työsuhdeauto, johon työntekijällä on käyttöetu siten, että polttoaineet pitää maksaa itse? Vinkki: km-arvo löytyy www.vero.fi-sivuilta.

Tässä luvussa käsitellään säännöllisen työajan lisäksi ylitöitä, lisätöitä ja sunnuntaitöitä sekä niistä maksettavia korvauksia. Myös sairausajan palkka, arkipyhäkorvaukset sekä pekkaspäivät ovat tämän luvun aiheina.

Työajasta määrätään työaikalaissa. Työaikalakia sovelletaan työ- ja virka-suhteessa oleviin työntekijöihin. Johtavassa, itsenäisessä asemassa olevia työaikalaki ei koske. Heitä ovat esimerkiksi yrityksen ylimpään johtoon kuuluvat ja heidän välittömässä alaisuudessaan työskentelevät johtajat. Työaikalaki on puolipakottava laki. Se tarkoittaa sitä, että työehtoja ja työsopimuksessa voidaan sopia myös muunlaisista ratkaisuksista, kuin mitä laki määrää. Työsopimuksessa ei kuitenkaan voida sopia työntekijälle huonompia ehtoja, kuin mitä työaikalaissa on.

Työaikana työntekijä tekee työtään tai hänen ainakin kuuluu olla työpaikalla. Matka kodista työhön ja takaisin ei ole työaikaa. Jos työntekijä saa lähteä ruokatunnin ajaksi pois työpaikalta, sekään ei ole työaikaa.

Säännöllinen työaika

Työaika, josta työnantaja ja työntekijä sopivat keskenään ja josta työntekijä saa sovitun palkan, on työntekijän säännöllistä työaikaa.

Työaikalain mukaan säännöllinen työaika on 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Työviikko voi olla kuusipäiväinenkin. Edellytyksenä on kuitenkin, että viikossa on korkeintaan 40 työtuntia.

Työehtosopimuksessa voidaan sopia, että työaika on keskimäärin 40 tuntia viikossa enintään 52 viikon ajalta. 52 viikon ajanjakson ei tarvitse olla kalenterivuosi. Säännöllinen työaika vuorokaudessa on tässäkin järjestelmässä 8 tuntia. Keskimääräisen työajan käyttö edellyttää, että työnantaja seuraa työaikaa työajan tasoittumisjärjestelmän avulla. Vaikkei keskimääräinen työaika olisi käytössä, työnantajan on kuitenkin aina laadittava työvuoroluettelo. Siinä pitää olla työajan alkamis- ja päättymispäivä sekä päivittäiset lepoajat. Työajan tasoittumisjärjestelmä ja

työvuorolista laaditaan yleensä mahdollisuuksien mukaan samaksi ajanjaksoksi.

Työehtosopimuksessa voidaan myös sopia jaksotyöstä. Siinä säännöllinen työaika voi olla kolmessa viikossa 120 tuntia tai kahdessa viikossa 80 tuntia. Vuorokautisella tai viikoittaisella työajalla ei ole rajoitusta. Työaikalain mukaan jaksotyöaika voidaan soveltaa tietyissä, työaikaissa mainituissa töissä ja työaloilla. Näitä ovat esimerkiksi ravintoloissa, hotelleissa, vartiointiyrityksissä ja terveydenhuollossa tehtävä työ.

Työaikalain säännöllinen työaika on enimmäistyöaika. Monissa työehtosopimuksissa onkin sovittu lyhyemmästä työajasta, esimerkiksi 7,5 tuntia vuorokaudessa ja 37,5 tuntia viikossa.

Osa-aikaisen työntekijän työaika voi olla vaikkapa vain muutama tunti yhtenä päivänä viikossa. Osa-aikaiseksi katsotaan yleensä työntekijä, jonka työaika on alle 35 tuntia viikossa. Työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijälle osapäivätyötä terveydellisistä ja sosiaalisista syistä (esim. sairaan omaisen hoitamiseksi).

Ylityö

Kun työaika on pidempi kuin työaikalain mukainen säännöllinen työaika, työntekijä tekee ylityötä. Ylityön tekemiseen tarvitaan yleensä joka kerta varten työnantajan aloite ja työntekijän suostumus. Työntekijä voi kuitenkin antaa suostumuksen myös yhdellä kertaa jotain työkokonaisuutta, esimerkiksi tilinpäätöstöitä varten. Työnantaja voi antaa suostumuksensa myös hiljaisesti. Hän ei puutu asiaan, koska tietää, että säännöllinen työaika ei riitä töiden tekemiseen.

Työaikalain mukaan työntekijä saa tehdä ylityötä enintään 138 tuntia neljässä kuukaudessa. Kalenterivuodessa ylityötunteja saa olla korkeintaan 250. Paikallisesti sopimalla vuosittaista ylityön määrää voidaan lisätä 80 tunnilla. Neljän kuukauden katto ei kuitenkaan saa ylittää.

Vuorokautinen ylityö

Jos työpäivä on pidempi kuin 8 tuntia, työntekijä tekee vuorokautista ylityötä. Kahdelta ensimmäiseltä tunnilta työntekijä saa 50 %:lla korotettua palkkaa, seuraavilta tunneilta korotus on 100 %.

Esimerkki

Valtteri Variksen työaika viikolla 5 on:

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen								
työaika	8	8	8	8	8	–	–	40
Tehty työaika	10	8	11	8	8	–	–	45
Vuorokautinen								
ylityö:								
50 %:n korotus	2		2					4
100 %:n korotus			1					1

Valtteriin 45 tunnin työviikko koostuu työsopimuksessa sovitusta 40 tunnista sekä 5:stä ylityötunnista.

Tehty työaika	45
Työaikalain mukainen työaika	– 40
Ylityö	5

Ylityöt voidaan korvata myös vapaana. Vapaa on annettava ylityöprosentteilla korotettuna, ei tunti tunnista -periaatteella.

Viikoittainen ylityö

Viikoittaista ylityötä syntyy, jos työviikko on yli 40 tuntia. Tuohon 40 tuntiin ei oteta vuorokautisia ylityötunteja, koska ylityö ei voi samanaikaisesti olla sekä vuorokautista että viikoittaista. Viikoittaista ylityötä on siis kaikki ylityö, joka ei ole vuorokautista.

Viikoittaista ylityötä on yleensä vapaapäivänä tehty työ. Viikoittaista ylityöstä maksetaan työaikalain mukaan 50 %:lla korotettua palkkaa.

Esimerkki

Valtteri Varis on ollut työssä viikolla 6 myös lauantaina, joka on normaalisti hänen vapaapäivänsä.

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen								
työaika	8	8	8	8	8	–	–	40
Tehty työaika	8	8	8	8	10	9	–	51
Vuorokautinen								
ylityö:								
50 %:n korotus					2	1		3
Viikoittainen								
ylityö:								
50 %:n korotus						8		8

Maanantaista perjantaihin työaika ilman vuorokautisia ylityötunteja oli 40 tuntia. Lauantaina Valtteri teki siis viikoittaista ylityötä. Koska työpäivä ylitti 8 tuntia, on ylimenevä osa eli 1 tunti vuorokautista ylityötä ja loput 8 tuntia viikoittaista ylityötä.

Työehtosopimuksissa voi olla työaikalaista poikkeavia määräyksiä ylityökorvauksista. Esimerkiksi lauantain ja pyhäpäivän aaton ylityökorotus vuorokautisesta ylityöstä voi olla 100 prosenttia. Viikoittainen ylityö voidaan korvata siten, että korotus on kahdeksalta ensimmäiseltä ylityötunnilta lain mukainen 50 prosentin korotus ja sen jälkeen 100 prosentin korotus.

Lisätyö

Jos työntekijän sopimuksen mukainen työaika on vuorokaudessa alle 8 tuntia tai viikossa alle 40 tuntia, on sovitun työajan ja lakisääteisen työajan erotus lisätyötä. Ylityötä kertyy vasta sen jälkeen, kun lakisääteinen työaika ylittyy. Säännös koskee myös osa-aikaisia työntekijöitä.

Esimerkki

Anni Leivon työsopimuksen mukainen työaika on 7,5h/pv ja 37,5 h/viikko.
Työaika tällä viikolla oli:

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen								
työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	–	–	37,5
Tehty työaika	7,5	9	7,5	7,5	7,5	5	–	44
Lisätyö		0,5				2		2,5
Vuorokautinen								
ylityö 50 %		1						1
Viikottainen								
ylityö 50 %						3		3
Tehty työaika					44			
Työaikalain mukainen työaika					– 40			
Ylityöt					4			

Anni oli työssä maanantaista perjantaihin 38 tuntia, kun ylityötä ei oteta mukaan. Lauantain 2 ensimmäistä tuntia on näin lisätyötä ja muut tunnit viikoittaista ylityötä.

Lisätyöstä maksetaan lain mukaan perustuntipalkka, mutta monissa työehtosopimuksissa on sovittu toisinkin. Esimerkiksi tilitoimistojen työehtosopimuksen mukaan lisätyöstä maksetaan 50 %:lla korotettua palkkaa.

Lisätyötä voi teettää vain työntekijän suostumuksella. Työsopimuksessa voidaan kuitenkin sopia, että työntekijä tekee lisätyötä tarvittaessa. Ylityön osaltahan tämä ei ole mahdollista, vaan ylityön tekemisestä on sovittava aina erikseen.

Sunnuntaityö

Sunnuntaityöstä eli sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapyhinä tehdystä työstä on työaikalain mukaan maksettava kaksinkertaista eli 100 %:lla

korotettua palkkaa. Jos sunnuntaityö on ylityötä, siitä maksetaan lisäksi ylityökorotus. Ylityökorotukset sunnuntaityöstä ovat samat kuin muusta työstä. Vapunpäivänä ja itsenäisyyspäivänä tehty työ korvataan lain mukaan samoin kuin sunnuntaityö. Sunnuntaityökorvaus on maksettava rahana, joten sitä ei voi vaihtaa vapaaksi. Jos sunnuntaityö on työntekijän säännöllistä työaika, siitä ei makseta ylityökorvausta.

Esimerkki

Anni Leivo oli eräällä viikolla työssä myös sunnuntaina. Viikon työtunnit olivat:

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen								
työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	–	–	37,5
Tehty työaika	7,5	7,5	8,0	7,5	7,5	–	6	44
Lisätyö			0,5				2	2,5
Viikoittainen ylityö 50 %							4	4
Sunnuntaityö 100 %							6	6

Lakisääteinen 40 tunnin työviikko tuli täyteen, kun Anni oli ollut sunnuntaina työssä 2 tuntia. Loppuosa sunnuntain työajasta on viikoittaista ylityötä.

Ylityön ja sunnuntaityön palkka

Palkanlaskennassa palkat lasketaan lajeittain. Esimerkiksi ylityön peruspalkka ja ylityökorotus ovat omia palkkalajeja, joten ne on laskettava erikseen.

Ylityökorvausten laskemisessa käytetään tuntipalkkaa. Työaikalain mukaan kuukausipalkkaisen tuntipalkka saadaan, kun sovittu palkka jaetaan palkkakauden säännöllisillä työtunneilla.

Esimerkki

Emman kuukausipalkka on 3 000 euroa ja päivittäinen työaika 7,5 tuntia. Kuukaudessa oli 22 työpäivää, joten tuntipalkka on

$$\frac{3\,000}{22 \times 7,5} = 18,18 \text{ euroa.}$$

Monissa työehtosopimuksissa on vakiojakaja, jolla kuukausipalkka jaetaan, esimerkiksi kaupan alalla 160:

Esimerkki

Emman tuntipalkka vakiojakajaa käyttäen olisi

$$\frac{3\,000}{160} = 18,75 \text{ euroa.}$$

Urakkapalkkaisten ja muiden suorituspalkkaisten tuntipalkka saadaan, kun palkka jaetaan työhön käytetyillä tunneilla.

Tuntipalkkaisen ylityökorvaukset lasketaan työsopimuksen mukaisen tuntipalkan perusteella.

Esimerkki

Anni Leivon tuntipalkka on 10 euroa ja viime viikon työtunnit seuraavat:

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen								
työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	–	–	37,5
Tehty työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	11	–	5	46
Lisätyö					0,5		2	2,5
Vuorokautinen ylityö 50 %					2			2
Vuorokautinen ylityö 100 %					1			1
Viikoittainen ylityö 50 %							3	3
Sunnuntaityö 100 %							5	5
Annin palkkalaskelma:				Määrä	Hinta		Yhteensä	
Säännöllisen työajan palkka				37,5	10		375,00	
Lisätyön palkka				2,5	10		25,00	
Ylityön peruspalkka				6	10		60,00	
Vuorokautinen ylityökorotus 50 %				2	5		10,00	
Vuorokautinen ylityökorotus 100 %				1	10		10,00	
Viikoittainen ylityökorotus 50 %				3	5		15,00	
Sunnuntaikorotus 100 %				5	10		50,00	
Kokonaispalkka							545,00	

Ylityökorvaukset lasketaan peruspalkasta, johon kuuluvat myös luontoisedut.

Tauko- ja lepoajat

Jos työntekijän työpäivä on yli 6-tuntinen, hänelle on annettava työaikalain mukaan tunnin mittainen ruokailutauko, jolloin hän saa vapaasti poistua työpaikalta. Työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia myös lyhyemmästä, vähintään puolen tunnin mittaisesta tauosta. Jos työpäivä on yli 10-tuntinen, työntekijä saa halutessaan pitää vielä toisen, puolen tunnin mittaisen ruokailutauon.

Työpäivien välillä työntekijällä pitää olla vähintään 11 tunnin vuorokausilepo.

Työaikalaisissa ei ole säädetty viisipäiväisestä työviikosta. Työntekijällä pitää olla kuitenkin kerran viikossa vähintään 35 tunnin yhtämittainen vapaa. Se on annettava sunnuntain yhteydessä, jos mahdollista. Viikoittainen vapaa-aika voidaan työntekijän suostumuksella korvata myös rahana.

Esimerkki

Hasse on tehnyt säännöllisen 40 tunnin työajan lisäksi ylitöitä lauantaina 5 tuntia ja sunnuntaina 4 tuntia. Viikoittaisen vapaa-ajan menetys korvataan hänelle rahana. Korvaus lasketaan perustuntipalkan mukaan ja se maksetaan lisä-, yli- ja sunnuntaityökorotusten lisäksi. Hassen tuntipalkka on 12 euroa.

	Määrä	Hinta	Yhteensä
Säännöllinen työaika	40	12	480
Ylityön peruspalkka	9	12	108
Viikoittainen ylityö 50 %	9	6	54
Sunnuntaityö 100 %	4	12	48
Viikoittaisen vapaa-ajan korvaus	4	12	48
Viikkopalkka			738

Jos viikoittaisen vapaa-ajan korvaus annetaan rahan asemasta vastaavana vapaana, se on annettava kolmen kuukauden kuluessa.

Arkipyhäkorvaukset

Työntekijöille voidaan maksaa myös arkipyhäkorvausta. Sen tarkoituksena on turvata työntekijälle normaali ansiotaso sellaisilta päiviltä, joille sattuu kirkollisia juhlapäiviä tai muita yleisiä vapaapäiviä.

Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan arkipyhäkorvauksena kahdeksan tunnin palkka hänen keskituntiansionsa mukaan. Keskituntiansio saadaan laskemalla tietyn ajanjakson työtulot yhteen ja jakamalla saatu tulos saman ajanjakson työtuntimäärällä.

Esimerkki

Henkilön ansiot tammi-, helmi- ja maaliskuussa olivat yhteensä 5 940 euroa. Tänä aikana hän oli työssä 62 päivänä 8 tuntia päivittäin.

Keskituntiansio $\frac{5\,940}{62 \times 8} = 11,98$ euroa.

Arkipyhäkorvaus $8 \times 11,98 = 95,84$ euroa.

Osa-aikatyöntekijälle arkipyhäkorvaus maksetaan tehtyjen tuntien mukaan.

Viikko- tai kuukausipalkalla olevalle työntekijälle ei makseta erillistä arkipyhäkorvausta, vaan hän saa myös arkipyhäviikolta normaalin palkansa vähentämättömänä.

Arkipyhäviikon lauantait ovat yleensä vapaapäiviä. Jos työntekijä on töissä arkipyhäpäivänä, hän saa samat korotukset kuin sunnuntaityöstä.

Työajan lyhennysvapaat (pekkaspäivät)

Pekaspäivillä lyhennetään työaikaa joko lyhentämällä viikoittaista työaikaa tai vähentämällä työpäiviä. Pekaspäiviä kertyy vain niille, joiden säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa. Työajan lyhennys on vuodessa yhteensä 100 tuntia tai 12,5 päivää. Pekaspäiviä kertyy työssäoloajalta,

vuosilomalta ja palkallisilta poissaoloilta. Eri alojen työehtosopimuksissa on omat määräykset lyhentymisvapaiden kertymisestä. Työnantaja määrää, milloin pekkaspäivät pidetään. Hänen on ilmoitettava ajankohdasta työntekijöille viimeistään viikkoa ennen vapaan alkamista. Kuukausipalkkaiset saavat normaalin kuukausipalkan myös pekkaspäivien ajalta. Tuntipalkkaisille maksetaan palkka heidän keskituntiansionsa mukaan.

Sairausajan palkka

Kun työsuhde on jatkunut vähintään kuukauden, työntekijällä on työ-sopimuslain mukaan oikeus saada sairausajan palkkaa silloin, kun hän on estynyt tekemästä työtään sairauden tai tapaturman vuoksi. Alle kuukauden kestäneessä työsuhteessa sairausajan palkka on 50 % normaalista palkasta.

Kuukausipalkkaiselle työntekijälle maksetaan sairausajan palkkana normaali kuukausipalkka. Siihen ei tällöin lisätä lakiin perustuvia lisiä, kuten sunnuntailisiä. Toimialoittaisissa työehtosopimuksissa voidaan sopia myös toisin.

Tunti- ja urakkipalkkaliselle sairausajan palkka lasketaan keskituntiansion mukaisesti. Keskituntiansion (KTA) laskennassa on käytössä monia erilaisia ammattiyhdistyskohtaisia laskentatapoja. Keskituntiansion laskennassa käytetään usein myös kolmen kuukauden ajanjaksoa. Myös provisiopalkkaisella on oikeus sairausajan palkkaan.

Työntekijällä on oikeus sairausajan palkkaan sairastumista seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun (1 + 9 -sääntö). Kun oikeus sairausajan palkkaan päättyy, työntekijällä on oikeus hakea sairauspäivärahaa Kelalta. Sairausajan palkkaa ja sairauspäivärahaa ei voi saada samanaikaisesti. Jos työnantaja maksaa palkkaa pitemmältä ajalta kuin yhdeksän päivää, sairauspäiväraha maksetaan työnantajalle.

Sairauden tai tapaturman takia työkyvyttömäksi tulleen työntekijän on ilmoitettava sairaudestaan työnantajalle viipymättä joko samana tai viimeistään seuraavana päivänä. Lisäksi hänen on ilmoitettava, milloin työkyvyttömyyden arvioidaan päättyvän. Työntekijän on pyydettäessä esitettävä työnantajalle luotettava selvitys – esimerkiksi lääkärintodistus – työkyvyttömyydestään.

Jos työntekijän alle 10-vuotias lapsi äkillisesti sairastuu, työntekijä saa olla poissa töistä työsopimukslain mukaan enintään neljä työpäivää. Tällainen tilapäinen hoitovapaa on palkatonta. Useimmissa työehtosopimuksissa tosin todetaan, että lapsen äidillä tai isällä on oikeus saada sairausajan palkkaa lapsen hoitamisesta tai hoidon järjestämiseksi vaadittavalta ajalta.

Kun työntekijä itse sairastuu vuosiloman aikana, sairauslomapäiviä ei lueta vuosiloma-ajaksi.

Tiesitkö?

Pekkaspäivät ovat vapaapäiviä, joilla lyhennetään vuosittaista työaika. Työehtosopimuksissa on säännöksiä pekkasvapaiden järjestämisestä ja korvaamisesta. Pekkaspäivistä sovittiin vuosina 1984 ja 1986 tehdyissä tulopoliittisissa kokonaisratkaisuuissa. Nimitys pekkaspäivät johtuu siitä, että päätöksiin osallistui ratkaisevasti valtioneuvoston kanslian tulopoliittinen selvitysmies Matti Pekkanen.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Työaikalain mukaan säännöllinen työaika voi olla 6,5 tuntia päivässä kuutena päivänä viikossa.		
2. Ylityötä voi tehdä vain työnantajan suostumuksella.		
3. Osa-aikaisen kirjanpitäjän työaika on 25 tuntia viikossa. Tilinpäätösaikana hän tekee välillä 30-tuntisia viikkoja. Lain mukaan hän saa näiltä viikoilta ylityökorvausta 5 h/viikko.		
4. Työntekijän suostumuksella hänen työsopimuksensa voidaan merkitä, että hän tekee ylityötä aina, jos työnantaja pyytää.		
5. Sunnuntaina tehdystä työstä maksetaan sunnuntailisä vain silloin, jos se on ylityötä.		
6. Lisätyöstä maksetaan työaikalain mukaan 50 %:lla korotettua palkkaa.		
7. Vilellä on autoetu. Sen raha-arvo otetaan mukaan, kun lasketaan ylityökorvauksia.		
8. Viikoittaista ylityötä voi olla korkeintaan 8 tuntia vuorokaudessa.		
9. Ossi teki sunnuntaina ylityötä 2 tuntia. Työaikalain mukaan hän saa tunneista 2,5-kertaisen palkan.		
10. Sunnuntaikorvaus on otettava vapaana.		

Harjoitustehtäviä

1

Merkitse alla oleviin taulukoihin Mikko Mäkinen ylityötunnit ja laske niiden yhteismäärät.

a) Viikko 1

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	8	8	8	8	8			40
Tehty työaika	9	12	10	11	10			52
Vuorokautinen ylityö 50 %								
Vuorokautinen ylityö 100 %								

b) Viikko 2

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	8	8	8	8	8			40
Tehty työaika	10	9	8	11	11	6		55
Vuorokautinen ylityö 50 %								
Vuorokautinen ylityö 100 %								
Viikoittainen ylityö 50 %								

c) Viikko 3

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	8	8	8	8	8			40
Tehty työaika	9	8	11	10	12	10		60
Vuorokautinen ylityö 50 %								
Vuorokautinen ylityö 100 %								
Viikoittainen ylityö 50 %								

2

Merkitse alla oleviin taulukoihin työntekijän lisä- ja ylityöt sekä niiden yhteismäärät.

a) **Viikko 1**

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	10	8	9	7,5	11	6		51,5
Lisätyö								
Vuorokautinen ylityö 50 %								
Vuorokautinen ylityö 100 %								
Viikoittainen ylityö 50 %								

b) **Viikko 2**

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	7,5	10	8	9	7,5	11		53
Lisätyö								
Vuorokautinen ylityö 50 %								
Vuorokautinen ylityö 100 %								
Viikoittainen ylityö 50 %								

c) **Viikko 3**

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	7,5	7,5	7,5	8	8	9		47,5
Lisätyö								
Vuorokautinen ylityö 50 %								
Vuorokautinen ylityö 100 %								
Viikoittainen ylityö 50 %								

3

Oskari Vasurin työaika on 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Tammiukuussa hän on lisäksi tehnyt ylityitä. Tekemänsä ylityötunnit Oskari haluaa vaihtaa vapaaseen. Laske, kuinka monta tuntia hän saa vapaata, kun ylityötunnit olivat:

1. viikko: tiistaina 2 tuntia ja perjantaina 3 tuntia
2. viikko: maanantaina 4 tuntia
3. viikko: perjantaina 2 tuntia
4. viikko: perjantaina 5 tuntia.

4

Minttu Metsän työsopimuksen mukainen työaika on 8 tuntia päivässä maanantaista perjantaihin. Viikolla 3 hän on ollut töissä maanantaista torstaihin 8 tuntia päivässä, perjantaina 11 tuntia sekä lauantaina 10 tuntia. Ylityöt hän pitää vapaana talviloman yhteydessä. Laske, paljonko ylityistä kertyy vapaata.

5

Työntekijän työsopimuksen mukainen työaika on maanantaista perjantaihin 7,5 tuntia vuorokaudessa. Merkitse taulukoihin lisätunnit sekä ylityötunnit lajeittain.

a) 1. viikko

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	7,5	7,5	9	10	8		5	47

b) 2. viikko

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	7,5	7,5	9	10	9		5	48

c) 3. viikko

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	7,5	7,5	9	7,5	7		5	43,5

Kalle Omenamäen työsopimuksen mukainen työaika on 6 tuntia päivässä maanantaista perjantaihin. Tällä viikolla hän on ollut töissä maanantaina 11 tuntia ja tiistaista perjantaihin 8 tuntia päivässä. Lisäksi hän oli työssä sunnuntaina 5 tuntia.

a) Laske Kallen palkka, kun hänen tuntipalkkansa on 12 euroa.

Säännöllisen työajan palkka	_____	_____
Lisätyön palkka	_____	_____
Ylityön peruspalkka	_____	_____
Ylityökorotukset:		
Vuorokautinen ylityö 50 %	_____	_____
Vuorokautinen ylityö 100 %	_____	_____
Viikoittainen ylityö 50 %	_____	_____
Sunnuntaityö 100 %	_____	_____
Yhteensä		_____

b) Laske, paljonko Kalle ansaitsi sunnuntaina yhteensä ja paljonko tunteja kohden.

Leevi Lohen palkka on kuukaudessa 2 400 euroa. Työsopimuksen mukainen työaika on maanantaista perjantaihin 8 tuntia päivässä. Helmikuussa oli 20 työpäivää.

- a) Laske tuntipalkka ylityökorvausten laskemista varten työaikalain mukaan.
- b) Laske Leevin kuukausipalkka, kun hän on eräänä maanantaina tehnyt ylitoita 5 tuntia ja eräänä torstaina 6 tuntia.

Työntekijän kuukausipalkka on 2 260 euroa. Työehtosopimuksen mukaan kuukausipalkka muutetaan tuntipalkaksi käyttämällä vakiojakajaa 158. Laske kuukausipalkka, kun työntekijä teki loppukuussa ylitoita seuraavasti:

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Säännöllinen työaika	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5			37,5
Tehty työaika	7,5	9	7,5	10	10		4	48
Lisätyö								
Vuorokautinen ylityö								
Viikoittainen ylityö								
Sunnuntaityö								

- a) Saijan työsuhde on kestänyt vasta kolme viikkoa, kun hän joutuu viikon pituiselle sairauslomalle. Kyseisenä kuukautena on 20 työpäivää. Saijan kuukausipalkka on 1 800 euroa. Paljonko Saija ansaitsee kyseisenä kuukautena sairausajan palkka mukaan lukien?

Työajan palkka _____

Sairausajan palkka _____

Yhteensä _____

- b) Seuraavana kuukautena Saijan 6-vuotias lapsi sairastuu yllättäen. Saija vie lapsen lääkäriin, eikä siten pääse töihin kyseisenä päivänä. Vaikuttaako tämä asia Saijan palkkaan?

1

Mitä seuraavat työaikaan liittyvät termit tarkoittavat? Etsi vastaukset internetistä ja ota myös vastauksia antaneet www-sivut itsellesi muistiin. Vihje: voit laittaa hakusanaksi esimerkiksi työaikalaki.

Varallaoloaika www._____

Liukuva työaika www._____

Porrastettu työaika www._____

Yötyö www._____

2

Etsi internetistä vastaukset seuraaviin työaikalainsäädännöllisiin kysymyksiin:

- a) Mitä asioita työaikakirjanpitoon on merkittävä?

- b) Kuinka pitkän ajan kuluttua palkansaaja voi hakea oikaisua palkkaansa?

3

Vertaile eri alojen työehtosopimuksia ja selvitä seuraavat asiat:

- a) Selvitä paljonko seuraaville työntekijäryhmille maksetaan työehtosopimuksen mukaisia ilta- ja yölisiä (www.pam.fi – palkkataulukot):

Kaupan ala:

Konttorityöntekijät:

- b) Miten koululaispalkka tai harjoittelijan palkka muodostuu seuraavilla aloilla?

Kaupan ala (www.pam.fi):

Tilitoimistoala (www.taloushallinnonammattilaiset.fi):

- c) Tutki netin kautta eri alojen työehtosopimuksia. Miten ylitöiden enimmäismääristä on sovittu?

- d) Millaisia jakajia on eri aloilla käytössä, kun kuukausipalkka muutetaan tuntipalkaksi?

4

Selvitä internetistä, mitkä ovat kuluvin vuoden arkipyhät kauppan alalla.

5

Tutki työaikalainsäädäntöä ja etsi esimerkkejä siitä, mitä voidaan rinnastaa työssäoloaikaan.

Vuosiloma

Tässä luvussa käsitellään vuosiloman ansaitsemista sekä lomapäivien ja lomapalkan laskemista. Myös lomarahahan ja lomakorvauksen laskeminen ovat tämän luvun aiheita.

Vuosilomaa säätelee vuosilomalaki. Se on yleislaki loman määräytymisen perusteista, ja sitä sovelletaan yleensä kaikkiin työntekijöihin. Lisäksi eri alojen työehtosopimuksissa on voitu sopia työntekijöille vuosilomalakia paremmista ehdoista. Myös työsopimuksessa voidaan sopia vuosilomaan liittyvistä ehdoista. Työehto- tai työsopimuksella ei kuitenkaan missään tilanteessa voida sopia työntekijälle huonompia ehtoja, kuin mitä vuosilomalaissa on.

Vuosiloman ansaitseminen

Työntekijä ansaitsee vuosilomaa työssä ollessaan. Myös työssäoloon rinnastettava aika kerryttää vuosilomaa. Työssäoloon rinnastetaan aika, jolta työntekijälle on maksettava palkka, vaikka hän ei olisikaan työssä. Tuolta ajalta työntekijälle kertyy vuosilomaa samalla lailla kuin työssäoloajalta. Työssäoloajan veroista aikaa on lisäksi muun muassa:

- oma vuosiloma
- äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa
- sairaudesta tai tapaturmasta johtuvat poissaolot (enintään 75 työpäivää lomanmääräytymisvuoden aikana)
- lomautukset (enintään 30 päivää kerralla).

Lomaa ansaitaan lomanmääräytymisvuotena, joka alkaa 1.4. ja päättyy seuraavana vuonna 31.3. Työsuhteen pituuden perusteella työntekijä ansaitsee lomaa jokaiselta täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta seuraavasti:

Työsuhte 31.3. mennessä	Lomapäiviä/kk	Lomapäiviä enintään
Alle 1 vuosi	2	12 kk x 2 pv = 24
Vähintään 1 vuosi	2,5	12 kk x 2,5 pv = 30

Esimerkki

Veera aloitti työt 1.11. Lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä hän ehti olla työssä 5 kuukautta, joten hän ansaitsi lomaa 10 päivää.

Saaran työsuhde alkoi 1.4., joten 31.3. mennessä hän oli työskennellyt 12 kuukautta. Lomaa kertyi 2,5 pv/kk eli 30 päivää.

Edellytys 2,5 päivän ansaitsemiselle on, että työsuhde on jatkunut keskeytyksettä vähintään vuoden. Määräaikaisen työntekijän osalta katsotaan, että työsuhde on jatkunut keskeytyksettä, jos työntekijä on tehnyt saman työnantajan kanssa peräkkäisiä työsopimuksia, joissa ei ole lainkaan tai vain lyhytaikaisia keskeytyksiä.

Loman pituutta laskettaessa puoli päivää pyöristetään täyteen päivään.

Esimerkki

Iiro Vaaran työsuhde alkoi 1.2.2014 ja päättyi 28.2.2015. Hän ansaitsi lomaa seuraavasti:

- 31.3.2014 mennessä 2 kk x 2 pv eli 4 pv, koska työsuhde oli kestänyt alle vuoden
- 28.2.2015 mennessä 11 kk x 2,5 pv = 27,5 pv = 28 pv, koska työsuhde oli jatkunut keskeytyksettä vähintään vuoden.

Täysi lomanmääräytymiskuukausi

Työntekijä ansaitsee vuosilomaa jokaiselta täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta joko 14 päivän tai 35 tunnin säännön perusteella. Sääntö määräytyy sen mukaan, mitä työsopimuksessa on sovittu työajasta.

Täysi lomanmääräytymiskuukausi määräytyy ensisijaisesti 14 päivän ansaintasäännön perusteella. Säännön mukaan työntekijä ansaitsee lomaa niiltä kalenterikuukausilta, joina työpäiviä tai työssäolon veroisia päiviä on vähintään 14. Päivien pituudella ei ole merkitystä.

Esimerkki

Työntekijä aloitti työt maanantaina maaliskuun 16. päivä. Kaksi ensimmäistä viikkoa oli täysiä työviikkoja, jolloin työpäiviä oli yhteensä 10. Kolmannella viikolla oli 2 työpäivää.

Työntekijä ei ansainnut vuosilomaa maaliskuulta, koska työpäiviä oli alle 14.

Jos osa-aikaisella työntekijällä on lomanmääräytymisvuonna yksikin sellainen kuukausi, jolloin työpäiviä on alle 14, hän ei ansaitse lomaa 14 päivän säännön perusteella. Hän kuitenkin ansaitsee lomaa kaikilta niiltä kalenterikuukausilta, jolloin työsopimuksen mukaisia työtunteja tai työssäolon veroisia tunteja on vähintään 35.

Työntekijän työsopimus ratkaisee, määräytyykö täysi lomanmääräytymiskuukausi 14 päivän vai 35 tunnin säännön mukaan. Rinnakkain sääntöjä ei käytetä. Vain silloin, jos työsuhteen ehdot muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana – esimerkiksi kokoaikatyö muuttuu osa-aikaiseksi – voidaan 35 tunnin sääntöä käyttää osan vuotta ja 14 päivän sääntöä osan vuotta.

Esimerkki

Maija Mörön työsopimuksen mukainen työaika on maanantaista perjantaihin 8 tuntia päivässä. Marraskuussa hän oli työssä vain 10 päivää, koska hän otti matkan takia palkatonta vapaata. Vaikka työtunteja olikin 80, Maija ei ansainnut marraskuulta vuosilomaa, koska hän kuuluu 14 päivän säännön piiriin.

Esimerkki

Eetu Ventti on työsopimuksen mukaan työssä perjantaisin ja lauantaisin, kumpanakin päivänä 5 tuntia. Työpäiviä on kuukaudessa alle 14, mutta työtunteja vähintään 35, joten hän ansaitsee lomaa 35 tunnin säännön perusteella. Maaliskuussa hän oli sopimuksen mukaan työssä myös torstaisin, mutta teki kaikkina kolmena päivänä vain kahden tunnin työpäiviä. Vaikka työpäiviä oli maaliskuussa 14, mutta työtunteja vain 28, Eetu ei ansainnut lomaa maaliskuulta, koska hän kuuluu 35 tunnin säännön piiriin.

Työntekijän oikeus vapaaseen

Jos työntekijälle ei kerry lainkaan vuosilomaa, ei 14 päivän eikä 35 tunnin säännön perusteella, hänellä on kuitenkin oikeus vapaaseen. Työntekijä ansaitsee vapaata 2 päivää jokaista kalenterikuukautta kohden, jotka hän on ollut työsuhteessa lomanmääräytymisvuoden aikana. Noilta päiviltä hän saa lomakorvausta edellisen lomanmääräytymisvuoden ansioiden perusteella.

Työntekijä voi itse valita, haluaako hän pitää vapaata vai ei. Jos hän haluaa vapaata, hänen on ilmoitettava siitä työnantajalleen ennen lomakauden alkua.

Vuosiloman ajankohta

Kesäloma pidetään lomakautena, joka on vuosilomalain mukaan 2.5.–30.9. Jos vuosiloma on pidempi kuin 24 vuorokautta, ylimenevä osa on talvilomaa. Se pidetään lomakauden ulkopuolella 1.10.–30.4. eli ennen seuraavan lomakauden alkua. Työnantaja määrää loman ajankohdan, mutta työntekijän pitää saada esittää oma toivomuksensa. Käytännössä työnantaja ja työntekijä sopivat usein yhdessä loman ajankohdasta.

Työntekijällä on oikeus pitää kesä- ja talviloma valtaosin yhtäjaksoisesti. Jos työntekijä suostuu tai työn kannalta on välttämätöntä, työnantaja saa antaa 12 päivää ylittävän kesäloman yhdessä tai useammassa erässä. Talviloma voidaan jakaa ainoastaan työntekijän suostumuksella.

Työntekijä voi säästää 18 päivää ylittävän osan kesälomastaan. Talvilomaa ei ole oikeutta säästää. Säästää voi näin vuosittain enintään 6 lomapäivää. Tämä säästövapaa tarkoittaa sitä, että työntekijä voi kerätä lomaa myöhemmiksi vuosiksi.

Vuosilomalain mukaan normaaliviikossa on kuusi lomapäivää, koska arkilauantaitkin lasketaan lomapäiviksi. Lomapäiviä eivät ole

- sunnuntait
- kirkolliset juhlapäivät
- juhannus- ja jouluaatto
- pääsiäislauantai
- vapunpäivä
- itsenäisyyspäivä.

Esimerkki

livarin 10 päivän kesäloma alkaa juhannusviikon maanantaina 15.6. ja päättyy lauantaina 27.6. Ensimmäisessä lomaviikossa on vain 4 lomapäivää, koska juhannusaatto ei vuosilomalain mukaan ole lomapäivä ja juhannuspäivä on kirkollinen juhlapäivä. Seuraavassa viikossa on 6 lomapäivää, koska myös lauantait luetaan lomapäiviksi.

Lomapalkka

Lomapalkka on vuosiloman ajalta maksettavaa palkkaa. Se vastaa yleensä sitä palkkaa, jonka työntekijä saisi, jos hän olisi loman aikana työssä. Myös luontoisetujen pitää olla vähentämättöminä työntekijän käytössä loman aikana. Ravintoetu jää kuitenkin yleensä käyttämättä. Tällöin työnantajan on maksettava sen raha-arvo työntekijälle.

Ylityö- ja sunnuntaikorotuksia ei oteta mukaan lomapalkkaa laskettaessa, ei liioin hätätyöstä maksettua palkkaa. Sen sijaan kiinteät, säännölliset lisät, esimerkiksi kielilisiä, olosuhdelisiä ja provisioperusteiset palkanlisät, otetaan mukaan laskuihin.

Esimerkki

Sanna Aron peruspalkka on kuukaudessa 2 000 euroa sekä kielilisiä 100 euroa. Luontoisetuna hänellä on asunto, jonka raha-arvo on 500 euroa, sekä työnantajan kustantama lounas työpaikan lounasravintolassa.

Sannan lomapalkka lasketaan 2 100 eurosta eli peruspalkan ja kielilisten summasta. Lisäksi työnantaja maksaa hänelle 20 päivältä ravintoedun raha-arvon. Asuntoedusta Sanna ei saa korvausta, vaikka hän olisi matkoilla koko loman ajan.

Lomapalkka on maksettava vuosilomalain mukaan ennen loman alkua, jos loma on pidempi kuin 6 päivää. Talvilomapalkan työnantaja voi siis halutessaan maksaa vasta talviloman jälkeen. Jos työntekijä on kuukausipalkkainen, työehtosopimuksessa tai työsopimuksessa voidaan sopia,

että lomapalkka maksetaan yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä, esimerkiksi kuukauden lopussa. Sopimuksen on oltava kirjallinen.

Kuukausipalkkaisen lomapalkka

Kuukausipalkkaisen lomapalkka lasketaan vuosilomalain mukaan seuraavasti:

$$\frac{\text{loma-ajan työpäivät} \times \text{kuukausipalkka}}{\text{lomakuukauden työpäivät}}$$

Myös kiinteät lisät (esimerkiksi kielilisiä) otetaan mukaan lomapalkkaa laskettaessa.

Esimerkki

Sanna Aro pitää 24 päivän kesälomansa elokuussa. Normaaleja työpäiviä oli elokuussa 21. Niistä Sanna oli lomalla 20 päivää ja työssä 1 päivän. Hänen rahapalkkansa kielilisineen on kuukaudesta 2 100 euroa.

Sannan palkka elokuulta lasketaan seuraavasti:

$$\text{loma-ajan palkka} \quad \frac{20 \times 2\,100}{21} = 2\,000$$

$$\text{työssäolon palkka} \quad \frac{1 \times 2\,100}{21} = 100$$

Loma-ajan palkka on sama, jonka Sanna olisi saanut, jos hän olisi ollut työssä loma-ajan. Yhteensä Sanna saa elokuulta palkkaa 2 100 euroa eli normaalin kuukausipalkkansa verran. Lomapalkka maksetaan hänelle työehtosopimuksen mukaan heinäkuun lopussa normaalina palkanmaksupäivänä. Myös ravintoedun raharvon hän saa silloin.

Monien työehtosopimusten mukaan lomapalkka lasketaan siten, että kuukausipalkka jaetaan vakiojakajalla 25 ja kerrotaan lomapäivien lukumäärällä. Vakiojakaja perustuu yhden kuukauden keskimääräisiin lomapäiviin. Viikossahan niitä on 6, koska lauantaikin on lomapäivä. Kuukausipalkkaisen lomapalkka lasketaan:

$$\frac{\text{lomapäivät} \times \text{kuukausipalkka}}{25}$$

Esimerkki

Jos Sanna Aron lomapalkka olisikin laskettu vakiojakajaa käyttäen, lomapalkka olisi

$$\frac{24 \times 2\,100}{25} = 2\,016$$

Loma-ajan palkka on suurempi kuin edellisessä esimerkissä. Palkka kuitenkin tasataan elokuun palkanmaksussa. Sannan tassauserä elokuulta on:

$$2\,100 - 2\,016 = 84$$

Viikkopalkkaisen lomapalkka lasketaan saman periaatteen mukaan kuin kuukausipalkkaisen. Viikkopalkkaisella vakiojakaja on 6.

Tuntipalkkaisen lomapalkka (14 päivän sääntö)

Jos tuntipalkkainen työntekijä ansaitsee lomaa 14 päivän säännön perusteella, hänen lomapalkkansa lasketaan keskimääräisen päiväpalkan (keskipäiväpalkka) perusteella. Keskimääräinen päiväpalkka saadaan siten, että työssäoloajan palkka lomanmääräytymisvuodelta jaetaan lomanmääräytymisvuoden työpäivillä. Loma- ja sairausajan palkat sekä arki- pyhäkorvaukset eivät ole työssäoloajan palkkaa. Jos työntekijä on tehnyt vuorokautisia ylityötunteja, ne muutetaan työpäiviksi jakamalla niiden määrä kahdeksalla. Työssäoloajan palkkaan otetaan ylitöistä mukaan vain peruspalkka, ei korotusosia. Keskimääräinen päiväpalkka lasketaan seuraavasti:

$$\frac{\text{työssäoloajan palkka lomanmääräytymisvuonna}}{\text{lomanmääräytymisvuoden työpäivät + vuorokautiset ylityötunnit : 8}}$$

Esimerkki

Pekka Virtasen työajan palkka lomanmääräytymisvuodelta on 36 000 euroa, kun mukana ei ole ylitöiden korotusosia. Työpäiviä oli vastaavana aikana 230 ja vuorokautisia ylityötunteja 80. Keskimääräinen päiväpalkka on:

$$\frac{36\,000}{230 + 80 : 8} = 150$$

Lomapalkka lasketaan siten, että keskimääräinen päiväpalkka kerrotaan lomapäivistä riippuvalla kertoimella. Kertoimet ovat:

Loma- päivät	Kerroin	Loma- päivät	Kerroin	Loma- päivät	Kerroin
		11	9,9	21	19,3
2	1,8	12	10,8	22	20,3
3	2,7	13	11,8	23	21,3
4	3,6	14	12,7	24	22,2
5	4,5	15	13,6	25	23,2
6	5,4	16	14,5	26	24,1
7	6,3	17	15,5	27	25,0
8	7,2	18	16,4	28	25,9
9	8,1	19	17,4	29	26,9
10	9,0	20	18,3	30	27,8

Jos lomapäiviä on yli 30, kerrointa korotetaan luvulla 0,9 lomapäivää kohden.

Esimerkki

Edellisen sivun esimerkin Pekka Virtasen vuosiloma on 30 päivää, joten kerroin lomapalkan laskemisessa on 27,8. Hänen keskimääräinen päiväpalkkansa on 150 euroa, joten lomapalkka on:

$$27,8 \times 150 = 4\,170$$

Lomapalkasta kesälomapalkan osuus on:

$$\frac{24 \times 4\,170}{30} = 3\,336$$

Talvilomapalkan osuus on:

$$\frac{6 \times 4\,170}{30} = 834$$

Urakka- ja provisiopalkkaisen työntekijän lomapalkka lasketaan samalla tavalla kuin tuntipalkkaisen lomapalkka.

Lomapalkkasopimuksen mukainen lomapalkka

Työehtosopimuksissa on usein vuosilomapalkan laskemisesta omia mää-
räksiä. Teollisuuden urakka- ja tuntipalkkaisiin työntekijöihin sovelle-
taan yleensä EK:n ja SAK:n lomapalkkasopimusta, joka perustuu keski-
tuntiansioon.

Keskituntiansio lasketaan siten, että työssäoloajan palkka jaetaan teh-
dyillä työtunneilla:

$$\frac{\text{työssäoloajan palkka lomanmääräytymisvuonna}}{\text{tehdyt työtunnit}}$$

Lomapalkka lasketaan siten, että keskituntiansio kerrotaan lomapalkka-
sopimuksen mukaisella kertoimella.

Loma- päivät	Kerroin	Loma- päivät	Kerroin	Loma- päivät	Kerroin
		11	79,2	21	154,4
2	16,0	12	86,4	22	162,4
3	23,5	13	94,0	23	170,0
4	31,0	14	101,6	24	177,6
5	37,8	15	108,8	25	185,2
6	44,5	16	116,0	26	192,8
7	51,1	17	123,6	27	200,0
8	57,6	18	131,2	28	207,2
9	64,8	19	138,8	29	214,8
10	72,0	20	146,4	30	222,4

Jos lomapäivien määrä on yli 30, kerrointa korotetaan 7,2:lla lomapäi-
vää kohden.

Lomapalkka jaetaan lopuksi kesäloma-ajan ja talviloma-ajan palkaksi.

Esimerkki

Vertin työsuhde on alkanut 1.10. Vertin työajan palkka on loman-
määräytymisvuodelta 15 000 euroa. Työtunteja hänellä on ollut
1000. Vertin keskituntipalkka on:

$$\frac{15\,000}{1\,000} = 15$$

Vertti on ansainnut lomaa 12 päivää, joten taulukon mukainen
kerroin on 86,4 ja lomapalkka
 $86,4 \times 15 = 1\,296$ euroa.

Tuntipalkkaisen lomapalkka (35 tunnin sääntö)

Jos tuntipalkkainen työntekijä ansaitsee lomaa 35 tunnin säännön perusteella, lomapalkka lasketaan prosentteina lomanmääräytymisvuoden ansioista. Prosentit riippuvat siitä, miten kauan työsuhde on kestänyt lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä. Vuosilomalain mukaan prosentit ovat:

- 9 %, jos työsuhde on kestänyt alle vuoden
- 11,5 %, jos työsuhde on kestänyt vähintään vuoden.

Esimerkki

Opiskelija Hanne Heinon työsuhde on kestänyt jo useamman vuoden. Lomanmääräytymisvuoden aikana hänellä oli 2 sellaista kuukautta, jolloin työtunteja oli alle 35. Lomanmääräytymisvuonna hän sai palkkaa yhteensä 5 200 euroa.

Hannelle kertyi lomaa $10 \times 2,5 \text{ pv} = 25$ päivää.

Lomapalkkaa hän sai 11,5 prosenttia 5 200 eurosta eli 598 euroa.

Työehtosopimuksissa on voitu sopia myös paremmista ehdoista kuin vuosilomalaissa. Esimerkiksi kaupan alalla prosentit ovat 10 ja 12,5.

Lomakorvaus

Lomakorvaus tarkoittaa loman korvaamista rahana joko työsuhteen aikana tai työsuhteen päättyessä.

Jos työntekijällä on loman sijasta oikeus vapaaseen, hänelle ei makseta lomapalkkaa vaan lomakorvaus. Se lasketaan samalla tavalla kuin prosenttimääräinen lomapalkka. Alle vuoden kestäneissä työsuhteissa se on 9 prosenttia ja yli vuoden kestäneissä 11,5 prosenttia lomanmääräytymisvuoden ansioista.

Vapaata kertyy työsuhteen voimassaoloaikana 2 päivää lomanmääräytymiskuukautta kohden.

Esimerkki

Onni Oras on ollut viikonloppuapulaisena 15–20 tuntia kuukaudessa kesäkuun alusta lähtien. Maaliskuun loppuun mennessä hän on ansainnut yhteensä 1 800 euroa.

Onni on ansainnut vapaata 10 kuukaudelta 2 pv/kk eli 20 päivää. Lomakorvaus on 9 prosenttia 1 800 eurosta eli 162 euroa.

Jos työntekijä käyttää oikeuttaan vapaaseen, lomakorvaus on maksettava hänelle ennen vapaan alkua. Muussa tapauksessa se on maksettava kesälomakauden loppuun mennessä. Työsuhteen päättyessä työntekijälle on maksettava se lomakorvaus, jota hän ei ole vielä saanut.

Kun työsuhde päättyy, työntekijälle voidaan maksaa lomakorvausta niiltä lomapäiviltä, joita hän ei ole pitänyt. Jos työsuhteen ensimmäinen ja viimeinen kuukausi eivät ole täysiä lomanmääräytymiskuukausia, ne voidaan yhdistää lyhyissä työsuhteissa, joissa työntekijä ei ole kertaakaan saanut lomaa tai lomakorvausta. Jos työpäiviä on yhteensä vähintään 14 tai työtunteja vähintään 35, noilta kuukausilta kertyy työntekijälle lomaa.

Esimerkki

Opiskelija oli kesätöissä 23.6.–15.8. Kesäkuussa oli 6 työpäivää ja elokuussa 11 työpäivää. Ne yhdistämällä opiskelijalle kertyi 2 lomapäivää sekä heinäkuulta toiset 2 lomapäivää. Työsuhteen päättyessä loma korvataan hänelle rahana, koska hän ei ole pitänyt lomaa. Lomakorvaus lasketaan samoin kuin lomapalkka.

Lomarah

Lomarah ei ole lakisääteinen. Monissa työehtosopimuksissa on kuitenkin sovittu erillisen lomarahan maksamisesta. Useimmiten se on 50 % lomapalkasta. Työehtosopimuksessa sovitaan myös siitä, milloin lomarah maksetaan. Useimmiten se maksetaan joko kokonaan tai osittain ennen loman alkamista. Joidenkin työehtosopimusten mukaan lomarah

maksetaan vain, jos työntekijä palaa töihin välittömästi loman jälkeen (lomaltapaluuuraha).

Kausilaskennassa lomarahan ennakonpidätys lasketaan perusprosentin mukaan. Jos ennakonpidätys lasketaan kumulatiivisesti, se lasketaan lomarahasta kuten muustakin palkasta. Lomarahan takia palkkakauden tuloraja usein ylittyy, jolloin ennakonpidätyksessä joudutaan käyttämään myös lisäprosenttia. Ennakonpidätys kuitenkin tasoittuu seuraavina kuukausina, koska kumulatiivisessa laskennassa otetaan huomioon myös aikaisemmat palkat ja ennakonpidätykset.

Ennakonpidätystä laskettaessa on lisäksi otettava huomioon veropäivät. Jos lomakausi poikkeaa normaalista palkanmaksukaudesta, ennakonpidätyksessä on käytettävä veropäivinä lomakauden veropäiviä.

Työnantaja on velvollinen antamaan työntekijälle lomapalkasta laskelman, josta työntekijä näkee, miten hänen lomapalkkansa on muodostunut.

Tiesitkö?

Osa ammattiliitoista on sopinut, että lomarahan voi myös vaihtaa vapaaksi. Työntekijällä ei ole oikeutta yksin tehdä tätä päätöstä, vaan siitä on sovittava erikseen työnantajan kanssa.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Pääsiäislauantai lasketaan lomapäiväksi, koska se on arkipäivänä.		
2. Jos työntekijän työsuhde on kestänyt vuoden, hän ansaitsee lomaa 2 pv/kk.		
3. Arkipyhä on kirkollinen juhlapäivä, joka ei ole sunnuntaina.		
4. Tyyne on ollut sairauslomalla helmi- ja maaliskuun. Tuoltakin ajalta hänelle kertyy vuosilomaa.		
5. Jos kesäloma on vain 16 päivää, sitä ei saa jakaa useampaan osaan ilman työntekijän suostumusta.		
6. Työntekijä voi säästää talvilomasta puolet säästövapaana.		
7. Ylitöiden korotusosia ei oteta mukaan, kun lasketaan lomapalkkaa.		
8. Työntekijä oli koko kesälomansa USA:ssa eikä täten voinut käyttää luontoisetuautoaan. Työnantajan on maksettava autoedun raha-arvo työntekijälle.		
9. Talvilomapalkka on maksettava vuosilomalain mukaan ennen loman alkua.		
10. Lomarahasta käytetään myös nimitystä lomakorvaus.		

Harjoitustehtäviä

Alla on osa Viivin, Annan ja Viktorin työsopimuksista.

Sopijapuolet	TYÖSOPIMUS				
	Työnantaja (nimi, osoite ja puhelinnumero) Saarnion isännöinti Oy, Kuusitie 7, 00700 Helsinki				
	09 - 765 4321				
	Työntekijän sukunimi ja etunimet Lahtinen, Viivi Marianne		Henkilötunnus 161081-4321		
	Osoite Suopursuntie 24		Postinumero ja -toimipaikka 00810 Helsinki		
	Puhelin 040-543 210		Pankkiyhteys FI33 1096 3000 3232 43		
Työsopimuksen kesto	Työsuhde alkaa (pvm)	Työsuhde on voimassa toistaiseksi ☒ määräajan ☐	mihin saakka (pvm)		☐ määräajan ☐ kunnes
	1.11.2015 Arvioitu kesto				
Palkka ja palkanmaksu-kausi	Palkka työsuhteen alkaessa: Rahapalkka		Muu palkka ja sen määräytymisperuste		
	12 euroa/tunti Palkanmaksukausi Kahden viikon välein alkaen 1.11.2015				
Työaika ja vuosiloma	Työaika Tiistaista torstaihin 5 tuntia/pv				

Sopijapuolet	TYÖSOPIMUS				
	Työnantaja (nimi, osoite ja puhelinnumero) Saarnion isännöinti Oy, Kuusitie 7, 00700 Helsinki				
	09 - 765 4321				
	Työntekijän sukunimi ja etunimet Nurminen, Anna Orvokki		Henkilötunnus 121167-2233		
	Osoite Hattulantie 2		Postinumero ja -toimipaikka 00550 Helsinki		
	Puhelin 040-345 678		Pankkiyhteys FI36 2290 1800 1659 32		
Työsopimuksen kesto	Työsuhde alkaa (pvm)	Työsuhde on voimassa toistaiseksi ☒ määräajan ☐	mihin saakka (pvm)		☐ määräajan ☐ kunnes
	15.7.2012 Arvioitu kesto				
Palkka ja palkanmaksu-kausi	Palkka työsuhteen alkaessa: Rahapalkka		Muu palkka ja sen määräytymisperuste		
	12 euroa/tunti Palkanmaksukausi Kahden viikon välein alkaen 15.7.2012				
Työaika ja vuosiloma	Työaika Maanantaista torstaihin 4 tuntia/pv				

Sopijapuolet	TYÖSOPIMUS			
	Työnantaja (nimi, osoite ja puhelinnumero) Saarnion isännöinti Oy, Kuusitie 7, 00700 Helsinki			
	09 - 765 4321			
	Työntekijän sukunimi ja etunimet Viheriäkoski, Viktor Aleksanteri		Henkilötunnus 030774-7865	
	Osoite Kuhankeittäjäntie 2 B		Postinumero ja -toimipaikka 00700 Helsinki	
	Puhelin 040-676 598		Pankkiyhteys FI87 1279 3000 3045 87	
Työsopimuksen kestoaika	Työsuhde alkaa (pvm) 1.6.2013	Työsuhde on voimassa toistaiseksi ☒ määräajan ☐	mihin saakka (pvm) _____	
	Arvioitu kesto _____			
Palkka ja palkanmaksu-kausi	Palkka työsuhteen alkaessa: Rahapalkka		Muu palkka ja sen määräytymisperuste	
	12 euroa/tunti			
Työaika ja vuosiloma	Palkanmaksukausi Kahden viikon välein alkaen 1.6.2013			
	Työaika Lauantaisin 5 tuntia			

a) Kumman säännön, 14 päivän vai 35 tunnin perusteella, he ansaitsevat vuosilomaa? Perustele vastauksesi.

Viivi: _____

Anna: _____

Viktor: _____

b) Laske, montako päivää Viivi, Anna ja Viktor saavat vuosilomaa vuonna 2016. Viivi on ollut helmikuussa lomamatkalla 2½ viikkoa ja Anna sairaslomalla marraskuun puolesta välistä joulukuun loppuun.

Viivi: _____

Anna: _____

Viktor: _____

Laske työntekijän vuosilomapäivät ja katso kirjan lopusta kalenterista loman päättymispäivä.

- c) Työsuhde on alkanut 1.2. Ensimmäinen kesäloma alkaa 18.6.

3

Työntekijän kuukausipalkka on 2 600 euroa. Hän on ansainnut lomaa 22 päivää ja pitää koko lomansa heinäkuussa. Loma alkaa 1.7. Loma-ajan palkka maksetaan hänelle ennen loman alkua, heinäkuun palkka kuukauden viimeisenä päivänä. Laske lomapalkka sekä heinäkuun työajan palkka.

4

Leena Savon rahapalkka on 2 400 euroa ja asuntoedun raha-arvo 500 euroa. Leenan työsuhde on alkanut heinäkuun alussa edellisenä vuonna. Lomapalkan laskemisessa käytetään alan työehtosopimuksen mukaista vakiojakajaa, joka on 25. Leena aloittaa lomansa heinäkuun toisella viikolla. Lomapalkan hän saa ennen loman alkamista ja tasauksen heinäkuun lopussa. Laske loma-ajan palkka ja tasaus.

5

Tuntipalkkainen työntekijä on ansainnut vuosilomaa 11 kuukaudelta 2,5 pv/kk. Lomanmääräytymisvuotta koskevat tiedot ovat:

- palkka säännölliseltä työajalta oli 21 120 euroa
- työpäiviä oli 220
- vuorokautisia ylityötunteja oli 40, niiden peruspalkka oli 480 euroa.

a) Laske vuosilomapalkka.

Loma-päivät	Kerroin	Loma-päivät	Kerroin	Loma-päivät	Kerroin
		11	9,9	21	19,3
2	1,8	12	10,8	22	20,3
3	2,7	13	11,8	23	21,3
4	3,6	14	12,7	24	22,2
5	4,5	15	13,6	25	23,2
6	5,4	16	14,5	26	24,1
7	6,3	17	15,5	27	25,0
8	7,2	18	16,4	28	25,9
9	8,1	19	17,4	29	26,9
10	9,0	20	18,3	30	27,8

b) Jaa vuosilomapalkka kesä- ja talvilomapalkaksi.

Esko on Vartti Oy:n tuntipalkkainen työntekijä. Hänen työsuhteensa on alkanut 1.8. Päivittäinen säännöllinen työaika on 8 tuntia. Eskon tuntipalkka on 15 euroa.

a) Laske lomanmääräytymisvuoden työssäoloajan palkka alla olevaan taulukkoon.

Kuukausi	Työpäivien lukumäärä	Ylityötunnit	Säännöllisen työajan palkka	Ylityön peruspalkka
Elokuu	23			
Syyskuu	21			
Lokakuu	22			
Marraskuu	10			
Joulukuu	18	11		
Tammikuu	21	9		
Helmikuu	20	4		
Maaliskuu	22			
Yhteensä				

b) Laske lomanmääräytymisvuoden keskimääräinen päiväpalkka.

c) Laske, montako lomapäivää Esko on ansainnut lomanmääräytymisvuoden aikana. Marraskuussa Esko on ottanut osan kuukautta vapaata perheasioiden vuoksi.

d) Laske Eskon lomapalkka.

Taneli Vasaman tuntipalkka on 13 euroa. Palkka- ja työaikatiedot lomanmääräytymisvuodelta ovat:

	Työtunnit	Palkka
Huhtikuu	50	650
Toukokuu	30	390
Kesäkuu	42	546
Heinäkuu	23	299
Elokuu	61	793
Syyskuu	13	169
Lokakuu	12	156
Marraskuu	44	572
Joulukuu	48	624
Tammikuu	25	325
Helmikuu	38	494
Maaliskuu	38	494
Yhteensä		5 512

Tanelin työsuhde on alkanut 20.4. viime keväänä.

- a) Laske lomapäivien määrä. Työsopimuksen mukaan käytetään 35 tunnin sääntöä.
- b) Laske lomapalkka.
- c) Taneli pitää loman yhtäjaksoisesti. Loma alkaa 15.6. Milloin Taneli palaa lomalta töihin?

Siirin työsuhde on alkanut 1.10. Työsopimuksen mukaan hän on työssä yhtenä päivänä viikossa 4–5 tuntia. Laske lomakorvaus. Siiri on ansainnut 1.10.–31.3. välisenä aikana 2 100 euroa.

Santeri on ollut Firma Oy:n palveluksessa 5 vuotta. Marraskuussa hän vaihtaa työpaikkaa. Viimeinen työpäivä Firma Oy:ssä on 31.10. Santeerin kuukausipalkka on 2 600 euroa. Hän on jo pitänyt edellisen vuoden vuosilomansa.

Työehtosopimuksen mukaan vakiojakaja lomapalkan laskemisessa on 25, lomarahaa on 50 % lomapalkasta. Laske, paljonko Santerille maksetaan 31.10. Hänen perusprosenttinsa on 23 ja lisäprosentti 38. Tuloraja perusprosentille on 2 580 euroa/kk.

10

Ville on ollut Puntti Oy:n palveluksessa viisi vuotta. Hän pitää koko 24 päivän kesälomansa heinäkuussa. Puntti Oy:n palkanmaksupäivä on kuukauden viimeinen päivä. Heinäkuun palkan yhteydessä maksetaan myös lomapalkka sekä 50 %:n lomaraha vuoden kaikilta lomapäiviltä, myös talvilomalta. Työehtosopimuksen mukainen vakiojakaja lomapalkan laskemisessa on 25. Villen kuukausipalkka on 2 400 euroa.

- a) Laske, paljonko Villelle maksetaan 31.7. Villen perusprosentti on 23 ja lisäprosentti 38. Tuloraja perusprosentille on 2 517 euroa.
- b) Ville eroaa Puntti Oy:n palveluksesta 10.8. Hän saa elokuulta palkkaa 8 työpäivältä. Elokuussa työpäiviä oli 24. Laske:
- työajan palkka
 - lomakorvaus pitämättä olevalta talvilomalta
 - lomanmääräytymisvuoden lomakorvaus
 - Villen tilille 10.8. maksettu rahamäärä, kun päivän tuloraja on 83 euroa.

1

Roosa Virta on ollut kirjanpitäjänä Tase Oy:ssä 1.8. lähtien. Hänen kuukausipalkkansa on 1 900 euroa. Ensimmäisen kesälomansa hän aloittaa heinäkuun 1. päivänä. Lomapalkka maksetaan hänelle loman alkaessa.

- a) Laske lomapalkka. Päiväpalkan laskemisessa Tase Oy:ssä käytetään taloushallintoalan työehtosopimuksen mukaista vakiojakajaa, jonka löydät osoitteesta www.taloushallinnonammattilaiset.fi.
- b) Laske, paljonko Roosalle maksetaan seuraavana palkanmaksupäivänä 31.7.

2

Kuinka pitkiä ovat:

- äitiysvapaa
- isyysvapaa
- vanhempainvapaa?

3

Milloin työntekijän täytyy tehdä ilmoitus työnantajalle äitiys- tai isyysvapaalle jäämisestään?

Tämän luvun aiheena on palkkakortin, palkkalistan ja palkkasuoritusten yhdistelmän laatiminen. Myös palkkoihin liittyvät ilmoitukset sekä kirjanpitoon tehtävät kirjaukset käsitellään tässä luvussa.

Kirjanpitovelvollisen työnantajan on ennakoperintälain mukaan pidettävä myös palkkakirjanpitoa. Muilla työnantajilla, esimerkiksi kotitalouksilla, on muistiinpanovelvollisuus.

Palkkakirjanpitoon kuuluu:

- palkkakortti liitteineen
- palkkalista
- palkkasuoritusten yhdistelmä.

Palkkakortti

Jokaisesta työntekijästä pitää olla palkkakortti, vaikka työsuhde kestäisi vain päivän. Palkkakorttiin merkitään perustietoina ainakin työntekijän henkilötiedot (nimi, henkilötunnus, osoite ja kotikunta) sekä ennakonpidätystiedot. Palkkakaussittain merkitään jakson alkamis- ja päättymispäivä, palkka, palkasta vähennetyt erät, kustannusten korvaukset sekä työntekijälle rahana maksettu määrä. Palkkakortista pitää näkyä myös kalenterivuoden kokonaissummat.

Luontoiseduista on palkkakorttiin tai sen liitteeseen merkittävä, mikä luontoisetu on kyseessä ja miten sen raha-arvo on saatu. Myös kustannusten korvausten, esimerkiksi päivärahojen ja kilometrikorvausten, määrä ja peruste on käytävä ilmi joko palkkakortista tai sen liitteestä.

Esimerkki

Eetu Ahon palkkakortti ja sen liitteenä oleva selvitys luontois-
edusta:

Putiikki Oy		Palkkakortti	
KK-palkat		1.1.20XX-31.1.20XX	
Aho Eetu			
Vironkatu 7 A 3			
00510 Helsinki		Rahapalkka	2 610,00
Verotuskunta	Helsinki	Luontoisedut	690,00
Henkilötunnus	131187-531H	Enn.pid.al.palkka	3 300,00
Työsk.alkupvm	1.6.2008	Ennakonpidätys	792,00
Ammatti	Myyjä	TyEL-vähennys	188,10
Perus-%	Lisä-%	Tyött.vak.väh.	37,95
24	40	Rahasuoritus	1 591,95
Tuloraja/kk	Tuloraja/v		
3 047,96	40 900,00		
 Palkkalaji Selitys		Määrä	Summa
1500	Kuukausipalkka	1,00	2 610,00
5010	Autoetu	1,00	690,00
2941	Ennakonpidätys/kk	1,00	792,00
8240	TyEL-vähenneys	5,70	188,10
8245	Työttömyysvakuutusvähennys	1,15	37,95
Aho Eetu			
Luontoisetu	Vapaa autoetu		
Auton hankintavuosi	2016		
Merkki ja rekisterinumero	Volkswagen Passat NBS 554		
Auton uushankintahinta	30 000,00		
Autoedun raha-arvo	690,00		

Verokortti säilytetään palkkakortin liitteenä. Palkkakortit on säilytettä-
vä 50 vuotta.

Palkkalista

Säännölliaeati palkkoja makaavan työnantajan on laadittava palkkaliata. Se on kooate aamana päivänä makaetuiata palkoiata. Tiedot merkitään aekä työntekijöittäin että yhteiaaummana. Palkkaliatat on aäilytettävä 10 vuotta.

Esimerkki

Putiikki Oy		Palkkalista	
2000 KK-palkat		1.1.20XX-31.1.20XX	Maksupvm 31.1.20XX
1 Aho Eetu			
RAHAPALKKA	2 610,00	1500 Kuukausipalkka	2 610,00
LUONTOISETU	690,00	3100 Autoetu	690,00
ENNAKONPIDÄTYS	792,00	8010 Ennakonpidätys	792,00
TyEL-VÄHENNYS	188,10	8240 TyEL-vähennys	188,10
TYÖTTÖMYYSVAK.	37,95	8245 Työttöm.vak.väh.	37,95
VEROTETTAVA TULO	3 300,00		
RAHASUORITUS	1 591,95		
2 Into Antti			
RAHAPALKKA	2 400,00	1500 Kuukausipalkka	2 400,00
ENNAKONPIDÄTYS	528,00	8010 Ennakonpidätys	528,00
TyEL-VÄHENNYS	136,80	8240 TyEL-vähennys	136,80
TYÖTTÖMYYSV.	27,60	8245 Tyött.vak.väh.	27,60
VEROTETTAVA TULO	2 400,00		
RAHASUORITUS	1 707,60		
3 Vasa Emmi			
RAHAPALKKA	2 500,00	1500 Kuukausipalkka	2 500,00
ENNAKONPIDÄTYS	550,00	8010 Ennakonpid. kum.	550,00
TyEL-VÄHENNYS	142,50	8240 TyEL-vähennys	142,50
TYÖTTÖMYYSV.	28,75	8245 Tyött.vak.väh.	28,75
VEROTETTAVA TULO	2 500,00		
RAHASUORITUS	1 778,75		
YHTEENSÄ			
RAHAPALKKA	7 510,00		
LUONTOISETU	690,00		
ENNAKONPIDÄTYS	1 870,00		
TyEL-VÄHENNYS	467,40		
TYÖTTÖM.VAK.VÄH.	94,30		
VEROTETTAVA TULO	8 200,00		
RAHASUORITUS	5 078,30		

Palkkasuoritusten yhdistelmä

Palkkalistojen ja muiden työstä maksettavien korvausten perusteella laaditaan kuukausittain palkkasuoritusten yhdistelmä. Siihen kootaan tiedot kalenterikuukauden palkoista, ennakonpidätyksistä sekä sosiaaliturvamaksuista. Yhdistelmästä työnantaja saa tiedot ennakonpidätysten ja sosiaaliturvamaksujen maksamista sekä kausiveroilmoituksen laatimista varten.

Jos palkanmaksuja on kalenterikuukaudessa useita, yhdistelmään kootaan tiedot jokaisesta palkkalistasta. Palkkalistat onkin hyvä numeroida, jotta kuukauden jokaisen palkkalistan tiedot tulevat merkityksi.

Esimerkki

Putiikki Oy on maksanut tammikuussa palkkojen lisäksi kokouspalkkiota yrityksen ulkopuoliselle henkilölle. Ennakonpidätys on siitä 40 euroa.

Putiikki Oy		Palkkasuoritusten yhdistelmä 1.1.-31.1.20XX		
	Sotu-maksun alaiset palkat	Muut suoritukset	Ennakon- pidätys	Sotumaksu
Palkkalista	8 200,00		1 870,00	173,84
Tosite 160		100,00	40,00	
Yhteensä	8 200,00	100,00	1 910,00	173,84

Palkkasuoritusten yhdistelmän säilytysaika on sama 10 vuotta kuin palkkalistankin.

Työnantajan on annettava Verohallinnolle vuosi-ilmoitus kalenterivuoden aikana maksetuista palkoista, ennakonpidätyksistä ja kustannusten korvauksista työntekijöittäin. Ilmoitus annetaan tammikuun loppuun mennessä.

Työntekijälle työnantajan on annettava palkkatosite koko vuoden palkoista seuraavan vuoden tammikuun 15. päivään mennessä. Työsuhteen päättyessä palkkatosite on annettava välittömästi, jos työntekijä sitä vaatii. Jos tiedot ovat vuoden viimeisessä palkkalaskelmassa, palkkatositetta ei tarvitse antaa.

Kirjanpito kirjaukset

Palkanmaksu

Manuaalisessa kirjanpidossa palkat kirjataan kirjanpitoon palkkalistan loppusummien perusteella. Atk-palkanlaskennassa palkkakirjaukset voidaan siirtää sähköisesti palkanlaskennasta kirjanpitoon tai tallentaa käsin palkanlaskennasta tulostetun kirjausyhteenvedon perusteella.

Esimerkki
Alla on Putiikki Oy:n kirjausyhteenvedo tammikuulta.

PALKKAKIRJANPITO		KIRJAUSYHTEENVETO	
Putiikki Oy		31.01.20XX	
Tili	Debet	Kredit	
1500 Rahapalkka	7 510,00		
2941 Ennakonpidätysvelka		1 870,00	
5010 Autoetu	690,00		
5019 Luontoisedun vasta-arvo		690,00	
5230 TyEL-vähennys		467,40	
5231 Työttömyysvakuutusvähennys		94,30	
1910 Pankkitili		5 078,30	
	Yhteensä	8 200,00	8 200,00

Rahapalkka ja autoedun raha-arvo on kirjattu debet-puolelle. Rahapalkka on yritykselle menoa, luontoisedun raha-arvo ei. Yritys ei sitä maksa, vaan se maksaa esimerkiksi auton polttoaineet ja huollon asunnon vuokran, lounassetelit ja matkapuhelinlaskut. Luontoisedun kirjaaminen ei kuitenkaan saa vaikuttaa yrityksen tulokseen. Tästä syystä se on kirjattu menon vähennykseksi Luontoisedun vasta-arvotilin kredit-puolelle. Luontoisedun raha-arvo voidaan jättää kokonaan kirjaamatta, mutta kirjaaminen helpottaa esimerkiksi sosiaalimenojen tarkistamista.

Ennakonpidätys kirjataan velaksi valtiolle Ennakonpidätysvelkatilin kredit-puolelle.

Työntekijöiden osuudet TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksuista on kirjattu tilien kredit-puolelle menon vähennykseksi. Kun työnantaja joko ennakoon tai jälkikäteen maksaa vakuutusyhtiölle oman ja työntekijöiden osuudet vakuutusmaksuista, kirjataan maksu TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksujen debet-puolelle. Näin kirjanpitoon jää debet- ja kredit-puolten erotukseksi vain työnantajan osuus.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu ilmoitetaan ja maksetaan kalenterikuukauden kaikista palkoista yhdellä kertaa Verohallinnolle seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. Kirjanpitoon se kuitenkin kirjataan palkanmaksukuukauden lopussa. Kirjaus tehdään sosiaaliturvamaksutilin debet-puolelle ja sosiaaliturvamuvelkatilin kredit-puolelle.

Sosiaalivakuutusmaksut

Vakuutusmaksut kirjataan menoiksi TyEL-, työttömyys-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutustileille. Työntekijöiden osuudet kirjataan TyEL- ja työttömyysvakuutusten tileille. Tilinpäätöksessä lasketaan lopulliset vakuutusmaksut toteutuneiden palkkojen perusteella. Tulossa oleva lisämaksu kirjataan vakuutusmenojen lisäykseksi ja siirtovelkoihin. Liikaa maksetut vakuutusmaksut kirjataan vakuutusmenojen vähennykseksi ja siirtosaamisiin.

Monet yritykset laskevat ja kirjaavat vakuutusmaksut jokaisen palkanmaksun yhteydessä. Näin vakuutusmaksut ovat kirjanpidossa oikean suuruusina jo tilikauden aikana.

Esimerkki

Putiikki Oy on maksanut vuoden aikana palkkoja 100 000 euroa. TyEL-maksut ovat perustuneet 90 000 euron palkka-arvioon. (Esimerkissä on vain TyEL-maksut, työttömyysvakuutusmaksujen käsittely on samanlainen.)

	TyEL-maksu
Maksettava	24 000
Maksettu	– 21 600
Lisämaksu	<u>2 400</u>

Lisämaksu kirjataan TyEL-maksutilin debet-puolelle ja siirtovelkatilin kredit-puolelle. Kirjauksen jälkeen TyEL-maksut ovat oikean suuruisina kirjanpidossa. TyEL-vähennysten tilin kredit-puolelle on kirjattu työntekijöiden maksuosuus 5 700 euroa. Se on vähennetty palkasta kunkin palkanmaksun yhteydessä.

TyEL-maksujen ja TyEL-vähennysten erotus on työnantajan maksuosuus.

Maksut yhteensä	24 000	24,0 %
Työntekijän osuus	– 5 700	5,7 %
Työnantajan osuus	<u>18 300</u>	18,3 %

Atk-kirjanpidossa ohjelma hoitaa vähentämisen. Manuaalisessa kirjanpidossa TyEL-pidätykset päätetään tilinpäätöksessä TyEL-maksutilin kredit-puolelle menonvähennykseksi.

Tuloslaskelmassa TyEL-maksut esitetään eläkekuluissa, työttömyys-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut sekä sosiaaliturvamaksu muissa henkilösivukuluissa.

Tiesitkö?

Työnantajan on säilytettävä työsuhteen perustietoja 50 vuotta, jotta työnantaja voi tarvittaessa antaa todistuksen aiemmasta työsuhteesta. Myös eläkkeiden laskentaan vaikuttavia tietoja on säilytettävä 50 vuotta.

Tiesitkö?

Työnantajan on aina varmistettava, että ulkomaalaisella työntekijällä on työntekijän oleskelulupa tai ettei sitä tarvita.

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Kaikkien työnantajien on laadittava palkkalista.		
2. Palkkalistaan merkitään kaikki saman kuukauden aikana maksetut palkat.		
3. Sosiaaliturvamaksu kirjataan kerran kuukaudesta.		
4. Kaikkien työnantajien pitää ilmoittaa ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksu kausiveroilmoituksessa.		
5. Palkkatositetta ei tarvitse antaa, jos vuoden palkkatiedot ovat joulukuun palkkalaskelmassa.		
6. Palkkasuoritusten yhdistelmään merkitään tiedot työntekijöittäin.		
7. Kausiveroilmoitukseen saadaan tiedot palkkasuoritusten yhdistelmästä.		
8. Palkkatosite kalenterivuoden palkoista on annettava tammikuun 15. päivään mennessä.		
9. Asuntoedun raha-arvo kirjataan luontoisetutilin debet-puolelle ja pankkitilin kredit-puolelle.		
10. Työttömyysvakuutuspidätys kirjataan kredit-puolelle.		

Harjoitustehtäviä

1

Opti-Data Oy on Helsingissä toimiva atk-alan yritys. Seuraavilla sivuilla on työntekijöiden palkkakortit, palkkalista helmikuun palkkatietoja varten sekä kalenterit työpäivien laskemista varten.

Täydennä työntekijöiden palkkakortit puuttuvilla tiedoilla ja merkitse niihin tammi- ja helmikuun palkkatiedot. Laadi helmikuun palkkalista.

Ville Huima on ollut helmikuussa atk-alan messuilla Tampereella. Hänelle maksetaan päivärahaa kahdelta päivältä sekä kilometrikorvauksia oman auton käytöstä 420 kilometriltä. Luontoisetuna hänellä on ravintoetu. Villen kuukausipalkka on 2 000 euroa. Ylitöitä Ville on tehnyt 4 tuntia, joista ylityökorvaus on 50 %. Veroprosentit ja tuloraja ovat 22/28/2 550.

Mirja Ahdin työsuhde on alkanut 1.2. Hänen kuukausipalkkansa on 2 000 euroa. Ennakonpidätys toimitetaan B-vaihtoehdon mukaan. Verokortin perusprosentti on 20 ja lisäprosentti 38. Tuloraja ajalle 1.2.–31.12. on 24 200 euroa. Ay-jäsenmaksu on 1,2 %.

Kalle Kasvio sai helmikuun alusta lähtien 2 200 euron rahapalkkansa lisäksi vapaan autoedun. Auton käyttöönottovuosi on 2012. Maahan-tuojan antama käyttöönottokuukauden suositushinta on 24 000 euroa. Kallen veroprosentit ja tuloraja ovat 24/40/2 800.

Tammikuu

Vk	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su
1				1	2	3	4
2	5	6	7	8	9	10	11
3	12	13	14	15	16	17	18
4	19	20	21	22	23	24	25
5	26	27	28	29	30	31	

Helmikuu

Vk	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su
5							1
6	2	3	4	5	6	7	8
7	9	10	11	12	13	14	15
8	16	17	18	19	20	21	22
9	23	24	25	26	27	28	

Palkkakortti

Vuosi 20xx

Suku- ja etunimet		Huima, Ville		Henkilötunnus 120979-2324		Ammatti		Toimitusjohtaja		
Osoite		Peipohjankatu 25, 00210 Helsinki		Verotuskunta Helsinki		Palv. alk. pvm 15.8.2005		Palv. päätt. pvm		
Kuukausipalkka				Perusprosentti _____ Tuloraja perusprosentille _____ Lisäprosentti _____ Verokortin vuosituloraja _____ ☐ A Ennakonpidätys palkkakauden tulorajan mukaan ☐ B Ennakonpidätys yhden tulorajan mukaan						
Kuukausipalkan jakaja										
Ravintoetu/autoetu										
Päiväys: mistä -> mihin	Kuukausi- palkka	Yhtyy	Raha- palkka	Luontois- edut	Kokonais- palkka	Vähennykset		Kustannusten korvaukset		Maksettava rahamäärä
						Ennakon- pidätys	TyEL- pidätys	Työttömyys- vak.pidätys	Ay- jäsenm.	
Pv/kk										

Palkkakortti

Vuosi 20xx

Suku- ja etunimet		Ahti, Mirja		Henkilötunnus 201273-116N		Ammatti Kirjanpitäjä			
Osoite		Itäinen Rantatie 17, 00710 Helsinki		Verotuskunta Helsinki		Palv. alk. pvm 1.6.1999 Palv. päät. pvm			
Kuukausipalkka				Perusprosentti _____ Tuloraja perusprosentille _____ Lisäprosentti _____ Verokortin vuosituloraja _____ ☐ A Ennakonpidätys palkkakauden tulorajan mukaan ☐ B Ennakonpidätys yhden tulorajan mukaan					
Kuukausipalkan jakaja									
Ravintoetu/autoetu									
Päiväys: mistä -> mihin	Kuukausipalkka	Ylityö	Rahapalkka	Luontoisedut	Kokonaispalkka	Vähennykset		Kustannusten korvaukset	Maksettava rahamäärä
Pvkk						Ennakonpidätys	TyEL-pidätys	Työtömyysvak-pidätys	Ay-jäsenm.

Palkkakortti

Vuosi 20xx

Suku- ja etunimet		Kasvio, Kalle		Henkilötunnus 030282-5116		Ammatti Suunnittelija			
Osoite		Kotkankatu 10 A 11, 00510 Helsinki		Verotuskunta Helsinki		Palv. alk. pvm 1.10.2008		Palv. päätt. pvm	
Kuukausipalkka				Perusprosentti _____ Tuloraja perusprosentille _____ Lisäprosentti _____ Verokortin vuosituloraja _____ A ☐ Ennakonpidätys palkkakauden tulorajan mukaan B ☐ Ennakonpidätys yhden tulorajan mukaan					
Kuukausipalkan jakaja									
Ravintoetu/autoetu									
Päiväys: mistä -> mihin	Kuukausi- palkka	Yhtyy	Raha- palkka	Luontois- edut	Kokonais- palkka	Vähennykset			Maksettava rahamäärä
						Ennakon- pidätys	TyEL- pidätys	Työtömyys- vak.pidätys	
								Ay- jäsenm.	

Palkkalista

Palkansaaja	Kuukausi- palkka	Ylityö	Raha- palkka	Luontois- edut	Kokonais- palkka	Ennakon- pidätys	TyEL- pidätys	Työttömyys- vakuutus- pidätys	Ay-jäsen- maksu	Kustannusten korvaukset	Maksettava rahamäärä
Yhteensä											

Alla on Trekki Oy:n palkkalistat huhtikuulta.

Trekki Oy	Palkkalista 1.	1.–15.4.20XX	Maksupäivä 15.4.20XX		
Nimi	Palkka	Ennakon-pidätys	TyEL-pidätys	Työttöm.vak.-pidätys	Maksettu rahamäärä
Lilja Laakso	1 600	400	91,20	18,40	1 090,40
Antti Väre	1 400	322	79,80	16,10	982,10
Joel Haapa	1 800	440	102,60	20,70	1 236,70
	4 800	1 162	273,60	55,20	3 309,20

Trekki Oy	Palkkalista 2.	16.–30.4.20XX	Maksupäivä 30.4.20XX		
Nimi	Palkka	Ennakon-pidätys	TyEL-pidätys	Työttöm.vak.-pidätys	Maksettu rahamäärä
Lilja Laakso	1 700	425	96,90	19,55	1 158,55
Antti Väre	1 400	322	79,80	16,10	982,10
Joel Haapa	1 800	440	102,60	20,90	1 236,50
	4 900	1 187	279,30	56,35	3 377,15

Lisäksi on maksettu tositteiden 87 ja 99 mukaiset palkkiot:

Timo Solmu:

Luentopalkkio

400,00

Ennakonpidätys 40 %

– 160,00

Maksettu

240,00

Virpi Nurmi:

Tilintarkastus

180,00

a) Laadi palkkasuoritusten yhdistelmä.

b) Täytä alla oleva kausiveroilmoitus työnantajasuoritusten osalta. Voit myös täyttää sen osoitteessa www.vero.fi.

Lomake palautetaan osoitteeseen:
VEROHALLINTO
Kausiveroilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 5000
00053 VERO

KAUSIVEROILMOITUS **K**

Jos korjaatte aiemmin ilmoitettuja tietoja, ilmoittakaa vain muutosten määrät.
Kausiveroilmoitukseen ei saa liittää mitään liitteitä.

Verovelvollisen nimi (arvonlisäverovelvollinen / työnantaja)

019 Y-tunnus tai henkilötunnus

ARVONLISÄVERON TIEDOT

050 Ilmoitusjakso

052 Kohdekausi

053 Vuosi

☐ Kuukausi

☐ Neljännesvuosi

☐ Vuosi

euro

snt

46

Vero kotimaan myynnistä verokannoittain

301 24 % n vero

302 14 % n vero

303 10 % n vero

305 Vero tavarastoista muista EU-maista

306 Vero palveluustoista muista EU-maista

318 Vero rakentamispalvelun ostoista (käännetty verovelvollisuus)

307 Kohdekauden vähennettävä vero

317 Alarajahuojennuksen määrä

308 Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero (-)

309 0-verokannan alainen liikevaihto

311 Tavaroiden myynnit muihin EU-maihin

312 Palveluiden myynnit muihin EU-maihin

313 Tavarastot muista EU-maista

314 Palveluostot muista EU-maista

319 Rakentamispalvelun myynnit (käännetty verovelvollisuus)

320 Rakentamispalvelun ostot (käännetty verovelvollisuus)

Ei alv-toimintaa

054 Kohdekausi -alku

055 Vuosi

056 Kohdekausi -loppu

057 Vuosi

TYÖNANTAJASUORITUSTEN TIEDOT

050 Ilmoitusjakso

052 Kohdekausi

053 Vuosi

☐ Kuukausi

☐ Neljännesvuosi

euro

snt

601 Ennakonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset

602 Toimitettu ennakonpidätys

605 Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset

606 Lähdevero palkoista yms.

609 Sosiaaliturvamaksun alaiset palkat

610 Maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu

Ei palkanmaksua

054 Kohdekausi -alku

055 Vuosi

056 Kohdekausi -loppu

057 Vuosi

Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeutettu täyttää

euro

snt

315 Alarajahuojennukseen oikeuttava liikevaihto

316 Alarajahuojennukseen oikeuttava vero

Alarajahuojennuksen määrä (siirretään kohtaan 317)

Päiväys

Allekirjoitus ja nimen selvennys

042 Puhelin

VEROH 4001/1 1.2016

K

171

3

Yrityksen palkat olivat syyskuussa 13 500 euroa. Kaikilla neljällä työntekijällä on matkapuhelinetu. Ennakonpidätykset ovat 3 100 euroa ja ay-jäsenmaksut 90 euroa. Merkitse kirjaukset tileille.

PALKKAKIRJANPITO	KIRJAUSYHTEENVETO	
Tili	Debet	Kredit
5000 Palkka		
5012 Puhelinetu		
5019 Luontoisedun vasta-arvo		
2941 Ennakonpidätysvelka		
2990 Ay-jäsenmaksuvelka		
5230 TyEL-vähennys		
5231 Työttömyysvakuutusvähennys		
1910 Pankkitili		
6700 Sosiaaliturvamaksu		
2941 Sosiaaliturvamaksuvelka		
Yhteensä		

4

Yritys on maksanut tammikuussa palkkoja 7 400 euroa. Yhdellä työntekijällä on asuntoetu, jonka raha-arvo on 600 euroa. Päivärahoja on maksettu 360 euroa. Ennakonpidätykset ovat 1 700 euroa ja ay-jäsenmaksupidätykset 60 euroa. Täydennä kirjausyhteenvedo.

PALKKAKIRJANPITO	KIRJAUSYHTEENVETO	
Tili	Debet	Kredit
5000 Palkka		
5011 Asuntoetu		
5019 Luontoisedun vasta-arvo		
2941 Ennakonpidätysvelka		
2990 Ay-jäsenmaksuvelka		
5230 TyEL-vähennys		
5231 Työttömyysvakuutusvähennys		
6360 Päivärahat		
1910 Pankkitili		
6700 Sosiaaliturvamaksu		
2941 Sosiaaliturvamaksuvelka		
Yhteensä		

Laadi Vipu-Varisi Oy:n vuosi-ilmoitus Verohallinnolle ja vakuutusyhtiölle. Vipu-Varisi Oy:n Y-tunnus on 3254132-8 ja osoite Tikkurilantie 152, 01530 Vantaa. Henkilö- ja palkkatiedot päättyneeltä vuodelta ovat:

Nimi	Vaara Sandra Emilia		
Osoite	Kielotie 55, 01370 Vantaa		
Henkilötunnus	031180-532H		
Työsuhde alkoi	1.4.2012		
Rahapalkka	33 400,00		
Kokopäiväraha	160,00	4 pv	
Ennakonpidätys	6 825,00		
TyEL-pidätys	1 903,80		
Työttömyysvakuutuspidätys	384,10		
Nimi	Helas Ruben Pontus		
Osoite	Talvikkitie 80, 01350 Vantaa		
Henkilötunnus	111286-741M		
Työsuhde alkoi	1.5.2010		
Rahapalkka	28 400,00		
Autoetu	6 240,00	Vapaa autoetu, ikäryhmä A	
Kokopäiväraha	280,00	7 pv	
Osapäiväraha	57,00	3 pv	
Ennakonpidätys	6 928,80		
TyEL-pidätys	1 974,48		
Työttömyysvakuutuspidätys	398,36		

TYÖNANTAJAN TAI SUORITUKSEN
MAKSAJAN VUOSI-ILMOITUS

☐ Korvaa aikaisemmin annetut tiedot

MAKSAJAKOHTAISET TIEDOT

Maksajan nimi ja osoite		Maksajan Y- tai henkilötunnus		Maksuvuosi	
		Yhteysten henkilön nimi			
631 Maksajakohtaisesti sosiaaliturvamaksun määräästä tehdyt vähennykset yhteensä (kalenterivuoden aikana)		euro	sent	Puhelin	
				613 Kalenterivuoden aikana ei ole maksettu palkkoja	

PALKAN- / SUORITUKSENSAAJAKOHTAISET TIEDOT

10 Suorituslaji	5 Maatunnus suorituslajien SI/SY/IT osalta	12 Korvauksen maksuukausi/ Cross-trade-aika	14 Rahapalkan/Suorituksen määrä ilman luontoisetuja	15 Ennakonpidätys	euro	sent
11 Saajan henkilö- tai Y-tunnus						
13 Saajan nimi						
Saajan osoite						
Autoetu						
20 Verotettavan autoedun määrä	euro	sent	40 Muut verotettavat luontoisedut yhteensä	euro	sent	
21 Työnantajan perimä korvaus	euro	sent	41 Työnantajan perimä korvaus	euro	sent	
22 Kilometrimäärä ajopäiväkirjan mukaan	Muut luontoisedut					
23 Käytetty	24 Vapaa autoetu	25 Auton käyttöetu	42 Asunto	44 Ravinto	46 Ravinnoedusta peritty korvaus vastaa verotusarvoa	
			43 Puhelin	45 Muu etu		
			48 Työsuhdemaksu/palkka lisäetu tai luontoisedusta peritty määrä	euro	sent	
30 Asuntolainan korkoetu			49 Työsuhdemaksu/palkka lisäetu tai luontoisedusta peritty määrä	euro	sent	
			50 Päärahaj ja alenakorvaukset bms. yhteensä	euro	sent	
			51 Kokopäärahaj	53 Ulkomaan päivärahaj	euro	sent
			52 Osapäivärahaj	54 Alenakorvaus yhteensä	euro	sent
			55 Kilometrikorvauksen perusteena olevat kilometrit	56 Verovapaa kilometrikorvaus yhteensä	euro	sent
			56 Verovapaa kilometrikorvaus yhteensä	57 Veronalaiset kustannusten korvaukset	euro	sent
			58 Työnantajan maksamat vakuutusmaksut	59 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	euro	sent
			60 Luottamushenkilömaksut	61 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	euro	sent
			6.5.2004 tai sen jälkeen otetun kollektiivisen lisäeläketurvan maksut	62 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	euro	sent
			80 Työnantajan maksamat vakuutusmaksut	63 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	euro	sent
			81 Palkansaajan suorittamat vakuutusmaksut	64 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	euro	sent
			82 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	65 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke-vakuutuksen maksut	euro	sent

Lomakkeet lähetetään osoitteeseen:
Vuosi-ilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 300
00052 VERO

Käytä vain alkuperäistä lomaketta (ei lomakkeesta otettua kopiota), muutoin lomakkeen lukeminen optisesti ei onnistu.
Maksajan Y-tunnus tai henkilötunnus sekä maksuvuosi on ilmoitettava jokaisella sivulla, jotta lomakkeen optinen luku onnistuu.
Täyttöohjeita: vero.fi/lomakkeet > Vuosi-ilmoituslomakkeet ja täyttöohjeet

VEROH 7801:1 2016

TYÖNANTAJAN TAI SUORITUKSEN
MAKSAJAN VUOSI-ILMOITUS

☐ Korvaa aikaisemmin annetut tiedot

MAKSAJAKOHTAISET TIEDOT

Maksajan nimi ja osoite			Maksajan Y- tai henkilötunnus		Maksuvuosi	
631 Maksajakohtaisesti sosiaaliurvamaksun määrästä tehdyt vähennykset yhteensä (kalenterivuoden aikana)			Yhteyshenkilön nimi		Puhelin	
euro snt						
650 Työnantaja ilmoittaa sijaintimaksajan (esim. Keli) maksamat pakat yhteensä, joista työnantaja maksaa sosiaaliurvamaksun						

PALKAN- / SUORITUKSENSAAJAKOHTAISET TIEDOT

10 Suorituslaji	5 Maastunus suorituslajien 5 / 5Y / 70 osalta	12 Korvauksen maksukuukausi/ Cross-trade-alku	14 Rahapalkan/Suorituksen määrä ilman luontoisetuja	15 Ennakonpidätys	euro snt
11 Saajan henkilö- tai Y-tunnus					
13 Saajan nimi					
Saajan osoite					
16 Työntekijältä perityt eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut yhteensä					
17 Vähennys ennen ennakonpidätystä					
euro snt					
36 Palkkaerät, joita ei voi kuulua sairausvakuutuksen päivärahmaksun perusteeseen					
euro snt					
35 Työsuhteioptio ja osakepalkkio					
euro snt					
60 Luottamushenkilömaksu					
euro snt					
50 - 56 Verovapaat kustannusten korvaukset					
50 Päivärahat ja ateriakorvaukset tms. yhteensä					
euro snt					
51 Kokopäiväraha					
52 Osapäiväraha					
53 Ulkomaan päiväraha					
54 Ateriakorvaus					
55 Kilometrikorvauksen perusteena olevat kilometrit yhteensä					
euro snt					
56 Verovapaa kilometrikorvaus yhteensä					
km					
euro snt					
57 Veronalaiset kustannusten korvaukset					
euro snt					
82 Vapaaehtoisuuden yksilöllisen eläke- vakuutusmaksu					
euro snt					
81 Palkansaajan suorittamat vakuutusmaksut					
euro snt					
80 Työnantajan maksamat vakuutusmaksut					
euro snt					
6.5.2004 tai sen jälkeen otetun kollektiivisen lisäeläketurvan maksut					
euro snt					
23 Ikäryhmä					
24 Vapaa autoetu					
25 Auton käyttöetu					
22 Kilometrimäärä alopäiväkorvauksen mukaan					
42 Asunto					
44 Ravinto					
45 Muu etu					
46 Puhelin					
48 Työsuhteioptio, pakka- kassat, ja työttömyysvakuutus					
euro snt					
49 Työsuhteioptio, pakka- kassat, ja työttömyysvakuutus					
euro snt					
30 Asuntolainan korkoetu					
euro snt					
49 Työsuhteioptio, pakka- kassat, ja työttömyysvakuutus					
euro snt					

Käytä vain alkuperäistä lomaketta (ei lomakkeesta otettua kopiota), muutoin lomakkeen lukeminen optisesti ei onnistu.
Maksajan Y-tunnus tai henkilötunnus sekä maksuvuosi on ilmoitettava jokaisella sivulla, jotta lomakkeen optinen luku onnistuu.
Täyttöohjeita: vero.fi/lomakkeet > Vuosi-ilmoituslomakkeet ja täyttöohjeet

Lomakkeet lähetetään osoitteeseen:
Vuosi-ilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 300
00052 VERO

Vakuutuksenottajan tai -hoitajan nimi ja osoitetiedot

Vakuutuksenottaja (ellei vastaanottaja)

E

E

Pyydämme palauttamaan täytetyn lomakkeen viimeistään		Täytä TyEL-ilmoitus seuraakkosin		Mallimerkit A B C D 1 2 3 4			
Sukunimi		Henkilötunnus					
Etunimet		TyEL-palkka vuodelta		2 0			
TyEL-työsuhteen alkamispäivä pv kk vvv		Vakuutusjakson alkamispäivä (vain siirtotapauksissa) pv kk vvv		TyEL-palkka, euroa			
TyEL-työsuhteen päättymispäivä pv kk vvv		Vakuutusjakson päättymispäivä (vain siirtotapauksissa) pv kk vvv		TyEL-palkka vuodelta			
Palkaton poissaolo alkoi pv kk vvv		Palkaton poissaolo päättyi pv kk vvv		TyEL-palkka, euroa			
Poissaolon syy		☐ Asevelvollisuus ☐ Lomautus		☐ Sairasloma ☐ Opintovapaa		☐ Äitiysloma ☐ Hoitovapaa	
Virkavapaa ☐ Vuorotteluvapaa							
Sukunimi		Henkilötunnus					
Etunimet		TyEL-palkka vuodelta		2 0			
TyEL-työsuhteen alkamispäivä pv kk vvv		Vakuutusjakson alkamispäivä (vain siirtotapauksissa) pv kk vvv		TyEL-palkka, euroa			
TyEL-työsuhteen päättymispäivä pv kk vvv		Vakuutusjakson päättymispäivä (vain siirtotapauksissa) pv kk vvv		TyEL-palkka vuodelta			
Palkaton poissaolo alkoi pv kk vvv		Palkaton poissaolo päättyi pv kk vvv		TyEL-palkka, euroa			
Poissaolon syy		☐ Asevelvollisuus ☐ Lomautus		☐ Sairasloma ☐ Opintovapaa		☐ Äitiysloma ☐ Hoitovapaa	
Virkavapaa ☐ Vuorotteluvapaa							

E

TyEL-ilmoituksen perusteella emme tarkista ennakkopalkkasummaanne.		euroa	
Jos maksun perusteena oleva vuosipalkkasumma poikkeaa nykyisestä, merkitkää uusi palkkasumma vuodelle		2 0	
VAKUUTUS LAKKAUTETAAN	Lakkautuksen syy		
	☐ Yrityksen toiminta päätynyt	☐ Yritys myyty	☐ Yrityksen liiketoiminnan luovutus
	☐ Palveluksessa ei enää ole TyEL:n alaisia työntekijöitä	☐ Fuusio, diffuusio	☐ Muu
Yrityksen uusi omistaja		Eläkelaitos (ja/tai vakuutusnumero)	
Päiväys ja allekirjoitus		Lisätietoja antavan henkilön nimi ja puhelin	

Sumppi Oy on maksanut tilikauden aikana palkkoja 110 000 euroa. TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksuja on maksettu 120 000 euron palkkasumman perusteella.

a) Täydennä alla oleva laskelma.

	TyEL-maksu	Työttömyys- vakuutusmaksu
Maksettava	_____	_____
Maksettu	_____	_____

b) Kirjaa lisämaksu tai hyvitys.

Tili	Debet	Kredit
_____	_____	_____
_____	_____	_____

c) Laske Sumppi Oy:n osuus TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksuista. Laske maksuprosentit.

Maksut yhteensä	_____	_____	_____
Työntekijän osuus	_____	_____	_____
Työnantajan osuus	_____	_____	_____

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Tässä luvussa käsitellään yrityksen yrittäjälle maksamaa palkkaa. Lisäksi käsitellään yrittäjän eläketurvaa ja muita yrittäjän sosiaaliturvaan liittyviä asioita.

Palkka ja yksityisotto

Yritys voi maksaa yrittäjälle palkkaa kaikissa muissa yritysmuodoissa paitsi silloin, kun yrittäjä toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Osakeyhtiön osakas, osuuskunnan jäsen, avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen sekä äänetön yhtiömies voivat siten olla palkansaajia kuten muutkin saman yrityksen työntekijät. Myös kustannusten korvaukset, kuten kilometrikorvaukset, päivärahat, ateriakorvaukset ym., maksetaan yrittäjälle samoin periaattein kuin palkansaajille. Yrittäjä voi myös hyödyntää sekä liikunta- ja kulttuurisetelit että ravintoedun esimerkiksi lounasseteleinä.

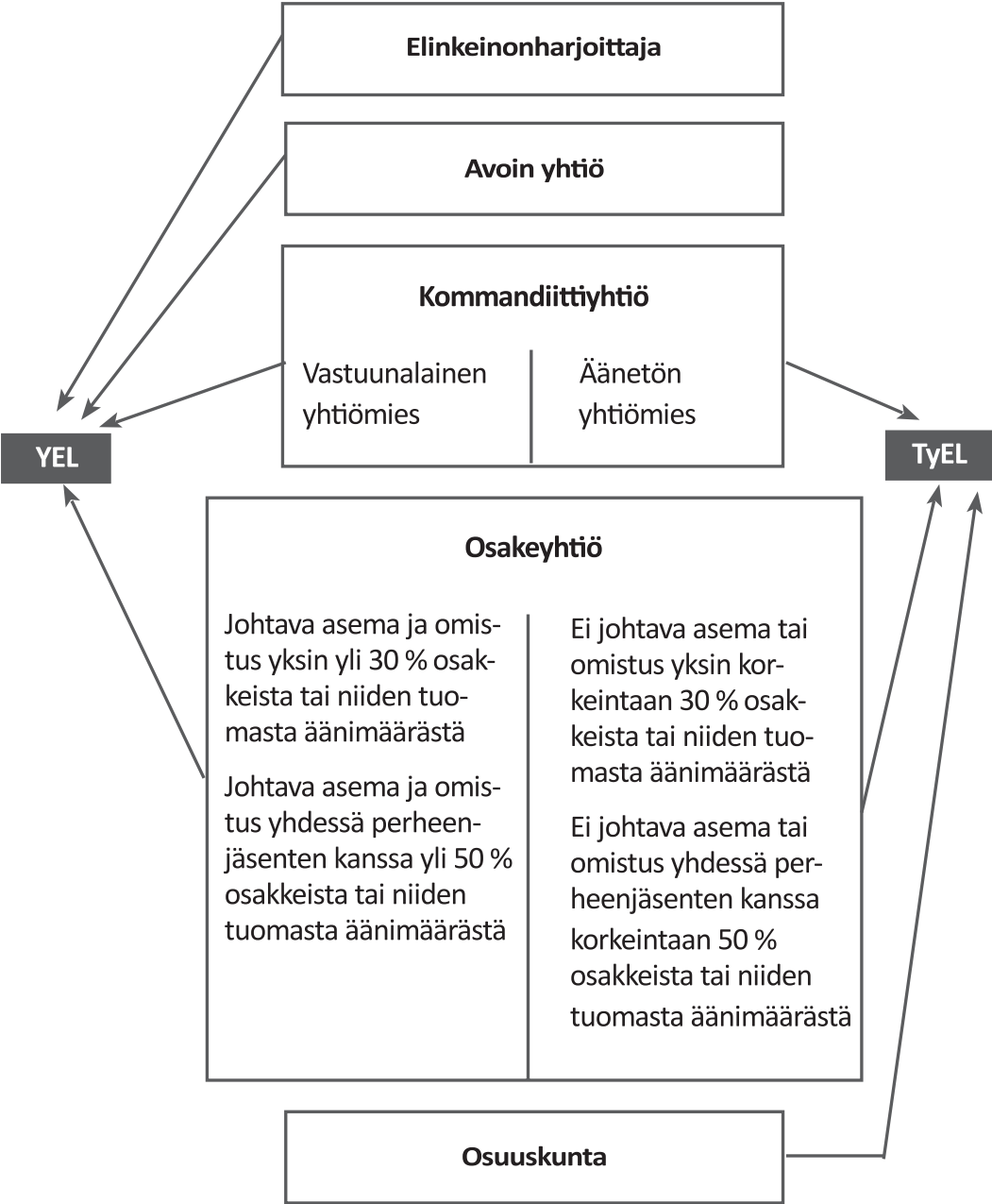
Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei sen sijaan voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen tai alle 14-vuotiaalle lapselleen. Elinkeinonharjoittaja voi kuitenkin ottaa yrityksestään vapaasti rahaa yksityisottona. Yksityisotot eivät ole elinkeinonharjoittajan veronalaista tuloa, mutta yksityisotot pienentävät yrityksen omaa pääomaa.

Koska yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei voi olla yritystoiminnastaan palkkatuloja, hän ei myöskään voi saada luontoisetuja, päivärahoja tai kilometrikorvauksia. Sen sijaan elinkeinonharjoittaja saa aina vähentää elinkeinotoimintansa tuloista niitä vastaavat todelliset kustannukset.

Todellisten kustannusten lisäksi elinkeinonharjoittaja saa verotuksessa tehdä erityisen lisävähennyksen, joka nostaa verotuksessa vähennettävän kokonaismäärän työntekijän saamien päivärahojen ja kilometrikorvausten suuruiseksi.

Yrittäjän eläketurva

Yrittäjien eläkelain (YEL) piiriin kuuluvat yrittäjät, jotka toimivat toiminimellä, avoimen yhtiön yhtiömies, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies sekä osakeyhtiön osakas, joka on yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yhtiöstä yksin yli 30 % tai yhdessä samassa taloudessa asuvan perheenjäsentensä kanssa yli 50 % yhtiön osakkeista tai äänimäärästä. Yrittäjän tulee olla 18–67-vuotias ja yrittäjänä toimimisen on pitänyt jatkua vähintään neljä kuukautta sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 18 vuotta. Ehtona on myös, että yrittäjätoiminnasta voidaan arvioida kertyvän työtuloa vuodessa vähintään 7 557,18 euroa (2016). Edellä mainitut ehdot täyttävälle yrittäjälle YEL-vakuutus on pakollinen.

YEL-työtulo on yrittäjän eläkevakuutuksen perusta. Työtulo on varsin vapaasti määriteltävissä, eikä se riipu varsinaisen yritystoiminnan tuloksesta. Yleensä suositellaan, että työtulo vastaisi palkkaa, joka maksettaisiin samasta työstä yhtä ammattitaitoiselle henkilölle. Työtulon perusteella lasketaan myös eläkkeen määrä ja eläkevakuutusmaksu. Vuonna 2016 maksu on 23,6 prosenttia työtulosta (yli 53-vuotiailla 25,1 %). Uusi ensi kertaa aloittava yrittäjä saa vakuutusmaksuunsa 22 prosentin alennuksen neljänä ensimmäisenä vuotena. Huomioitavaa on, ettei yrittäjän tarvitse nostaa työtuloa vastaavaa palkkaa yrityksestä.

YEL-työtulo vaikuttaa myös muihin yrittäjän sosiaaliturvaetuuksiin, esimerkiksi sairauspäivärahaan. YEL-maksu on yritykselle verotuksessa vähennyskelpoinen meno.

Yrittäjän muu sosiaaliturva

Yrittäjä voi ottaa itselleen vapaaehtoisesti samanlaisen työtapaturmavakuutuksen, joka on lakisääteisesti otettava työntekijöille. Vakuutuksen voi laajentaa kattamaan myös vapaa-ajan tapaturmat.

Yrittäjä voi myös liittyä yrittäjien työttömyyskassan jäseneksi varmistakseen työttömäksi joutuessaan ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan. Sen ehtona on, että YEL-työtulo on vähintään 12 420 euroa vuodessa (2016) ja yrittäjä kuuluu yrittäjien työttömyyskassaan. Työttömänä yrittäjä voi saada myös Kelan peruspäivärahaa.

Kela voi maksaa yrittäjälle myös äitiys-, erityisäitiys-, isyys-, vanhempain- ja osittaista vanhempainrahaa, erityishoitorahaa tai kuntoutusrahaa sekä sairauspäivärahaa. Lisäksi KELA maksaa korvauksia myös yrittäjän työterveyshuollosta.

Yrittäjän päivärahan perusteena on YEL-työtulo. Jos yrittäjällä on voimassa oleva YEL-vakuutus, Kela voi maksaa yrittäjälle päivärahaa, vaikka hänellä ei olisikaan verotuksessa todettuja työtuloja.

Tiesitkö?

Yrittäjien työttömyysturvasta löytyy lisätietoa osoitteesta www.te-palvelut.fi.

Yrittäjien työttömyyskassoja ovat Suomen yrittäjien työttömyyskassa www.syt.fi ja Ammatinharjoittajien ja yrittäjien työttömyyskassa www.ayt.fi.

Yrittäjälle syntyy oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kun YEL-työtulot ovat keskimäärin 15 114,37 euroa vuodessa (2016).

Testaa tietosi: 10 kysymystä

	oikein	väärin
1. Kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies voi nostaa yhtiöstään palkkaa.		
2. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi maksaa puolisolleen palkkaa, jos tämä tosiasiallisesti työskentelee elinkeinonharjoittajan hyväksi.		
3. Yksityiselle elinkeinonharjoittajalle voidaan maksaa päivärahoja ja kilometrikorvauksia aivan samoin perustein kuin muillekin yrittäjille.		
4. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi saada mitään korvausta esimerkiksi asiakaskäynnistä aiheutuvista matkakustannuksista.		
5. Yrityksen toimitusjohtaja omisti yrityksestä kolmanneksen, hänen vaimonsa 20 % ja heidän yhtiökumppaninsa loput. Toimitusjohtaja kuului YEL:n piiriin.		
6. Kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies oli myös työsuhteessa yritykseen. Äänettömänä yhtiömiehenä hän automaattisesti kuului YEL:n piiriin ja muut työntekijät TyEL:n piiriin.		
7. Avoimen yhtiön yhtiömiehet kuuluvat TyEL:n piiriin, koska kumpikaan yhtiömiehistä ei omista yli puolta yrityksestä.		
8. YEL:n mukainen työtulo ei välttämättä ole yhtä suuri kuin yrittäjälle maksettu palkka.		
9. Yrittäjä voi saada tietyissä tilanteissa työttömäksi jouduttuaan ansiosidonnaista päivärahaa.		
10. YEL-työtulolla ei ole merkitystä yrittäjän tulevaisuudessa mahdollisesti saamaan eläkkeeseen.		

Harjoitustehtäviä

Laske paljonko YEL-vakuutusmaksu on vuodessa ja kuukaudessa seuraavissa tapauksissa. Apuna voit käyttää YEL-laskuria osoitteessa www.etera.fi.

- a) 33-vuotias yrittäjä, jonka vuosityötulo on 24 000 euroa. Hän on toiminut yrittäjänä yli viisi vuotta. Hän aikoo maksaa YEL-maksun 12 erässä.
- b) Yrittäjä on 41-vuotias ja hänen vuosityötulonsa on 37 200 euroa. Hän on toiminut yrittäjänä 2 vuotta 4 kuukautta. Hän aikoo maksaa YEL-maksun tammikuusta alkaen neljässä erässä.

Laske kommandiittiyhtiössä työskentelevän yrittäjän saamat kulukorvaukset, kun yrittäjän viikko-ohjelma oli seuraavanlainen:

(Paikkakuntien väliset etäisyydet löydät esimerkiksi osoitteesta www.fonecta.fi.)

Maanantai 5.10.
Liikkeellelähtö klo 7.15. Ajo kotoa työpaikalle (15 km) ja työpaikalta Turusta asiakkaan luo Keski-Suomen Suolahteen. Hotelliyö Suolahdessa maksoi 87 euroa.

Tiistai 6.10.
Ajo Suolahdesta Kajaaniin. Hotelliyö Kajaanissa 98 euroa.

Keskiviikko 7.10.
Ajo Kajaanista Ouluun. Hotelliyö Oulussa 121 euroa.

Torstai 8.10.
Ajo Oulusta Kokkolaan Hotelliyö Kokkolassa 105 euroa.

Perjantai 9.10.
Ajo Kokkolasta Turkuun työpaikalle, jonne saapuminen klo 15.30. Melkein välittömästi matka jatkui kotiin (15 km).

	Kilometrikorvaukset	Majoitus
Maanantai 5.10.	_____	_____
Tiistai 6.10.	_____	_____
Keskiviikko 7.10.	_____	_____
Torstai 8.10.	_____	_____
Perjantai 9.10.	_____	_____
Yhteensä	_____	_____
Maksetaan:		_____

3

Kuuluvatko seuraavat henkilöt YEL:n vai TyEL:n piiriin?

	YEL	TyEL
1. Pienen osakeyhtiön omistaja, joka nostaa yritykseen 900 euron kuukausipalkkaa.		
2. Osuuskunnan jäsen, jolla useita osuuksia ja joka työskentelee osuuskunnan palveluksessa.		
3. Avoimen yhtiön yhtiömies silloin, kun yhtiössä on kolme yhtiömiestä.		
4. Kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies aloittaa työt samassa yhtiössä.		
5. Osakeyhtiön toimitusjohtaja, jonka omistusosuus yhtiöstä on 24,7 %. Hänen vaimonsa omistaa yhtiön osakkeista 15,2 %.		
6. Osakeyhtiön toimitusjohtaja, joka omistaa yhtiöstä 27,5 %. Hänen vaimonsa omistaa yhtiöstä 9,75 % sekä tytär 7,5 % ja poika 7,5 %.		

4

Ensi kertaa aloittava 35-vuotias yrittäjä määrittelee YEL:n mukaiseksi ensimmäisen vuoden työtulokseen 2 500 euroa/kk ja suunnittelee nostavansa työtuloa seuraavina vuosina 100 eurolla/kk joka vuosi. YEL-maksu vuonna 2016 oli 23,6 % ja sen arvioidaan pysyvän samana koko tarkastelujakson. Laske hänen eläkevakuutusmaksunsa viideltä ensimmäiseltä vuodelta. (Lisätietoja esim. www.ilmarinen.fi.)

	Työtulo	Eläkevakuutusmaksu
Vuosi		
Vuosi		
Vuosi		
Vuosi		
Vuosi		

1

Millä edellytyksillä voi liittyä yrittäjien työttömyyskassaan?

Paljonko työttömyyskassan jäsenyys maksaa?

Etsi vastaukset alla olevien yrittäjien työttömyyskassojen sivuilta:

www.ayt.fi

www.syt.fi

2

Millaisiin työterveyshuollon toimenpiteisiin yrittäjä voi saada Kelan korvauksia?

(www.kela.fi)

Miltä taholta yrittäjä voi ostaa työterveyspalveluita, jotta Kela korvaa niistä osan?

Palkanlaskentaharjoitus 1

Pata-Palvelu Oy:n palkanlaskenta hoidetaan atk-palkanlaskentaohjelmalla.

Osoite: Perustie 33, 00330 Helsinki

Puhelin: (09) 458 6543

Y-tunnus: 0414876-6

Pankkitili: FI60 8000 1770 3398 94

Kirjan liitteenä olevaa kalenteria voi käyttää hyväksi tehtävän tekemisessä.

Palkat maksetaan kuukausittain kuukauden viimeisenä päivänä.

Kilometrikorvaukset ja päivärahat maksetaan Verohallituksen ohjeiden mukaisten verottomien enimmäismäärien mukaisesti.

Henkilöstö:

Altti Metso, toimitusjohtaja

Hetu 131178-531H, työsuhde alkoi 1.9.2005.

Pankkitili FI36 2052 1800 0089 07, rahapalkka 3 600/kk, vapaa autoetu, auton käyttöönottovuosi 2016 ja uushankintahinta 35 000, matkapuhelinetu.

Verotuskunta Espoo, ennakonpidätys 25 %/40 %/55 400 euroa/vuosi.

Pietu Sarin, tuote-esittelijä

Hetu 191277-059P, työsuhde alkoi 1.8.2006.

Pankkitili FI91 8000 1770 3355 53, rahapalkka 3 000/kk, matkapuhelinetu.

Verotuskunta Espoo, ennakonpidätys 23 %/38 %/39 200 euroa/vuosi.

Ay-jäsenmaksu 1,2 %.

Lilli Talvio, tuote-esittelijä/sihteeri

Hetu 090780-544M, työsuhde alkoi 1.5.2014.

Pankkitili FI41 2052 1800 0077 50, rahapalkka 2 220/kk.

Verotuskunta Vantaa, ennakonpidätys 20 %/40 %/30 600 euroa/vuosi.

Ay-jäsenmaksu 1,2 %.

Vakiopalkkojen laskenta:

Kuukausipalkkaiset saavat kuukausittain sopimuksen mukaisen rahapalkan ja luontoisedut. Muutokset esimerkiksi poissaolojen ja ylittöiden johdosta, näkyvät kyseisen kuukauden kohdalla.

Muuttuvat tiedot:

Tammikuu	Lilli on ollut työmatkalla Tampereella, jonne hän lähti työpaikalta klo 10.00. Kotiin hän saapui klo 20.20. Lilli teki matkan omalla autolla. Kilometrikorvauksia hän saa 480 kilometriltä.
Helmikuu	Lilli on tehnyt ylitöitä viikon 6 torstaina 5 tuntia.
Maaliskuu	Lilli on ollut viikon talvilomalla.
Huhtikuu	Pietu on ollut messuilla Porissa huhtikuun ensimmäisellä viikolla. Hän lähti aamulla kotoaan klo 8.00 ja palasi illalla kotiin klo 19.30. Matkan hän teki omalla autolla. Korvattavia kilometrejä kertyi 460.
Toukokuu	Pietu on tehnyt ylitöitä viikon 19 tiistaina 5 tuntia. Pietu on ollut poissa omien asioiden takia 1 päivän.
Kesäkuu	Toimistoon palkataan kesäapulaiseksi Nuppu Viima. Hetu 141079-320T, työsuhde alkaa 1.6. Pankkitili FI46 5000 0120 1497 10, rahapalkka 10 e/h, lounassetelit, arvo 8 euroa. Palkka maksetaan kuukauden 15. ja viimeinen päivä. Verotuskunta Lohja, ennakonpidätys 15%/35%/19 500 euroa/vuosi. Työaika maanantaista perjantaihin 6 h/pv.
Heinäkuu	Vakituiset työntekijät ovat lomalla neljä viikkoa. Nuppu ei ole työssä perjantaisin.
Elokuu	Lilli on ollut 3 päivää poissa perheasioiden takia. Nuppu on ollut työssä myös perjantaisin. Työsuhde päättyy 15.8.
Syyskuu	Pietu on ollut työmatkalla Lahdessa. Matka alkoi tiistaina klo 10.30. Kotiin hän palasi klo 20.50. Korvattavia ajokilometrejä kertyi 260.
Lokakuu	Pietu on tehnyt viikon 46 torstaina ylitöitä 5 tuntia ja perjantaina 3 tuntia.
Marraskuu	Altti oli työmatkalla Jyväskylässä. Matka alkoi klo 6.30 ja kotona hän oli klo 23.40. Lilli on ollut poissa työstä 2 päivää henkilökohtaisista syistä.
Joulukuu	Viikolla 51 Lilli on ollut ylitöissä 3 tuntia.

Palkanlaskentaharjoitus 2

Saldo Oy on oululainen tilitoimisto, jonka yhteystiedot ovat:

Osoite: Keskuskatu 10, 90800 Oulu

Puhelin: (08) 300 400

Y-tunnus: 5044999-5

Pankkitili: FI86 2017 1800 10123 41

Kuukausipalkat maksetaan kuukauden viimeisenä päivänä, tuntipalkat kuukauden 15. ja viimeinen päivä.

Yrityksen toimistopäälliköllä on työsuhdeasunto Oulussa ja matkapuhelinetu. Asunnon pinta-ala on 95 m².

Asuntoedun raha-arvo on _____ euroa/kk.

Matkapuhelimen raha-arvo on _____ euroa/kk.

Henkilöstö:

Joonas Salo, toimistopäällikkö

Hetu 110975-337K, työsuhde alkoi 1.5.2001

Pankkitili FI66 5000 0120 3355 90

Rahapalkka 3 500 euroa

Luontoisedut: asunto- ja matkapuhelinetu

Ennakonpidätys 25 %/41 %/55 900 euroa/vuosi

Emma Ranta, kirjanpitäjä

Hetu 110980-204K, työsuhde alkoi 1.2.2008

Pankkitili FI60 2052 1800 0087 66

Kuukausipalkka 3 200 euroa

Ennakonpidätys 20 %/38 %/42 600 euroa/vuosi

Samel Vaara, kirjanpitäjä

Hetu 241284-557T, työsuhde alkoi 1.6.2013

Pankkitili FI68 8000 1770 3312 14

Kuukausipalkka 3 100 euroa

Ennakonpidätys 22 %/39 %/39 100 euroa/vuosi

Ay-jäsenmaksu 1,35 %

Susanna Liekki, kirjanpitoapulainen, opiskelija
Hetu 101190-222P, työsuhde alkoi 16.1.2009
Pankkitili FI43 5000 0120 1455 93
Tuntipalkka 12 euroa
Ennakonpidätys 12 %/28 %/15 400 euroa/vuosi
Työaika 2-4 pv/viikko, 4-6 h/työpäivä

Muistilista:

1. Avaa uusi palkkakausi.
2. Laske vakiopalkat.
3. Kirjaa muuttuvat tiedot.
4. Tarkista ja korjaa jos on tarvetta.
5. Laske ennakonpidätykset sekä TyEL-, työttömyys- ja ay-jäsenmaksut.
6. Tarkista ja korjaa, jos on tarvetta.
7. Ota varmuuskopio.
8. Päättä palkkakausi.
9. Tulosta kuukauden raportit.

Kuukausipalkkaiset saavat kuukausittain sopimuksen mukaisen kuukausipalkan sekä luontoisedut. Tuntipalkkaisen tunnit on annettu muuttuvissa tiedoissa kunkin kuukauden kohdalla.

Muuttuvat tiedot:*Tammikuu*

Susanna on ollut työssä ensimmäisellä työviikollaan maanantaista torstaihin 4 tuntia päivässä ja toisella viikolla maanantaina 4 ja tiistaina 6 tuntia.

Helmikuu

Joonas on ollut kaksi päivää Helsingissä tili- ja veropäivillä. Hän lähti kotoaan lentokentälle tiistaina klo 6.00 ja palasi kotiin keskiviikkona klo 19.15. Koulutuspäivien hintaan kuului lounas ja iltapäiväkahvi. Joonas on tehnyt matkalaskun päivärahoista, 140 euron hotellimaksusta sekä 94 euron taksimaksuista.

Emma on ollut viikolla 6 tiistaina työssä 11 tuntia ja perjantaina 10 tuntia.

Susanna on ollut työssä 1.–15.2. tiistaisin 5 tuntia ja 16.–28.2. maanantaisin ja tiistaisin 4 tuntia sekä keskiviikkoisin 5 tuntia.

Maaliskuu

Samel on ollut työssä viikolla 10 maanantaina ja tiistaina 10 tuntia. Muut päivät sopimuksen mukaisesti.

Susanna on ollut alkukuussa työssä maanantaisin 5 tuntia ja tiistaisin 6 tuntia. Loppukuussa hän on ollut työssä kahtena maanantaina 6 h/pv ja kolmena tiistaina 4 h/pv.

Huhtikuu

Emma on ollut 5 päivää sairauslomalla.

Emma ja Samel ovat olleet Kokkolassa kirjanpitopäivillä. Matka tehtiin Samelin autolla. Kilometrejä kertyi 400. Lähtö 2.4. klo 7.00 ja paluu 3.4. klo 19.00. Lounas ja iltapäiväkahvit sisältyivät päivien hintaan. Molempien hotelliyöpyminen maksoi 110 euroa.

Samel on ollut viikolla 17 työssä keskiviikkona 10 tuntia, muuten sopimuksen mukaisesti.

Susanna on ollut työssä huhtikuun ensimmäisellä viikolla 15 tuntia ja seuraavan viikon maanantaina 4 tuntia. Loppukuussa hän on ollut työssä maanantaisin yhteensä 10 tuntia ja tiistaisin yhteensä 8 tuntia.

Toukokuu

Emma on ollut poissa työstä 2 päivää yksityisasioiden hoitamista varten.

Susannan työsuhde päättyy 15.5. Työtunteja on kertynyt toukokuussa 20.

Kesäkuu

Joonas on ollut kesälomalla kesäkuun kaksi ensimmäistä viikkoa.

Emma on ollut kesälomalla 15.–30.6.

Samelilla on ollut kesäkuun alusta lähtien matkapuhelin luontoisetuna.

Hakemisto

A

aikapalkka 22
arkipyhäkorvaus 119
asuntoetu 30
ateriakorvaukset 94
autoetu 25

B

bruttopalkka 47

E

ennakonpidätys 46

F

freelancer 53

H

hakusaarto 12
henkilökuntaedut 98

I

iltalisä 23
irtisanomisaika 10

J

jäännösvero 46

K

kausilaskenta 49
kausiveroilmoitus 81
keskituntiansio 120
kesäloma 136
kielilisä 23
kilometrikorvaukset 91
kokonaispalkka 25
kokopäiväraha 92
kumulatiivinen laskenta 50

L

lakko 12
liikunta- ja kulttuuriseteli 99
lisäprosentti 49
lisätyö 114
lomakorvaus 142
lomatapaluuraha 49, 144
lomanmääräytymiskuukausi 134
lomanmääräytymisvuosi 133
lomapalkka 137
lomaraha 49, 143
lounaskortti 29
lounasseteli 29
luontoisetu 25
luottamusmies 33
lähdevero 59

M

majoittumiskorvaukset 94
matkalasku 95
matkalippukorvaukset 94
matkavuorokausi 92
muutosverokortti 55
määräaikainen työsuhde 10

O

olosuhdelisä 23
osa-ajan palkka 31
osapäiväraha 92

P

paikallinen sopiminen 12
palkanlisät 23
palkanmaksukausi 31
palkka 22
palkkakauden tulorajat 47
palkkio 24
palvelussuhde 14
palveluvuosilisä 23

palveluvuosilisäkerroin 24
palkkaerittely 72
palkkahallinto 14
palkkakirjanpito 156
palkkakortti 156
palkkalaskelma 72
palkkalista 158
pekkaspäivät 119, 121
pidätysvelvollisuus 57
portaikkoverokortti 54
provisiopalkka 23, 32
puhelinetu 31
päiväpalkka 31
päiväraha 92
päivärahamaksu 46

R

rahapalkka 22
ravintoetu 29
ruokailutauko 118
ryhmähenkivakuutusmaksu 85

S

sairaanhoitomaksu 46
sairausajan palkka 120
sairausvakuutusmaksu 46, 79
sivutulo 53
sopimusruokailu 29
sopimustyönantaja 82
sosiaalivakuutusmaksu 79, 161
sunnuntaityö 115
suorituspalkka 22
sähköinen verotilipalvelu 82
säännöllinen työaika 111
säästövapaa 136

T

talviloma 136
tapaturmavakuutusmaksu 84
tilapäinen työnantaja 83
toistaiseksi voimassa oleva
työsuhde 10
tuntipalkka 31
työaika 111

työajan lyhennysvapaat 119
työehtosopimus 11
TyEL-maksu 69, 162
työeläkevakuutusmaksu 69, 82
työkorvaukset 57
työmatkakustannusten korvaukset 91
työnantajan kuittausoikeus 72
työnantajan sosiaaliturvamaksu 79
työnantajasuoritukset 80
työsopimus 7, 13
työsopimuslaki 7
työsuhde 7
työsuhteen purkaminen 11
työsulku 12
työttömyysvakuutusmaksu 69, 84
työvaatekorvaus 94

U

ulkomaanpäiväraha 93
ulosotto 69
ulosottomerkintä 73
urakkapalkka 22
uushankintahinta 25

V

verokortti 47
veronumero 59
verovapaat henkilökuntaedut 98
viikoittainen ylityö 113
virkasuhde 14
vuorokausilepo 118
vuosi-ilmoitus 83
vuosiloma 133, 136
vuosituloraja 50
vähennysten etuoikeusjärjestys 72

Y

YEL 180
yhteiskuljetus 98
yksityisotto 179
yleissitova työehtosopimus 12
ylityö 112
ylityökielto 12
ylityölisä 23
yt-neuvottelut 33
yömatkaraha 94

Kalenteri

Tammikuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 1 1 2 3 4 2 5 6 7 8 9 10 11 3 12 13 14 15 16 17 18 4 19 20 21 22 23 24 25 5 26 27 28 29 30 31	Helmikuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 5 1 6 2 3 4 5 6 7 8 7 9 10 11 12 13 14 15 8 16 17 18 19 20 21 22 9 23 24 25 26 27 28	Maaliskuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 9 1 10 2 3 4 5 6 7 8 11 9 10 11 12 13 14 15 12 16 17 18 19 20 21 22 13 23 24 25 26 27 28 29 14 30 31
Huhtikuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 14 1 2 3 4 5 15 6 7 8 9 10 11 12 16 13 14 15 16 17 18 19 17 20 21 22 23 24 25 26 18 27 28 29 30	Toukokuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 18 1 2 3 19 4 5 6 7 8 9 10 20 11 12 13 14 15 16 17 21 18 19 20 21 22 23 24 22 25 26 27 28 29 30 31	Kesäkuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 23 1 2 3 4 5 6 7 24 8 9 10 11 12 13 14 25 15 16 17 18 19 20 21 26 22 23 24 25 26 27 28 27 29 30
Heinäkuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 27 1 2 3 4 5 28 6 7 8 9 10 11 12 29 13 14 15 16 17 18 19 30 20 21 22 23 24 25 26 31 27 28 29 30 31	Elokuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 31 1 2 32 3 4 5 6 7 8 9 33 10 11 12 13 14 15 16 34 17 18 19 20 21 22 23 35 24 25 26 27 28 29 30 36 31	Syyskuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 36 1 2 3 4 5 6 37 7 8 9 10 11 12 13 38 14 15 16 17 18 19 20 39 21 22 23 24 25 26 27 40 28 29 30
Lokakuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 40 1 2 3 4 41 5 6 7 8 9 10 11 42 12 13 14 15 16 17 18 43 19 20 21 22 23 24 25 44 26 27 28 29 30 31	Marraskuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 44 1 45 2 3 4 5 6 7 8 46 9 10 11 12 13 14 15 47 16 17 18 19 20 21 22 48 23 24 25 26 27 28 29 49 30	Joulukuu Vk Ma Ti Ke To Pe La Su 49 1 2 3 4 5 6 50 7 8 9 10 11 12 13 51 14 15 16 17 18 19 20 52 21 22 23 24 25 26 27 53 28 29 30 31

